

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Maarten Dobbelaere 2022

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

U-vormige straat, parallel lopend en verbonden met de Twaalf Apostelenstraat, aangelegd na de oprichting van het Groot Begijnhof in 1595. Korte verbindingsgedeelten met de Twaalf Apostelenstraat, op de even zijde ingenomen door kleine rijhuizen met 19de-eeuwse gevel, enkelhuisopstand en twee bouwlagen onder zadeldak (nummers 2-4 en 26-32). Nummer 6: diephuis van twee bouwlagen onder zadeldak (mechanische pannen). Deels heropgemetste tuitgevel met muurvlechtingen; rechthoekig bovenvenster en zoldervenster, laatstgenoemde met zandstenen dorpels. Verbouwde begane grond.

Parallel straatgedeelte met de Twaalf Apostelenstraat op de linkerkant in de 16de eeuw ingenomen door de zogenaamde "Cleine Celle" of "Bethléem" van de celle- of grauwezusters. Heden bebouwd met achterhuizen van de Twaalf Apostelenstraat, verbonden door een deels witgekalkte muur met poorten. Slechts één typisch rondboogdeurtje met zandstenen rechtstanden, imposten, consolesluitsteen en nisje bleef bewaard.

Oorspronkelijk straatbeeld grotendeels behouden op de rechterzijde (nummers 8-24): begijnenhuizen, opklimmend tot de 17de eeuw, met voortuintjes en voorgebouwtjes van de straat afgesloten door een lange eertijds witgekalkte bakstenen muur heden deels gerestaureerd en deels heropgemetst met korfboogvormig (nummer 8), rechthoekig (nummers 16 en 20) of rondboogvormig deurtje (nummers 10, 12 en 14), bekroond met nisje. Nummers 10 en 14 met zandstenen imposten en sluitsteen, nummer 12 in zandstenen omlijsting.¹

02. Historische nota²

Sam Berlemont:

De Acht Zalighedenstraat is een klein straatje in een U-vorm waarvan het grootste deel evenwijdig loopt met de Twaalf Apostelenstraat. Het straatje komt aan de Noordzijde uit op de Twaalf Apostelenstraat en aan de Zuidzijde komt deze uit in de Cellebroedersstraat. De percelen gelegen in de Acht Zalighedenstraat worden aan de Oostzijde begrensd door de voormalige vliet "Vuilgracht" en aan de Westzijde door de Twaalf Apostelenstraat.

De Acht Zalighedenstraat werd pas gevormd nadat de begijnen hun intrek in de stadswijk namen in 1595. De straat werd genoemd naar het convent van de Acht Zaligheden (nr. 2) dat op het einde van de 16de eeuw gesticht werd. Hiervan getuige het opschrift op de puntgevel "*Het Convent van de Acht Zaligheden gefundeert by M. Peeter Smedts*".

De straat bleef (zeker aan de even zijde) vrij homogeen bewaard met 17de eeuwse begijnenhuizen met ommuurde voortuin. De oneven zijde brengt in mindere mate dit uniforme deel, dit te danken door de verbouwingen die hier plaats vonden doorheen de 19de eeuw.

---

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10422>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

'Gezicht op de Begynkerk van den kant der XII apostelen'

Jan-Baptist De Noter, s.d.

Stadsarchief Mechelen - SME001005619

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650

'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' - Mardulyn, J.F.

Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad, Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

'Gezicht op de Begynkerk van den kant der XII apostelen'

Jan-Baptist De Noter, s.d.

Gekleurde kopie

Op oude foto's valt te zien hoe de straat gekenmerkt werd door wit gekalte tuinmuren met rondboog deuropeningen en bijgebouwen en een met kasseien geplaveid wegdek.

Acht Zalighedenstraat, 1932 – SME001000393 – Iconografie 1624

Acht Zalighedenstraat – 1932 – SME001000394 – Iconografie 1625

Begijnhof, Acht Zalighedenstraat – s.d. – SME 001005293 – Verzameling Van Durme

Acht Zalighedenstraat – s.d. – BALAT KIK IRPA – Cliché E038667

Acht Zalighedenstraat – 1970 – SME001011868 – Verzameling Berlemont B16_106

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Acht Zalighedenstraat zijn geschiedenis start met de inrichting van het begijnhof in 1595. De straat was sterk gekenmerkt door tuinmuren met deuropeningen waarachter voortuinen en de hoofdgebouwen gelegen waren, dit voor beide zijden van de straat.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van het algemeen beheersplan.

Panden

Een deel van de panden gaan terug tot **de 17de eeuw**. Deze situeren zich in het langste deel van de Acht Zalighedenstraat die evenwijdig loopt met de Twaalf Apostelenstraat. Deze hebben een opbouw bestaande uit een hoofgebouw met een ommuurde voortuin. Het zijn deze tuinmuren met deuropeningen die het beeld van de straat nog steeds domineren.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd. In het lange deel van de Acht Zalighedenstraat uit dit zich voornamelijk in de afbraak van enkele bijgebouwen, het aanpassen van enkele rondboogdeuren naar rechthoekige en het wit kaleien van de tuinmuren. In de Noordelijke zijstraat wordt een begijnenconvent afgebroken ten behoeve van de bouw van bepleisterde lijstgevels in eenheidsbebouwing (TAP 28-24 en AZA 32-26). In het noordelijk deel van de straat wordt het toenmalig begijnenconvent ook volledig omgebouwd tot verschillende lijstgevels (TAP 8 en AZA 2-4). In dit deel van de straat vormt nummer 6 een uitzondering, deze puntgevel is nog een vermoedelijk restant van het voormalig celledoedersklooster.

Gedurende de **20ste eeuw** werden niet zo veel verbouwingen uitgevoerd in de Acht Zalighedenstraat. Een uitzondering hierop is het verwijderen van de pleister -of kaleilagen. Hiernaast werden ook de tuinmuren van Twaalf Apostelenstraat 14 en 18 grondig vernieuwd.

Op dit moment zien we dus een duaal beeld in deze straat die een onderscheid maakt tussen het lange deel van de straat en de korte zijarmen van de straat. Het lange deel van de straat wordt gekenmerkt door tuinmuren die doorheen de 19de eeuw kleine aanpassingen kende. De zijarmen worden gekenmerkt door 19de-eeuwse lijstgevels.

ACHT ZALIGHEDENSTRAAT (AZA) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Acht Zalighedenstraat start met een hoekpand waarna een tuinmuur start die doorloopt naar een tweede pand. Hierna is er een onderbreking van 4 panden die gelegen zijn in de Twaalf-Apostelenstraat, maar uitkomen met een bijgebouw en/of tuinmuur op de Acht Zalighedenstraat. De Straat eindigt opnieuw met een hoekpand.

De zichtbare delen zijn zeer divers en bestaan zowel uit voor -en achtergevels, tuinmuren en bijgebouwen van zowel de Acht Zalighedenstraat als de Twaalf Apostelenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

AZA 1
Type B (volledig pand)

AZA 3
Type B (tuinmuur,
bijgebouw en voorgevel TAP)

TAP 10
Type C2 (tuinmuur en
bijgebouw) en C1
(voorgevel TAP)

TAP 14
Type C2 (tuinmuur en
bijgebouw) en C1
(voorgevel TAP)

TAP 18
Type C2 (tuinmuur en
bijgebouw) en C1 (voorgevel
TAP)

AZA 13
Type C1 (tuinmuur,
bijgebouw, zijgevel en
voorgevel TAP)

ACHT-ZALIGHEDENSTRAAT (AZA) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Acht-Zalighedenstraat bestaat uit een U-vormige bebouwing. Het noordelijk deel bestaat uit een aaneengesloten rij van 5 panden waarvan de eerste een hoekpand is in de Twaalf-Apostelenstraat. Het parallelle deel met de Twaalf-Apostelenstraat (nrs. 22-8) bestaat uit een aaneengesloten bebouwing van huizen met een voortuin afgeschermd door een tuinmuur. Het Zuidelijk deel van de straat bestaat uit een aaneengesloten bebouwing van 4 huizen. Nummer 6 grenst aan het pand Cellebroedersstraat 13. Het laatste huis betreft een hoekpand aan de Twaalf Apostelenstraat (nr. 8), hierin is aan de zijde van de Acht-Zalighedenstraat een deur voor nummer 2A geïncorporeerd. De zichtbare delen zijn voorgevels van de panden gelegen in de Twaalf-Apostelenstraat, gecombineerd met tuinmuren.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

TAP 24/26
Type C1

AZA 32
Type C1

AZA 30
Type C1

AZA 28
Type C1

AZA 26
Type C1

AZA 22
Type A1 (voorgevel)
en C2 (tuinmuur)

AZA 20
Type C2 (tuinmuur)
Type A (voorgevel)

AZA 16
Type C2 (tuinmuur en
voorgevel)

AZA 14
Type B (tuinmuur)
Type A (voorgevel)

AZA 12
Type B (tuinmuur)
Type C2 (voorgevel)

AZA 10
Type B (tuinmuur)
Type A (voorgevel)

AZA 8
Type B (tuinmuur en
zijgevel)
Type A (voorgevel)

AZA 6
Type B

AZA 4
Type C1

AZA 2
Type C1

AZA 2A
Type C1

TAP 8
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De acht Zalighedenstraat heeft een zeer kenmerkend beeld door de verschillende panden met ommuurde tuin, hetgeen hier een grote erfgoedwaarde heeft. Verder zijn de 19de eeuwse lijstgevels ook waardevol gezien de getuigenis van deze bouwfase binnen het Begijnhof.

De traditionele begijnhofwoningen(hoofdstraat):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuinen en tuinmuur
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes)

De sterk vernieuwde of nieuwe begijnhofwoningen (kleine zijarmen)

- Afbraak of sterke verbouwing van de begijnhofwoningen naar lijstgevels
- 19de eeuwse lijstgevels met een bepleisterde afwerking (eventueel reeds verwijderd)

Doorheen de 20ste eeuw werden nog kleinere verbouwingen uitgevoerd en werden verschillende woningen ontdaan van hun pleister -of kaleilaag.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Acht Zalighedenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Acht Zalighedenstraat is sterk gekenmerkt door de 17de eeuw. Hierbij denken we voornamelijk aan gevels met sporen van bak -en zandsteenmetselwerk. Ook is de 19de eeuw aanwezig door de lijstgevels, schrijnwerk...

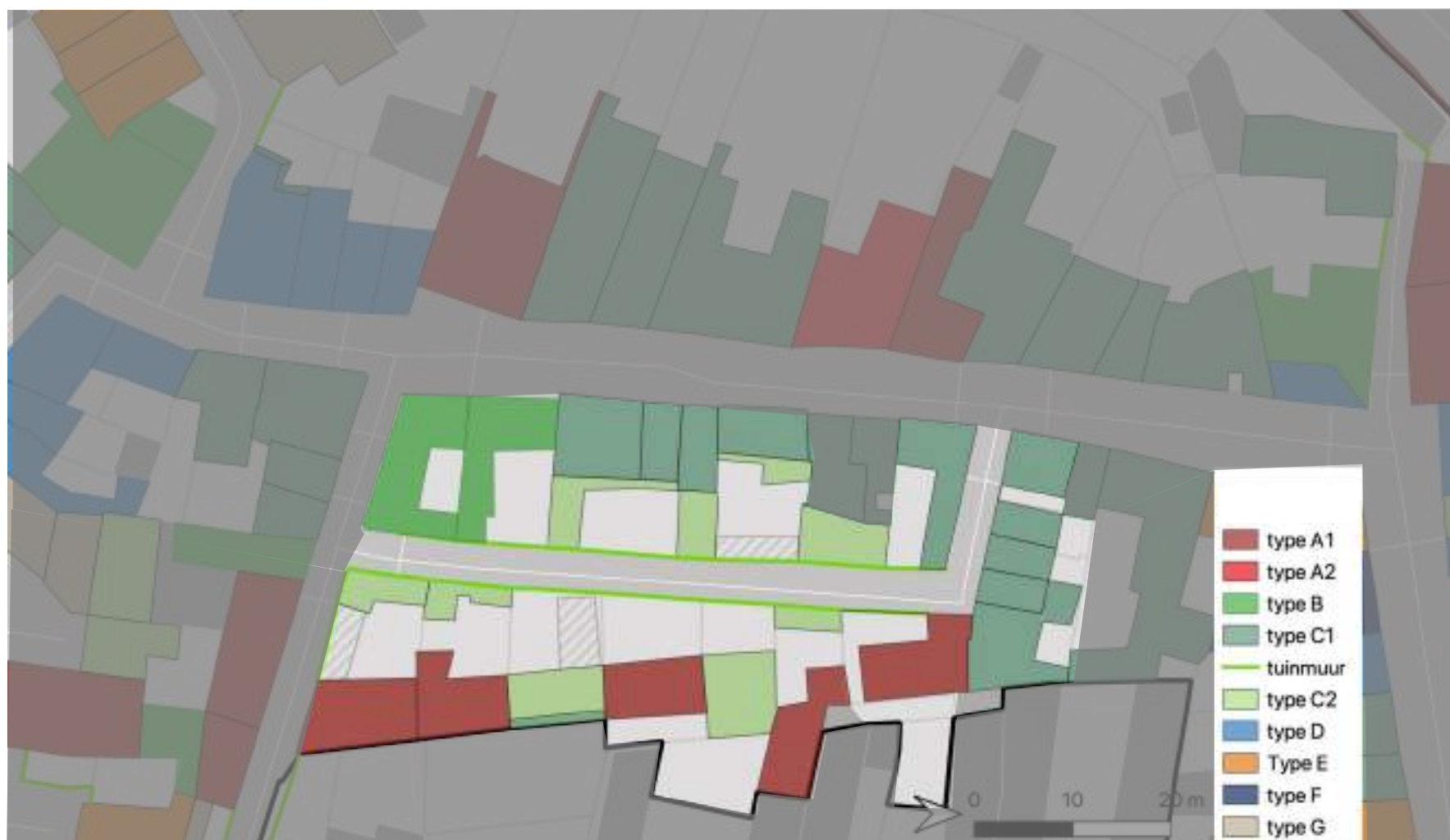
Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen in de centrale straat (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuin en tuinmuur naar de 19de -eeuwse gekaleide visie
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie (zijarmen)
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering (zijarmen)

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015

(Geoportaal).

Foto's dienst

Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Plein ten noorden van Sint-Alexius- en Catharinakerk, in twee gedeeld door de zuidvleugel van het voormalig cellebroedersklooster. De westzijde wordt ingenomen door garages met storend karakter, de oostzijde wordt grotendeels getypeerd door achtertuintjes en afsluitingsmuren.¹

---

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://id.erfgoed.net/themas/10423>

02. Historische nota²

Begijnenkerkhof gelegen achter de Begijnhofkerk en dus situerend op het voormalige kerkhof. De geschiedenis van de straat gaat terug tot voor het Begijnhof wanneer de Cellebroeders zich in de stadswijk vestigden in 1448. Wanneer de Begijnen hun intrek namen in de stadswijk in 1614 vertrokken de Cellebroeders naar het Hof van Nassau. Het cellebroedersklooster liep overheen een vliet die op het plein naast het klooster uitkwam. De vliet werd eind 19de eeuw gedempt.

Typerend voor de straat is dat deze rondom de Begijnhofkerk gesitueerd is, de eerste kerk werd reeds in 1596 opgetrokken. De huidige barokke kerk werd gebouwd tussen 1629 en 1647.

Rondom de kerk naast het Cellebroedersklooster verezen verschillende begijnhofwoningen. Zoals te zien is op het primitief Kadastraal plan van de Mechelse binnenstad uit 1824 bestond de straat uit 2 afgesloten pleinen rondom een vleugel van het cellebroedersklooster. De meeste woningen hadden toenmalig een ommuurde voortuin. Hetgeen ook te zien is op de tekeningen van Schoeffer.

De straat werd echter doorheen de 19de en 20ste eeuw dermate aangepast dat deze typische structuur wegviel. Momenteel zijn er verschillende nieuwbouwwoningen en zijn de laatste restanten van de voormalige begijnhof gesitueerd in de overblijfselen van het Cellebroedersklooster.

---

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' -
 Mardulyn, J.F.
 Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde
 tekening
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa
 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

Zicht achter de Begijnenkerk in 1873 - Schoeffer Sch. -
 Stadsarchief Mechelen SME001001437 (1873)).

Zicht op overblijfsel van het Cellebroedersklooster in 1850 -
 Schoeffer Sch. - Stadsarchief Mechelen SME001001410

Op diverse historische foto's zien we nog de toenmalige structuur met voortuinen en tuinmuren, hetgeen ondertussen nagenoeg volledig verdwenen is. Verder is ook te zien hoe de straat met kasseien geplaveid was.

Begijnenkerkhof (4-6) – voor 1931 - SME001000398 - Iconografie 757, fotograaf Schelkens G.

Begijnenkerkhof 1 - SME002000235 - na 1928 - Glasplaten G5290

Cellebroedersklooster - SME002000285 (s.d.) - Glasplaten G5414

Cellebroedersstraat 5-6 – SME001012227 – 1965 – Verzameling Berlemont B23_114_a

Cellebroedersklooster - SME001012171 – 1971 - Verzameling Berlemont B23_45_a

Stadsarchief Mechelen, Boeken Frans Berlemont, Begijnenkerkhof boek 23, p.55, 1971.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Begijnenkerkhof zijn geschiedenis reeds start voor de inrichting van het begijnhof in 1595 met het ontstaan van het Cellebroedersklooster. De straat was in de periode van het Begijnhof sterk gekenmerkt door tuinmuren met deuropeningen waarachter voortuinen en de hoofdgebouwen gelegen waren. Momenteel is er een veel moderner straatbeeld te zien, dit met uitzondering van de bewaarde delen van het Cellebroedersklooster.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk van dit beheersplan.

Panden

Een deel van de panden gaan terug tot **de 15de-17de eeuw**. Deze situeren zich rondom het centraal deel van het Cellebroedersklooster (Begijnenkerkhof 5-7). Alhoewel deze ook sterk verbouwd en gerestaureerd zijn doorheen de tijd verwijzen deze nog steeds naar de originele bouwfase. Ook de tuinmuur van Begijnenkerkhof 1 is hier nog een belangrijk voorbeeld van als de laatst bewaarde ommuurde voortuin in de straat.

Gedurende de **20ste eeuw** werd er sterk verbouwd in het Begijnenkerkhof, verschillende panden werden afgebroken of volledig vernieuwd waardoor nagenoeg niets overbleef van de originele structuur.

Op dit moment zien we dus een duaal beeld in deze straat die een onderscheid maakt tussen enerzijds enkele historische panden en anderzijds nieuwe panden met weinig tot geen erfgoedwaarde.

BEGIJNENKERKHOF (BEG) – ONEVEN EN EVEN ZIJDE

De bebouwde zijde van het Begijnenkerkhof is een zeer onregelmatig gegeven bestaande uit twee kleine pleintjes. Startende van rechts eerst een hoekpand (Moreelstraat 6) gevolgd door een tuinmuur, poort, woning, poortgebouw en opnieuw een woning. Verder gevolgd door bebouwing van het voormalige Cellebroedersklooster. Één van de vleugels van de klooster (Begijnenkerkhof 6) deelt de straat op in 2 delen. Aan de linkerzijde van de vleugel loopt de straat verder opnieuw met restanten van het Cellebroedersklooster gevolgd door een reeks van garagepoorten.

De zichtbare delen zijn zeer divers en bestaan zowel uit voor -en achtergevels, tuinmuren en bijgebouwen.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

MOR 6
Type D (voorgevel), A1
(zij -en achtergevel) en C2
(tuinmuur)

BEG 1
Type C1 (hoofgebouw)
C2 (tuinmuur)

BEG 2
Type C1

BEG 3
Type G

BEG 4
Type E (voorzijde), G
(achtergevel) en C2
(tuinmuur achtergevel)

BEG 5
Type B (voorgevel en
tuinmuur) en A1
(achtergevel)

BEG 6
Type A1 en C2
(tuinmuur)

BEG 6
Type A1 en C2
(tuinmuur)

BEG 7
Type C2

BEG zonder nummer
Type C2

Garageboxen
Type C2

SBE 2
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

Het Begijnenkerkhof heeft een zeer divers beeld door de combinatie van historische panden en nieuwbouw.

De traditionele begijnhofwoningen/Cellebroedersklooster:

- Hebben vele verbouwingen gekend doorheen de 19de en 20ste eeu, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuinen en tuinmuur
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes)

De sterk vernieuwde of nieuwe begijnhofwoningen

- Afbraak of sterke verbouwing van de begijnhofwoningen naar moderne panden
- Diverse gevels; modern stucwerk en raamopeningen, garageboxen...

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor het Begijnenkerkhof, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

Het Begijnenkerkhof is nog steeds gekenmerkt door het 17de eeuwse beeld. Hierbij denken we voornamelijk aan de restanten van het Cellebroedersklooster, alsook de overgebleven tuinmuur. Hiernaast zijn er verschillende panden met weinig/geen erfgoedwaarde.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door storende gevelbeelden zo veel mogelijk te laten inpassen in het Begijnhof.

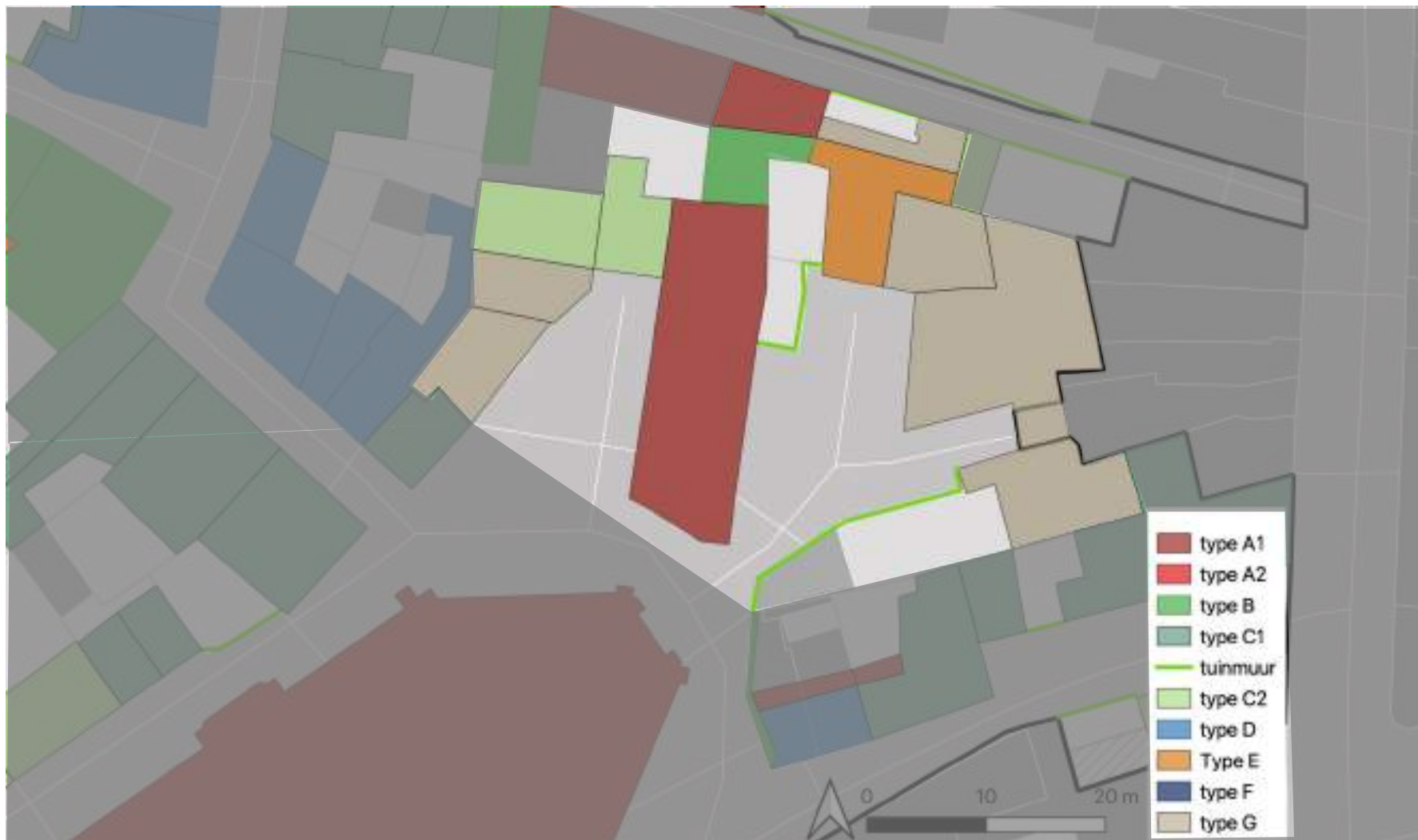
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen in de centrale straat (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuin en tuinmuur naar de 19de -eeuwse gekaleide visie
- Verwijderen van storende, moderne gevelafwerkingen en het neutraal afwerken hiervan

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Maarten Dobbelaere 2022

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Lange smalle straat die vertrekt van de Acht Zalighedenstraat en uitkomt in de Sint-Katelijnestraat. Op het einde van de 16de eeuw, aan de kant van de Twaalf Apostelenstraat, voor een deel ingelijfd bij het Groot Begijnhof. Benaming afkomstig van de cellebroeders die hier in de 15de en 16de eeuw hun klooster hadden. In 1614 verlieten zij hun gronden die werden ingenomen door het nieuw gestichte Convent der Acht Zaligheden. Dit gaf aanleiding tot het ontstaan van het Acht Zalighedenstraatje en tot het bouwen van een afsluitingsmuur in de Cellebroedersstraat. In 1774 "Sint-Antoniusstraat" of "Sint-Antoniusgang" genoemd naar de patroon van de cellebroeders waarvan er een beeld stond in de nis boven de ingang van de straat. In 1960 opnieuw geopend.

Rechterstraatzijde getypeerd door achtergevels en de restanten van het voormalige cellebroedersklooster. Linkerstraatzijde gemarkeerd door blinde muur. Aan de Sint-Katelijnestraat: getrapte bak- en zandstenen muur op vernieuwde plint met een geprofileerd rondboogpoortje, opgetrokken circa 1960 met hergebruikt materiaal. Bekronende nis van grijswitte steen met beeld van Sint-Begga (1963 door F. Labio naar oud voorbeeld). Oculus van gesinterde baksteen in de top; vernieuwde dekplaten en deels vernieuwde muurbanden.¹

02. Historische nota²

De Cellebroedersstraat begrenste het oorspronkelijke Cellebroedersklooster dat gesticht werd in 1448. De Begijnen namen hier hun intrek in 1614 waarna de Cellebroeders verhuisden naar het Hof van Nassau. Wanneer de begijnen het convent van de "Acht Zaligheden" inrichtten in de 17de eeuw ontstond de Acht Zalighedenstraat en werd de Cellebroedersstraat ter hoogte van deze straat afgesloten. De cellebroedersstraat werd oorspronkelijk gekruist door de vliet, Vuilgracht, dewelke eind 19de eeuw gedempt werd. Hiervoor liep een brug, "Broederkensbrug", over de vliet heen. In 1865 worden aanpassingen doorgevoerd aan de scheidingsmuur die in 1962 definitief afgebroken wordt.

De cellebroedersstraat loopt uit in de Sint-Kathelijnestraat, dewelke niet meer tot het Begijnhof behoorde. Het einde van de Cellebroedersstraat was het einde van het Begijnhof, vermoedelijk werd dit gemarkeerd met een poortgebouw. Echter werden alle poortgebouwen onder Frans bewind afgebroken. Momenteel staat hier wel een toegangspoort daterende uit 1960.

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel – Gent. <https://id.erfgoed.net/themas/10424>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
 Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

"Zicht op de Begijnenkerk"
 Jan-Baptist De Noter, s.d.
 Stadsarchief Mechelen, SME001005619

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

'Gezicht op de Begynnekerk van den kant der XII apostelen'
 Jan-Baptist De Noter, s.d.
 Gekleurde kopie

Er zijn slechts weinig historische foto's die inzicht in de straat geven, wel is op een foto van de Twaalf Apostelenstraat te zien hoe de toegang naar de Acht Zalighedenstraat en Cellebroedersstraat bestaat uit een geplaveid wegdek. Verder lijkt de straat voornamelijk gedomineerd door gevels in baksteenmetselwerk en tuilmuren.

Twaalf Apostelenstraat met het begin van de Acht Zaligheden en Cellebroedersstraat, s.d. - SME002000064 - Glasplaten G5675

Cellebroedersstraat - SME001013186 - 1965 - Verzameling Berlemont B32_54_b

Cellebroedersstraat - SME001013185 - 1965 - Verzameling Berlemont B32_54_a

Sint-Katelijnestraat met toegangspoort naar de Cellebroedersstraat - 1972 - SME001017945 - Verzameling Berlemont B98_22

Cellebroedersstraat - SME001013184 - 1970 - Verzameling Berlemont B32_52.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Cellebroedersstraat zijn geschiedenis reeds start voor de inrichting van het begijnhof in 1595. De Cellebroedersstraat verbond reeds de Sint-Katelijnestraat met de Twaalf Apostelenstraat en was gelegen aan de achterzijde van het Cellebroedersklooster.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

Een groot deel van de Cellebroedersstraat valt niet onder het beschermd stadszicht, er wordt dan ook enkel rekening gehouden met de delen die onder het beschermingsbesluit vallen.

Een deel van de panden gelegen in het zicht van de Cellebroedersstraat gaan terug tot **de 17de eeuw**. Hieronder vallen de restanten van het Cellebroedersklooster en van het convent van de Acht Zaligheden. Deze panden hebben soms hun voorgevel in het Begijnenkerkhof of Acht Zalighedenstraat, maar kenmerken toch het zicht in de Cellebroedersstraat. Deze gebouwen hebben nog een typisch 17de eeuws gabarit, ondanks dat deze ook verbouwd werden doorheen de tijd.

In de loop van de **20ste eeuw** werden enkele gevels verbouwd, hieronder valt Cellebroedersstraat 2 en Begijnenkerkhof 4. Deze gevels zijn modern en bevatten geen specifieke erfgoedwaarde.

Op dit moment zien we dus een overwegend 17de eeuws beeld in de straat, deze wordt wel verstoort door enkele nieuwbouwwoningen.

CELLEBROEDERSSTRAAT (CEL) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Cellebroedersstraat start met het poortgebouw, onmiddellijk gevolgd door het hoekpand van de Sint-Katelijnestraat dewelke uit het beschermingsbesluit valt. Hierna komt een tuinmuur achter dewelke in de 20ste eeuw een elektriciteitskabine geplaatst werd. Vervolgens een aaneensluitende rij van 3 panden, startende met een nieuwbouw en gevolgd door 2 panden teruggaande op het Cellebroedersklooster. De straat gaat uiteindelijk over in de Acht Zalighedenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

Poort
Type A1

SKA 109
Type C1 (zijgevel) en
C2 (tuinmuur)

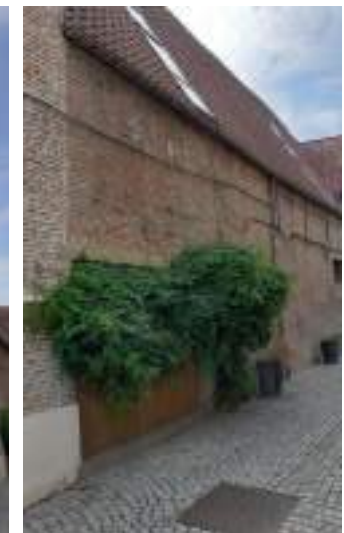
CEL 11
Type C2

BEG 4
Type E (voorzijde), G
(achtergevel) en C2
(tuinmuur achtergevel)

BEG 5
Type B (voorgevel en
tuinmuur) en A1
(achtergevel)

CEL 13
Type B

ACHT ZALIGHEDENSTRAAT (AZA) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Cellebroedersstraat begint op de hoek met de Acht Zalighedenstraat waarnaast via een tuinmuur de verbinding besaat met een appartementsgebouw in de Cellebroedersstraat. De straat eindigt hierna met een poortgebouw.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

AZA 8
Type B (tuinmuur) en A1
(voorgevel)

CEL 2
Type G (gevel) C2 (tuinmuur)

Poort
Type A1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De acht Zalighedenstraat heeft een zeer kenmerkend beeld door de verschillende panden met ommuurde tuin, hetgeen hier een grote erfgoedwaarde heeft. Verder zijn de 19de eeuwse lijstgevels ook waardevol gezien de getuigenis van deze bouwfase binnen het begijnhof.

De traditionele begijnhofwoningen(hoofdstraat):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuinen en tuinmuur

De sterk vernieuwde of nieuwe begijnhofwoningen

- Afbraak of sterke verbouwing van de begijnhofwoningen naar nieuwbouw

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Cellebroedersstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Cellebroedersstraat heeft nog kenmerkende 17de -eeuwse bebouwing. Hierbij denken we voornamelijk aan gevels met sporen van bak -en zandsteenmetselwerk. Ook is er sprake van moderne nieuwbouw in de straat.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast worden de nieuwe panden zo sterk mogelijk ingepast in het straatbeeld en worden storende elementen preferabel verwijderd.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen in de centrale straat (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuin en tuinmuur naar de 19de -eeuwse gekaleide visie
- Moderne bebouwing zo veel mogelijk afwerken met een witte afwerkingslaag
- Wit te kaleien van alle tuinmuren

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtkaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

2013-2015 (Geoportaal).

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022.

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Verbindingsstraat tussen de Nonnenstraat en de Vrouw van Mechelenstraat. Ontstaan na de aanleg van de Hoviusstraat rond 1630¹.

Linkerzijde ingenomen door tuilmuren en 17de-eeuwse zijpuntgevels. Rechts gemarkeerd door 19de-eeuwse enkelhuizen waarvan sommige met oudere kern, waaronder nummer 2 (zie sporadische zandstenen muurbanden), twee tot drie bouwlagen onder zadeldak; lijstgevels met verschillende bekledingen en muuropeningen (nummers 4, 14, 16, 18, 20 en 24). Voorts enkele puntgevels van 17de-eeuwse begijnenwoningen².

02. Historische nota³

Het is onduidelijk wanneer de Conventstraat werd aangelegd: in de literatuur worden hierover (soms binnen eenzelfde publicatie) tegenstrijdige uitspraken gedaan, net als over de naamgeving. Frans Berlemont vermeldt dat de straat voor het ontstaan van het Groot Begijnhof binnen de muren Korte Nonnenstraat of Kleine Nonnenstraat werd genoemd. Gezien de Vrouw van Mechelenstraat al in de 15de eeuw vermeld werd, behoort het ontstaan van de Conventstraat als verbinding met de Nonnenstraat voor de komst van het begijnhof tot de mogelijkheden.

Bij de ontstaansgeschiedenis van de Conventstraat meldt Berlemont echter ook dat de straat pas ontstond rond 1600, bij de inrichting van het Groot Begijnhof (vanaf 1595). Verderop meldt Berlemont dan weer dat de straat ontstond als noodzakelijke verbinding tussen de Nonnenstraat en de Vrouw van Mechelenstraat, die naar alle waarschijnlijkheid pas rond 1652 bij het Groot Begijnhof werd ingelijfd. Deze meldingen laten ook de mogelijkheid dat de straat gefaseerd ontstond: een eerste deel bij de aanleg van de Hoviusstraat, een tweede deel bij de verbinding met de Vrouw van Mechelenstraat.

Hoe het ook zij, de verbinding met de Hoviusstraat valt te situeren tussen circa 1620-1622 (bouw Hoviusstraat 23) en 1645 (bouw hoekhuis Hoviusstraat 1). Voorts is het ook zo dat de woningen tussen de twee toegangspoorten in de Nieuwe Beggaardenstraat ten tijde van het Groot Begijnhof niet toegankelijk mochten zijn vanuit die Nieuwe Beggaardenstraat. Wat inhoudt dat de Conventstraat zeker vanaf de aanhechting van de Vrouw van Mechelenstraat fungeerde als toegang tot de woningen aan de Nieuwe Beggaardenstraat die deel uitmaakten van het hof .

De straatnaam zou afgeleid zijn van een van de conventen met zijgevel aan de straat; ook hier vermeldt Berlemont verschillende mogelijkheden. Op het primitief kadasterplan (1824) staat geen naam vermeld, op de Poppkaart is de straat terug te vinden als Rue du Couvent.

¹ De inventaris van het Onroerend Erfgoed verteld foutief dat de straats reeds in de 15de eeuw gekend stond onder de "Cortte nonnenstrate" en vanaf 1600 als Conventstrate.

² Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10425>

³ Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begijnhof binnen de stad 1650' –
Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

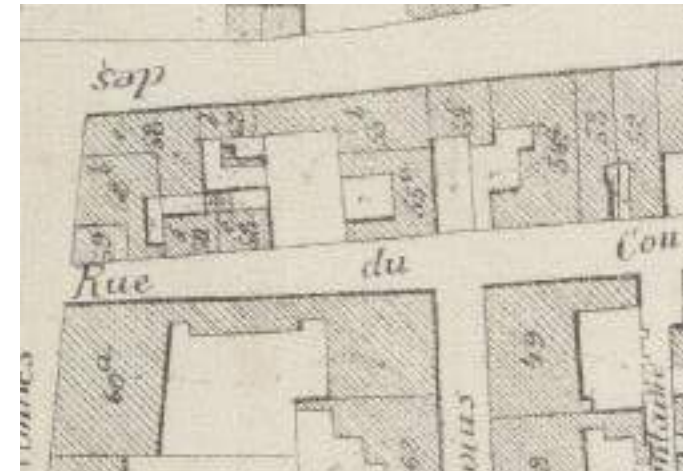
Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde
tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824,
wijk A, blad 1
SME004001190

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Poppkaart van de stad Mechelen, 1864
SME001013483

Conventstraat richting de Nonnenstraat, SME002000802, voor 1914

Conventstraat vanuit de Nonnenstraat, 1970, SME001013195.

Conventstraat richting de Vrouw Van Mechelenstraat, 1970, SME001013196.

De Conventstraat richting de Nonnenstraat 1916, Stadsarchief Mechelen, Verzameling Berlemont, Boek 32, p.79.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001012168, 1907

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001013194, 1965.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Conventstraat een 17de-eeuwse oorsprong kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De panden aan de Conventstraat hebben een variërende datering en uitzicht.

Het straatbeeld aan de noordwestzijde gaat grotendeels terug tot de **17de eeuw**. Het betreft de zijgevels van panden met twee bouwlagen onder zadeldaken met voorgevels aan de Vrouw van Mechelenstraat, Hoviusstraat en Nonnenstraat. Op de woningen sluiten tuinmuren en bijgebouwen aan. De zuidoostelijke zijde bestond oorspronkelijk uit een reeks bebouwde percelen tussen de Conventstraat en de Nieuwe Beggaardenstraat. De woningen vanaf de Vrouw van Mechelenstraat tot en met Conventstraat 12 bestonden uit breedhuizen aan de Nieuwe Beggaardenstraat met een blinde gevel aan deze straat. De ingang bevond zich aan de Conventstraat waar zich meestal een voortuin bevond met een bijgebouw in de vorm van een diephuis van één tot twee bouwlagen dat liep tot aan de rooilijn van de Conventstraat. De straat was van de tuin gescheiden door een tuinmuur met toegangspoort. De zone tussen de Conventstraat, Nonnenstraat en Nieuwe Beggaardenstraat was gedeeltelijk onbebouwd.

In de loop van de **19de eeuw** werden de meeste percelen dwars opgedeeld in een woning aan de Nieuwe Beggaardenstraat en één aan de Conventstraat, andere woningen bleven hun oorspronkelijke indeling behouden. De meeste gevels werden bepleisterd of gekaleid en de vensterindeling en schrijnwerk werd aangepast naar 19de-eeuws model. In de zone ter hoogte van de huidige nummers 14 en 20 werden in de tweede helft van de 19de eeuw verschillende nieuwe woningen opgetrokken met bepleisterde lijstgevels. De zuidoostelijke zijde kende weinig veranderingen, behalve het feit dat de gevels bepleisterd werden en de tuinmuren wit gekaleid werden. Sommige van de tuinmuren en bijgebouwen werden in de loop van de tijd vernieuwd. De straat vertoonde min of meer een eenheid door de bepleisterde en gekaleide gevels met geschilderde plint.

Gedurende de (1ste helft van de) **20ste eeuw** werden enkele gevels afgewerkt met een cementering. Het schrijnwerk werd bij een aantal panden aangepast.

Meer recent (einde 20ste, begin 21ste eeuw) werden enkele gevels gerestaureerd en gereconstrueerd naar hun 17de-eeuws uitzicht. Enkele woningen werden meer grondig verbouwd met moderne ingrepen duidelijk zichtbaar vanop de straat. Het straatbeeld raakte versnipperd en bestaat momenteel uit enkele bepleisterde of gekaleide gevels, gevels in bak- en zandsteenmetselwerk en gevels met een moderne bepleistering.

CONVENTSTRAAT (CON) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Conventstraat bestaat uit 5 panden, onderbroken door Fonteinstraatje en Hoviusstraat. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in straten aansluitend op de Conventstraat.

Alle zichtbare delen zijn zij- en achtergevels van het hoofgebouw en bijgebouwen van de panden gelegen in de Nonnenstraat, Hoviusstraat, Fonteinstraatje en Vrouw van Mechelenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

NON 1
Type C1

NON 1 – HOV 2
Type C1 – type C1

HOV 2
Type C1

HOV 1
Type B

HOV 1
Type B

CON 1
Type C2

CONVENTSTRAAT (CON) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Conventstraat is een aangesloten rij van 13 panden. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben bijna alle panden hun huisnummer in deze straat, waarbij Conventstraat 4 zijn hoofdvolume heeft aan de Nieuwe Beggaardenstraat, en Conventstraat 8 een geheel vormt met Nieuwe Beggaardenstraat 30A. Alle zichtbare delen zijn voorgevels of tuinmuren met voordeur van de panden gelegen in de Conventstraat. Tevens zijn ook plaatselijk achtergevels van panden in de Nieuwe Beggaardenstraat zichtbaar.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

CON 24
TYPE C1

CON 22
Type C1 (voorbouw)

CON 20
TYPE C1

CON 18
TYPE C1

CON 16
TYPE C1

CON 14
TYPE G

CON 12
TYPE D

NBE 28
Type C2 (toekomstige
tuinmuur)

CON 10
Type B (gevels) en C2
(tuinmuur)

CON 8
Type A1

NBE 30a
Type A1

CON 4
Type C1

CON 2
Type C2

Achterliggende gevels

Uit het fotografisch overzicht blijkt duidelijk dat de straatgevels van de panden Conventstraat 22, 8 en 4 uit tuinmuren bestaan. De hoofdgebouwen hebben een ingesprongen rooilijn, waardoor enkel de bovenste bouwlagen zichtbaar zijn vanop het openbaar domein.

Vanuit de Conventstraat zijn de achtergevels van de panden Nieuwe Beggaardenstraat 28 en 30a zichtbaar. Aangezien deze zichtbaar zijn vanop het openbaar domein worden ook deze panden opgenomen in de inventaris.

CON 22
Type A1 (gevel
achterbouw)

NBE 28
Type C2 (achtergevel) en
G (moderne aanbouw)

CON 8
Type A1

NBE 30a
Type A1

CON 4
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van het beheersplan.

Panden

Het uitzicht van de bebouwing aan de Conventstraat wordt gedomineerd door 17de-eeuwse en 19de-eeuwse fases.

De noordwestelijke straatzijde (oneven) bestaat uit de zijgevels van 17de-eeuwse panden met aansluitende tuinmuren en bijgebouwen. Deze woningen zijn vrij uniform qua kroonlijst- en nokhoogte.

Aan de zuidoostelijke zijde (even) behouden de huisnummers 6-12 enige uniformiteit in de vorm van 17de-eeuwse breedhuizen met min of meer hetzelfde gabarit met ervoor liggende diephuizen met topgevel en tuinmuur aan de Conventstraat. Deze gevels zijn opgebouwd in een traditionele bak- en zandsteenstijl. Huisnummers 2-4 en 16-20 en nr. 24 vertonen een 19de-eeuwse gevel indeling uit twee of twee-en-een-halve bouwlaag met zadeldak parallel met de rooilijn. De gevels zijn gekaleid of bepleisterd, met uitzondering van nr. 4 die bestaat uit een bakstenen tuinmuur.

Doorheen de 20ste eeuw werden verschillende gevels hersteld of aangepast met gebruik van moderne materialen zoals kunststof en plaatmaterialen, die niet passen in de historische context van de Conventstraat.

Conventstraat 4 en 14 werden op het einde van de 20ste eeuw grondig aangepast met min of meer behoud van de 19de-eeuwse gabarit. Dit gabarit werd echter verbroken door dominante dakvensters en het gebruik van niet-historische materialen voor het schrijnwerk en de gevelafwerking.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van het beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Conventstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen. Het straatbeeld heeft vooral een gecombineerd 17de- en 19de-eeuws uitzicht behouden. We denken hier aan de traditionele bak- en zandsteenstijl en de diephuizen van één of twee bouwlagen met pannen zadeldaken voor het 17de-eeuws uitzicht en de typische bepleisterde of gekaleide lijstgevels voor het 19de-eeuwse uitzicht. Twee panden (nrs. 4 en 14) kenden moderne aanpassingen die het straatbeeld verstoren.

De noordwestelijke straatzijde behoudt zijn 17de-eeuwse uitzicht gecombineerd met 19de-eeuwse afwerkingslagen, tuinmuren en bijgebouwen.

Als algemene beheersvisie voor de straat is het behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. De homogeniteit in de straat kan versterkt worden door het behoud van de 19de-eeuwse gevelordonantie en afwerking. Het aanbrengen van een witte kalei- of pleisterafwerking en een zwarte geschilderde plint kan een nu afwezige eenheid creëren in de straat.

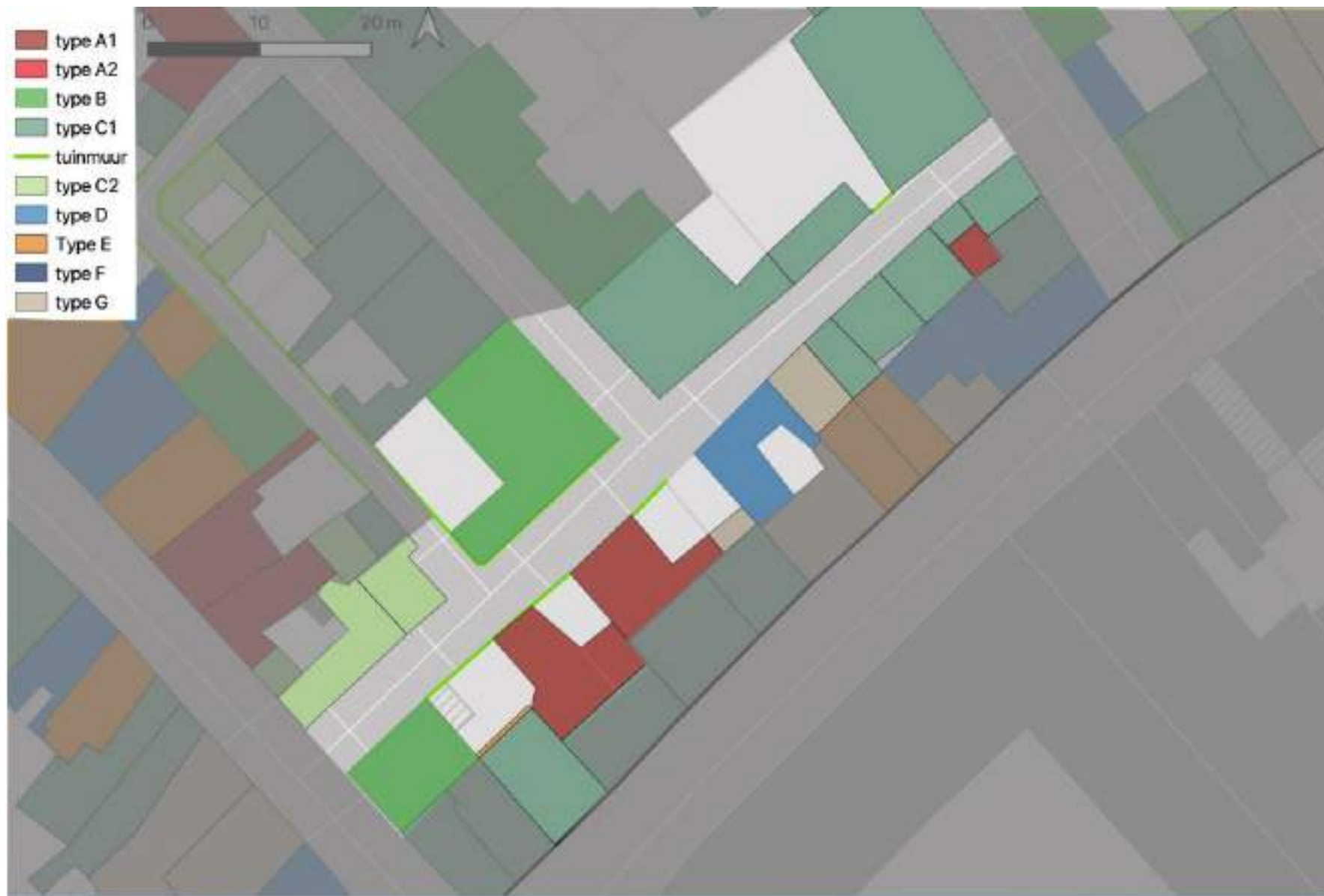
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakkapellen)
- Behoud van de restanten en sporen van of de gereconstrueerde 17de-eeuwse afwerkingen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, steigergaten)
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonantie
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering of witgeschilderde kaleilaag

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 1 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskarta van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van het beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van het beheersplan.

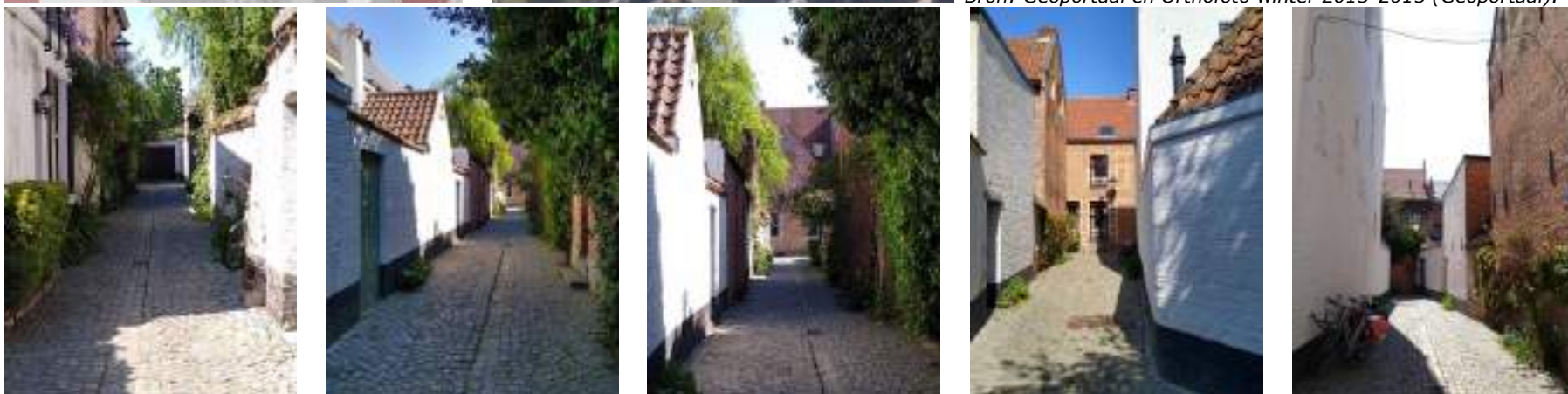
Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

foto's dienst Monumentenzorg 2020 en Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, 1984:

L-vormige straat aangelegd in de 17de eeuw van Conventstraat tot Hoviusstraat. De benaming zou verwijzen naar een naburig huis "De Fontein". Straatbeeld getypeerd door witgekalkte muren die achtertuintjes afsluiten van de huizen in de Hoviusstraat en de Vrouw van Mechelenstraat.¹

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://id.erfgoed.net/themas/10426>

02. Historische nota²

Straat aangelegd tussen circa 1630 en 1645 van de Conventstraat naar de Hoviusstraat. De straatnaam verwijst naar het vroegere huis 'Fontein des Levens' (huidige Vrouw Van Mechelenstraat 14). Op het primitief kadasterplan (circa 1824) valt de naam 'Stront Straatje' te lezen, in de tweede helft van de 19de eeuw stond de straat ook bekend als de 'Korte Nieuwstraat³' en als Fonteinstraatje⁴.

Oorspronkelijk zou dit straatje enkel gediend hebben als achteruitgang van de panden aan de Hoviusstraat (vroeg 17de eeuw). In de loop van de 17de eeuw kregen vermoedelijk ook de panden aan de Vrouw Van Mechelenstraat een achteringang ter hoogte van het Fonteinstraatje, zoals te zien op het 'gezicht van het Begghynhof binnen de stad in 1656 volgens eene parkemente teekening⁵'. In de loop van de 17de eeuw werd een breedhuis aan het Fonteinstraatje gebouwd (Fonteinstraatje 3). De straat werd vermoedelijk in de late 18de eeuw verder omgevormd tot een woonstraatje, dat drie woonhuizen telde in de 19de eeuw.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650.
'Plan van het Begghynhof binnen de stad 1650'
– Mardulyn, J.F. Stadsarchief Mechelen SME001010393.

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad.
'gezicht van het Begghynhof binnen de stad in 1656 volgens
eene parkemente teekening'
Stadsarchief Mechelen SME001001430 – Verzameling Schoeffer

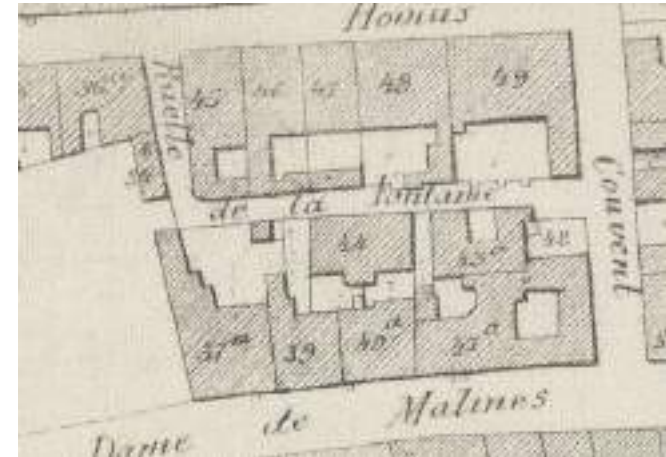
Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824,
wijk A, blad 1- SME004001190

² <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/10426>

³ Berlemont Frans, Fonteinstraatje, p. 136-150.

⁴ (Popp kaart 1864)

⁵ Stadsarchief Mechelen SME001001430 – Verzameling Schoeffer

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800, SME001013483 Poppkaart van de stad Mechelen intra muros, 1864, SME001002160

Groot Begijnhof, gezicht in het Fonteinstraatje, genomen vanuit de Conventstraat SME0020000233

Fonteinstraatje, hoek met de Conventstraat - 1970, SME001013334 - verzameling Berlemont

Fonteinstraatje, hoek met de Conventstraat vanuit de Conventstraat - s.d., SME002000263

Fonteinstraatje, zicht naar de Conventstraat toe - 1937. SME001013336 - verzameling Berlemont.

Fonteinstraatje, zicht naar de Conventstraat - 1970 SME001013335 - verzameling Berlemont

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat het Fonteinstraatje reeds een lange geschiedenis kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van het beheersplan.

Panden

De meeste panden/hoofgebouwen aan de Hoviusstraat gaan grotendeels terug tot de **eerste helft van de 17de eeuw**. De achtergevels van Hoviusstraat 1 tot en met 9 zijn zichtbaar vanuit het Fonteinstraatje. In het Fonteinstraatje zelf zien we bijgebouwen en afsluitmuren van de achtertuintjes achter de panden van de Hoviusstraat. In de tuinmuren zien we poortjes, die doorgang verschaften tot Fonteinstraatje en mogelijk ook achterliggende weiden. De zijde aan de Vrouw van Mechelenstraat was in die periode (vermoedelijk) nog niet bebouwd. Aan de zijde van het Fonteinstraatje werd een breedhuis opgetrokken in een gelijkaardige bak- en zandsteenarchitectuur als in de Hoviusstraat, vermoedelijk gaat de geschiedenis hiervan terug tot de 17de eeuw.

Het straatbeeld met de lage bijgebouwen en tuinmuurtjes vertoonde op dat moment een homogeen uitzicht.

In de **late 17de eeuw of in de 18de eeuw** kreeg de bebouwing aan de Vrouw Van Mechelenstraat vorm en kregen ook deze panden een tuinmuur met poortje aan het Fonteinstraatje. Het straatbeeld met lage bijgebouwen en tuinmuurtjes werd doorgetrokken naar beide zijdes van de straat, met uitzondering van Fonteinstraatje 3.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels in de Hoviusstraat verbouwd tot lijstgevel. De vensteropeningen werden grotendeels aangepast/vergroot en het schrijnwerk werd vervangen door 19de-eeuws schrijnwerk. De daken werden voorzien van een kroonlijst/bakgoot. In tegenstelling tot de voorgevels aan de Hoviusstraat werden de meeste achtergevels, zichtbaar in het Fonteinstraatje, niet afgewerkt met een gladde witgeschilderde kalkbepoetsing. De tuinmuurtjes aan beide straatzijdes werden gekaleid en afgewerkt met een zwarte plint. De voorgevel van Fonteinstraatje 3 werd verbouwd naar een lijstgevel met aangepaste venster- en deuropeningen en 19de-eeuws schrijnwerk. Het dak werd voorzien van een kroonlijst en de gevel werd afgewerkt met een gladde witte kalkbepoetsing. Aan de zijde palend aan de Vrouw van Mechelenstraat werd een nieuwe woning (Fonteinstraatje 1) bijgebouwd in de bestaande tuinen.

Gedurende de 20ste eeuw kenden vooral de gevels aan de zijde van de Vrouw van Mechelenstraat aanpassingen en verbouwingen. De lijstgevel van Fonteinstraatje 3 werd afgewerkt met een cementbepoetsing met ingetrokken voegen, die echter verwijderd werd in 1989. Enkele van de tuinmuren werden hermetst en enkele van de bijgebouwen aangepast of afgebroken. De straat vertoont nog steeds een vrij homogeen uitzicht, toch is dit gedeeltelijk onderbroken door het verdwijnen van enkele van de gekaleide tuinmuurtjes en van de bepoetserde gevel van Fonteinstraatje 3. Meer recent werden één van de tuinmuren vernieuwd in zichtbaar rood baksteenmetselwerk met behoud van de historische hoogte van de tuinmuren.

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van het beheersplan.

Panden

Het Fonteinstraatje heeft een gevarieerd straatbeeld met langs beide zijden enkele voorgevels, maar hoofdzakelijk achtergevels en/of tuinmuren van panden in de Hoviusstraat en de Vrouw van Mechelenstraat. Verschillende tuinmuren hebben poortjes die toegang geven tot de achtertuintjes.

De zijde van de Hoviusstraat (geen huisnummers, even zijde) heeft een eerder uniform straatbeeld gevormd door lage achterbouwen en/of tuinmuren:

- Panden Hoviusstraat nummers 1, 3, 5, 7: voorzien van achterbouwen en/of tuinmuren met achtertuintjes; deels gekaleide, deels bakstenen gevels en tuinmuren, bij nummer 1 gemarkeerd door afgesnuite hoek en kleine steunberen.
- Hoekpanden Hoviusstraat nummers 9, 11: zijpuntgevels en deels achterbouwen en/of tuinmuren met achtertuintjes; gekaleide en/of bakstenen gevels en tuinmuren.
- De achtergevels van de woningen aan de Hoviusstraat behielden hun 17de-eeuwse gabarit (traditionele bak- en zandsteenstijl, uniforme woningen inzake kroonlijst en nokhoogte, de raamopeningen en het schrijnwerk werden aangepast in de 19de eeuw.

De zijde van de Vrouw van Mechelenstraat heeft een gevarieerd straatbeeld dat bestaat uit deels voorgevels, deels achtergebouwtjes en/of tuinmuren:

- Panden Fonteinstraatje 1, 3: voorgevels; gekaleide, bepleisterde en/of bakstenen gevels
- Panden Vrouw van Mechelenstraat nummers 4, 14, 16 en Fonteinstraatje 5: deels achtergevels of tuinmuren met achtertuintjes; gekaleide, bepleisterde en/of bakstenen gevels en tuinmuren

Fonteinstraatje (FON) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van het Fonteinstraatje vormt een afwisseling van voorgevels, gevels van bijgebouwen en afsluitemuren. Door de kadastrale verdeling van de percelen, zijn er slechts 3 panden die hun huisnummer hebben in deze straat. De zichtbare delen zijn ofwel de voorgevels van de panden gelegen in het Fonteinstraatje, of achter-, zij of tuingevels van panden gelegen in de Vrouw van Mechelenstraat of Hoviusstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand en typologie van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde.

CON 1
Type C2

FON 1
Type C1 (voorbouw)
en C2 (hoofdbouw)

VVM 6
Type A1 (voorgevel)
en C2 (tuinmuur)

FON 3
Type B

FON 5
Type D (voorgevel),
A1 (achtergevel),
E (haakse aanbouw) en
C2 (tuinmuur)

VVM 14
Type E (voorgevel),
D (achtergevel) en
C2 (tuinmuur)

VVM 16
Type G en
C2 (tuinmuur)

HOV 11
Type A1 en C2 (tuinmuur)

FONTEINSTRATJE (FON) – EVEN ZIJDE

De even zijde van het Fonteinstraatje is een aaneengesloten rij van gevels van bijgebouwen en tuinmuren. Door de kadastrale verdeling van de percelen, horen alle zichtbare delen bij panden gelegen in de Hoviusstraat. De zichtbare delen zijn ofwel tuinmuren of gevels van bijgebouwen ofwel achtergevels van panden gelegen in de Hoviusstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand en typologie van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde.

HOV 9
Type C1 (voorgevel) en
C2 (zij- en achtergevel)

HOV 9
Type C2 (tuinmuur)

HOV 7
Type C1 (voorgevel) en
C2 (tuinmuur)

HOV 5
Type C1 (gevels) en
C2 (tuinmuur)

HOV 3
Type C1 (gevels) en
C2 (tuinmuur)

HOV 1
Type B

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van het beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor het Fonteinstraatje, moeten we rekening houden met de verscheidenheid van de beide zijden.

De zijde aan de kant van de Hoviusstraat heeft redelijk goed haar 17de-eeuwse uitzicht behouden. We denken hier vooral aan kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, eventuele dakkapellen, ... van de zichtbare delen van de hoofdgebouwen gelegen in de Hoviusstraat. De deur- en vensteropeningen van de traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl zijn dan wel grotendeels in de 19de eeuw aan aangepast, toch is veel van het oorspronkelijke karakter, zoals het parament van (bepleisterd of gekaleid) bak- en zandsteenmetselwerk, restanten van natuursteenelementen, ... behouden.

Het gabarit van de tuinmuurtjes en eventuele bijgebouwen aan het Fonteinstraatje is tevens goed bewaard.

Als algemene beheersvisie voor deze straatzijde is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking.

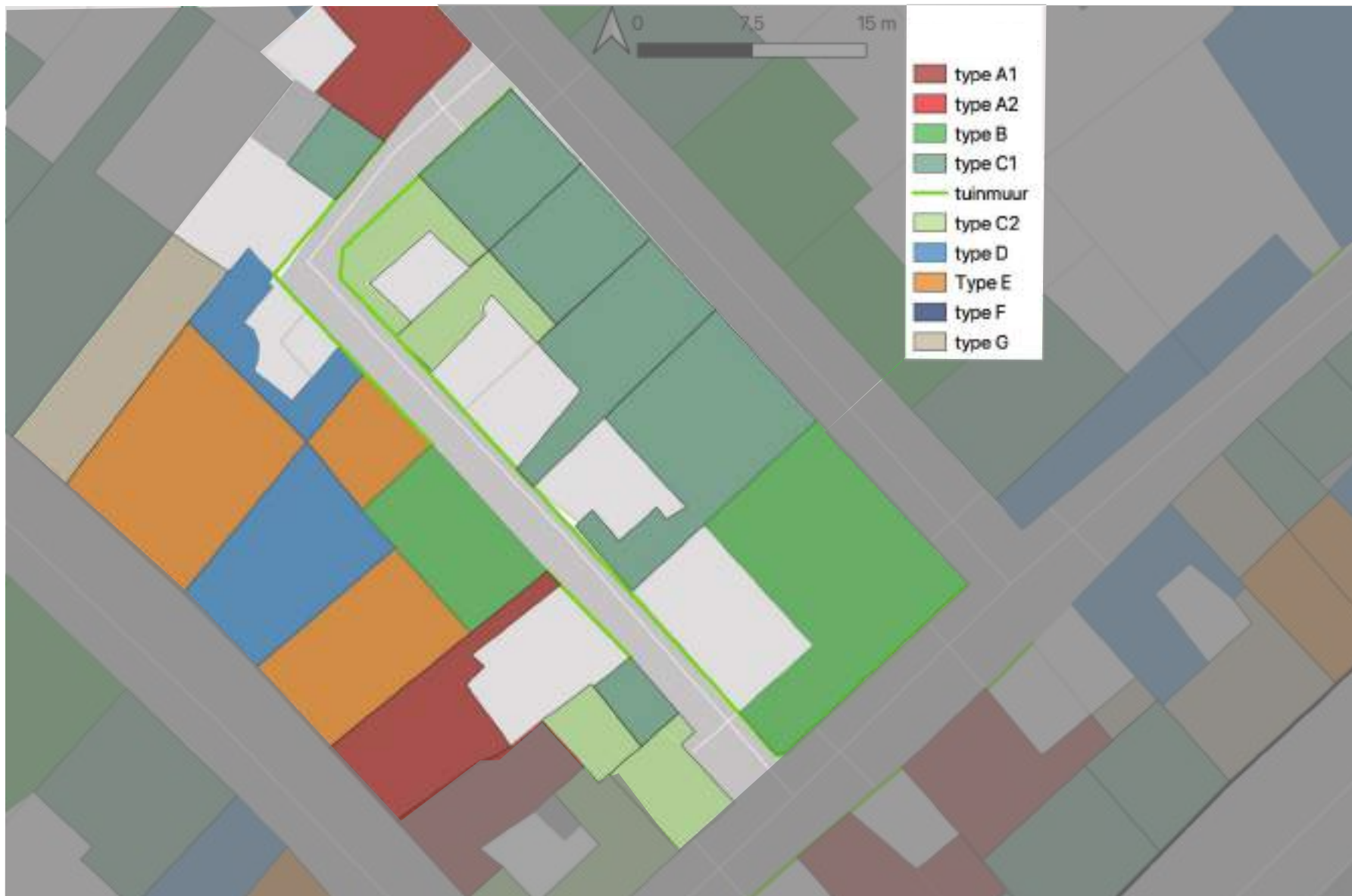
- behoud van het 17de-eeuwse gabarit (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakkapellen)
- behoud van de restanten en sporen van of de gereconstrueerde 17de-eeuwse afwerkingen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, steigergaten)
- behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie
- behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering of kalei

De oneven zijde aan de kant van de Vrouw van Mechelenstraat vertoont een sterk gevarieerd uitzicht. Hier is een uniforme beheersvisie moeilijker te maken. **De algemene visie bestaat uit het opnieuw kaleien en wit schilderen van alle tuinmuren**, er dient aansluitend een zwarte geschilderde plint aangebracht te worden.

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van het beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van het beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten

Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Voorheen zogenaamde "Scheepsvest", vanaf 1854 zogenaamde "Slachthuisvest", naar het Stedelijk Slachthuis gebouwd op de gronden van het voormalige Blijdenberg- en Thaborklooster, laatstgenoemde beide vernietigd tijdens de godsdienststoebelen in 16de eeuw. Huidige benaming in 1933 toegekend naar aanleiding van de Guido Gezelleviering. Rechterstraatwand gekenmerkt door eenvoudige bebouwing met de 19de- en 20ste-eeuwse rijhuizen, onderbroken door de zogenaamde "Centjesmuur". Overzijde afgezoomd door fabrieks- en kantoorgebouwen.¹

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel – Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10421>

02. Historische nota²

De huidige Guido Gezellelaan volgt het tracé van de 1264-1268 aangelegd stadsomwalling rondom Mechelen. Deze omwalling bestond uit de stadsgracht en een opgehoogde wal waar een bakstenen muur op rustte. Ter hoogte van de kruising met de Nonnenstraat stond tot 1584 de Nonnenpoort. Reeds op het 16de-eeuwse stadsplan van Jan Van Hanswijck, de Ferrariskaart (1777) en het stadsplan van Joseph Hunin (ca. 1800) is een beboomde dreef te zien aan de binnenzijde van de stadsmuur. Ter hoogte van de bebouwing tussen de huidige Vrouw van Mechelenstraat en de Nonnenstraat bevond zich een vliet, de Vuilgracht die parallel verliep met de historische bebouwing van de infirmerie van het Begijnhof. Dit vliet werd vanaf 1880 geleidelijk aan overwelfd en overbouwd of in gebruik genomen als tuin. De stadsomwalling werd in de eerste helft van de 19de eeuw volledig ontmanteld en omgevormd tot een brede boulevard met bomen, de stadsgracht werd gedempt. Aan de overzijde van de straat werd het slachthuis gebouwd waardoor de straat de naam "Slachthuisvest" kreeg. Een deel van Centjesmuur vanaf de Katelijnepoort werd in de tweede helft van de 19de eeuw afgebroken en ingenomen door woningen.

In 1933 werd de straat vernoemd naar Guido Gezelle. In de loop van de 20ste eeuw werd een deel van de straat ingenomen door een spoorlijn en werden de straten volledig heraangelegd waarbij de boulevards met bomenrijen verloren gingen. De straat werd voor het laatst heraangelegd in de jaren 1970 waarbij er een pleintje ter hoogte van de Centjesmuur werd gemaakt dat gedeeltelijk parking bestaat en gedeeltelijk uit bomenrijen.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650.
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad.
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Plattegrond van de stad Mechelen rond het laatste kwart vd 16de eeuw
naar het origineel van Jan Van Hanswijck, De Noter Jan Baptist (1812)
Stadsarchief Mechelen SME001001846 – Iconografie C 6920.

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1
SME004001190

SME001001436 'Gezigt van het Begijnhof daer eertijds stond de Nonnenpoort afgebroken 1613', pentekening toegeschreven aan Arnold Frans Van den Eynde (1793-1885).

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001011587, 1970.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001017119, 1972.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME002001597, tijdens WOI (panoramisch zicht op de stedelijke badinrichting).

Orthofoto Nationaal Geografisch Instituut 1969-1979.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001011592, 1972.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Guido Gezellelaan reeds een lange geschiedenis kent. De panden in de Guido Gezellelaan zijn op te delen in drie grote bouwblokken en de tussen liggende Centjesmuur. Het eerste bouwblok bevindt zich tussen de Katelijnestraat en de Centjesmuur. Het tweede bouwblok bestaat uit het gebouwencomplex van Brouwerij het Anker op de hoek van de Nonnenstraat en de Guido Gezellelaan. Het derde bouwblok strekt zich uit tussen de brouwerijgebouwen en Vrouw van Mechelenstraat.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De meeste panden aan de Guido Gezellelaan gaan slechts terug tot de **19de eeuw**. Dit is te verklaren door de ligging van de huidige straat op het tracé van de voormalige stadsvesten. Het deel tussen de Katelijnepoort en de huidige Nonnenstraat werd oorspronkelijk volledig ingenomen door de Centjesmuur. Deze historische afsluitingsmuur voor het Begijnhof werd in in het begin van de 17de eeuw opgetrokken. Het deel tussen de Nonnenstraat en de Vrouw van Mechelenstraat werd volledig ingenomen door de infirmerie, het zogenaamde Krankenhuis met bijhorende bijgebouwen en tuinen.

De gebouwen van de infirmerie gaan terug op de voormalige refuge van de Sint-Bernardus abdij van de Hemiksem uit de late 16de eeuw. Het huidige woonhuis van de brouwerij het Anker gaat gedeeltelijk terug op deze gebouwen, aangevuld met de infirmerie gebouwen uit de **17de- en 18de eeuw**.

In de loop van de 19de-eeuw werden de stadsvesten volledig gedempt net als het Vliet dat langs de gebouwen van de infirmerie liep. Delen van de Centjesmuur werden afgebroken en vervangen door typische lijstgevels van twee bouwlagen al dan niet met mezzanine naar de Katelijnestraat toe.

In de voormalige tuinen van de infirmerie op de hoek van de huidige Guido Gezellelaan en de Vrouw van Mechelenstraat werd in 1870-1871 door Joseph Zech een herenhuis met tuin opgericht. De ruimte tussen het herenhuis en de voormalige infirmerie, ter hoogte van het gedempte vliet, werd bebouwd met breedhuizen bestaande uit lijstgevels van twee bouwlagen met een mezzanine.

Het voormalige complex van de infirmerie bleef aanvankelijk in gebruik als rusthuis waarna het verschillende functies kreeg waaronder een brouwerij, een houtzagerij en verschillende woningen. Uiteindelijk werd het volledige complex aan het einde van de 19de eeuw in gebruik genomen als brouwerij. De historische gebouwen werden in de jaren 1910 uitgebreid met een nieuwe brouwzaal, mouterij en burelen. In de jaren 1940 werden de laatste ingrijpende werken uitgevoerd in de vorm van een nieuwe brouwzaal.

De tweede helft van de 20ste eeuw was vrij ingrijpend voor het uitzicht van de Guido Gezellelaan. In 1954 werd een deel van de Centjesmuur afgebroken en werd er een tankstation gebouwd. In 1975 werd samen met het hoekpand Nonnenstraat (even zijde) – Guido Gezellelaan een deel van de Centjesmuur afgebroken. In dezelfde periode werd de omgeving heraangelegd en verkreeg deze zijn huidige uitzicht. De panden Guido Gezellelaan 53, 57 en 59 werden grondig gebouwd waardoor deze hun 19de-eeuwse karakter verloren.

Verspreid over de laatste 20 jaar ondergingen de brouwerijgebouwen een aantal restauratie en uitbreidingswerken, de overige gebouwen bleven min of meer hun uitzicht behouden.

Guido Gezellelaan (GEZ) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Guido Gezellelaan is een aaneengesloten rij van enerzijds 7 panden (in de bescherming opgenomen) en anderzijds brouwerij het Anker en 4 aaneengesloten en 1 vrijstaand pand, onderbroken door de Centjesmuur en de Nonnenstraat.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Guido Gezellelaan.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

GEZ 15
Type C1

GEZ 19
Type D

GEZ 21
Type D

GEZ 23
Type C1

GEZ 25
Type D

GEZ 27
Type D

GEZ 29
Type D

GEZ znr.
Type C2

GEZ 43
Type G

GEZ 49
Type C1 EN C2
(tuinmuur)

GEZ 49
Type A1

GEZ 49
Type E

GEZ 49
Type G

GEZ 53
Type G

GEZ 55
Type C1

GEZ 57
Type G

GEZ 59-61
Type G

GEZ 63
Type E

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Guido Gezellelaan is voor het begijnhof één van de meer recentere straten die het verloop van de laatmiddeleeuwse stadsvesten volgt. De belangrijkste relictten uit de Begijnhofperiode zijn de 17de-eeuwse Centjesmuur, een bakstenen stadsmuur met motieven in gesinterde baksteen, en de gebouwen van de voormalige infirmerie met kern uit de 16de- 18de eeuw. Deze gebouwen zijn opgebouwd in traditionele bak- en zandsteen met behoud van historische elementen (steigersgaten, dakvenster, gabarit...)

De overige gevels bestaan voornamelijk uit oorspronkelijk bepleisterde, nu veelal gecementeerde 19de eeuwse lijstgevels.

Een uitzondering is het vrijstaande herenhuis op de hoek met de Vrouw van Mechelenstraat dat met een baksteenparement afgewerkt is.

In de jaren 1960 werden twee lijstgevels (nrs. 57 en 59-61) opgevormd tot appartementsgebouwen. Nr. 57 heeft door zijn afwerking in een imitatie natuursteen een beperkte positieve erfgoedwaarde.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Guido Gezellelaan, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Guido Gezellelaan wordt sterk gekenmerkt door twee prominente relictten van het voormalige Groot Begijnhof namelijk de 17de-eeuwse Centjesmuur en de gebouwen van de infirmerie, nu in gebruik als Brouwerij Het Anker.

De 19de is eveneens sterk vertegenwoordigd in de vorm van bepleisterde lijstgevels met voornamelijk vernieuwd schrijnwerk, goten en gevelafwerking.

De vroege 20ste eeuw keert terug in de dominante schoorsteen en mouterij van de brouwerij en de burelen die nu in gebruik is als brasserie. De jaren 1940 zijn vertegenwoordigd door de vernieuwde brouwzaal.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken in de vorm van de Centjesmuur en enkele van de gebouwen van de brouwerij aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse lijstgevels en het terubringen van de daarbij horende afwerking.

- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen in de brouwerijgebouwen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de nog bewaarde dakkapellen
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtkaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

7. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

(Geoportaal).

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Vernoemd naar Matthias Hovius, aartsbisschop van Mechelen (1542-1620). Smalle straat van de Conventstraat naar de Krankenstraat waar ze uitloopt op een hoge bakstenen zijmuur van de brouwerij "Het Anker".

Typisch straatbeeld met behouden begijnenwoningen, gelijktijdig gebouwd in de 17de eeuw na de inrichting van het begijnhof. Bak- en zandstenen breedhuizen van twee bouwlagen onder zadeldak. Dubbel- (nummers 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 en 16) en enkelhuizen (nummers 5, 7, 9, 17-19-21 en 18) met aaneengesloten lijstgevels van eenzelfde kroonlijsthoogte. Alle aangepast in de 19de eeuw: wegbreken van vensterkruisen, verlagen van dorpels, dicht en/of herstecken van vensters zowel bij voor- als achtergevel; vervangen van rondboogdeur door rechthoekige deur; bepleisteren of cementeren van gevel.

Meeste gevels in de loop van de 20ste eeuw gedecapeerd zodat de vroegere indeling zichtbaar is doch gevel tot een puzzel vervalst: sporen van ontlastingssysteem en zandstenen negblokken, gedichte kloosterkozijnen (onder andere nummers 10, 12 en 16). Slechts enkele panden behouden hun kruiskozijnen en rondboogdeurtje onder rond of ovaal bovenlicht met sokkel, eertijds voorzien van heiligenbeeld. Nummer 5, 13 en 18 bleven gecementeerd. Nummers 1-9: voorzien van achtergebouwtjes en achtertuintjes uitziend op het Fonteinstraatje; deels witgekalkte afsluitingsmuur, bij nummer 1 gemarkeerd door afgesnuite hoek en kleine steunberen.¹

02. Historische nota²

Smalle straat, aangelegd in de tuinen van de refuge van de abdij van Sint-Bernardus-aan-de-Schelde. Het domein maakt sinds 1595 deel uit van het Groot Begijnhof.

In 1620-1622 verrees het Convent van de Tien Geboden (nr. 23) tegen de zijgevel van de voormalige refuge, toen in gebruik als Krankenhuis. Door de stijgende woningnood werd, vertrekkend bij dit pand, een nieuwe straat aangelegd, parallel met de bestaande Nonnenstraat. Tussen ca. 1630 en 1645 werden de nieuwe percelen aan weerszijden van de straat bebouwd met conventen en woningen voor eerder welgestelde begijnen. De bewoning bestond uit aaneensluitende breedhuizen van twee bouwlagen tegen de rooilijn. De tuinen bevonden zich aan de achterzijde van de woningen³.

De straat stond ten tijde van het Groot Begijnhof gekend als de Lange Nieuwstraat en als "De Nieuwe Straat" op het primitief kadasterplan (ca. 1824).

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10427>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

³ De Greef P., Van den Mooter M. (red.), Het Groot Begijnhof van Mechelen.

In 1851 kreeg de straat de huidige benaming, ter nagedachtenis van Matthias Van den Hove of Hovius, aartsbisschop van 1595 tot 1620, die in deze straat bij testament het Convent van de Tien Geboden had laten bouwen. De oudste bewaarde foto's van de Hoviusstraat uit 1900 en 1926, bewaard in het Mechelse stadsarchief, tonen een gekasseid wegdek met aan weerszijden een goot en een smal trottoir.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' -
Mardulyn, J.F.

Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

De tien geboden, fondatie van Mathias aartsbisschop van mechelen 1620'

De Noter Jan Baptist (toegeschreven aan)
Stadsarchief Mechelen SME001001438 - verzameling
Schoeffer

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824,
wijk A, blad 1 - SME004001190

Hoviusstraat, zicht op het Convent der Tien geboden vanuit de Krankenstraat, 1900, SME001000162

Hoviusstraat, zicht in de richting van de Krankenstraat, met op de achtergrond de brouwerij "Het Anker" - 1972, SME001015013 - verzameling Berlemont

Hoviusstraat, zicht in de richting van de Conventstraat - 1972, SME001015014 - verzameling Berlemont

Hoviusstraat, zicht op Hoviusstraat 1 en 3, 1926, SME001000404

Hoviusstraat, zicht in de richting van de Conventstraat - 1972, SME001015018 - verzameling Berlemont

Zicht in de Hoviusstraat - 1972, SME001015017 - verzameling Berlemont

Hoviusstraat, zicht op Hoviusstraat 1, 3 en volgende, sd, Paul Becker (vermoedelijk interbellum), © KIK-IRPA.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Hoviusstraat reeds een lange geschiedenis kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk3 van dit beheersplan.

Panden

De meeste panden gaan terug tot de **eerste helft van de 17de eeuw**. Het betreft voornamelijk panden met twee bouwlagen onder zadeldak. De gevels zijn op dat moment (hoogstwaarschijnlijk) bak- en zandsteengevels met natuurstenen kruisvensters, speklagen en negblokken. De daken zijn (hoogstwaarschijnlijk) zadeldaken (met nok evenwijdig met de straat) bedekt met dakpannen of leien, zonder goot. Het straatbeeld vertoont op dat moment een vrij homogeen uitzicht.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd tot lijstgevel. De venster- en deuropeningen werden grotendeels aangepast/vergroot en het schrijnwerk werd vervangen door 19de-eeuws schrijnwerk. De daken werden voorzien van een kroonlijst/bakgoot en de gevels werden (hoogstwaarschijnlijk) afgewerkt met een gladde witgeschilderde kalkbepoetsing. Het 19de-eeuwse uitzicht van de straat vertoonde opnieuw een zekere eenheid.

Gedurende de **20ste eeuw** werden opnieuw veel van de gevels aangepast of verbouwd. We zien dat veel van de bepleisterde gevels ontleisterd werden en al dan niet hervoegd met cementmortel. Sommige gevels werden plaatselijk voorzien van gecementeerde baksteenimitatie (o.a. aan de verbouwde raamopeningen). Van enkele gevels werd de kalkbepoetsing vervangen door een cementbepoetsing, al dan niet met ingetrokken voegen en detailleringen. Ook het schrijnwerk werd op vele plaatsen opnieuw aangepast, zowel qua vorm, materiaal en/of kleur. Vanaf dat moment is de eenheid in de straat min of meer verdwenen.

Meer recent (**einde 20ste/begin 21ste eeuw**) werden enkele gevels gerestaureerd, waarbij verschillende restauratie-opties werden genomen. Dit gaat van restauratie en reconstructie naar 17de-eeuws uitzicht met bak- en zandsteenarchitectuur tot herstel naar 19de-eeuws uitzicht met witgeschilderde kalkbepoetsing.

Op dit moment zien we dus een eerder versnipperd beeld van deze straat.

HOVIUSSTRAAT (HOV) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Hoviusstraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 5 panden en anderzijds 8 panden, onderbroken door het Fonteinstraatje. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen in de Hoviusstraat, met uitzondering van de tuinmuur aan de naastliggende tuin van het pand Hoviusstraat 23.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

HOV 1
Type B

HOV 3
Type B en C2 (tuinmuur)

HOV 5
Type C1 en C2 (tuinmuur)

HOV 7
Type C1 en C2 (tuinmuur)

HOV 9
Type C1 en C2 (zij -en achtergevel)

HOV 11
Type A1

HOV 13
Type D

HOV 15
Type A2

HOV 17
Type C1

HOV 19
Type C1

HOV 21
Type C1

HOV 23
Type A1 /C2 (tuinmuur)

HOVIUSSTRAAT (HOV) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Hoviusstraat is een aaneengesloten rij van 9 panden. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Hoviusstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

KRA 11
Type E

HOV 18
Type D

HOV 16
Type B

HOV 14
Type C1

HOV 12
Type A1

HOV 10
Type B

HOV 8
Type C1

HOV 6
Type B

HOV 4
Type B

HOV 2
Type B

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Hoviusstraat heeft in verhouding tot andere straten in het Groot Begijnhof redelijk goed haar 17de-eeuwse gabarit behouden:

- 17de-eeuwse begijnhofwoningen en -conventen in traditionele bak- en zandsteenstijl
- Uniforme woningen inzake kroonlijst- en nokhoogte (twee bouwlagen onder zadeldak)

De traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl zijn grotendeels in de 19de eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden:

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes met barokke versieringen, rond of ovaal bovenlicht met consolesteen voor heiligenbeeld)
- Aangepaste 19de-eeuwse lijstgevels met bepleisterd of gekaleid bak- en zandsteenmetselwerk met ritmerende gevelordonnanties (aangepaste rechthoekige vensteropeningen met verwijderde kruiskozijnen, plaatselijk aangepaste deuropeningen), vernieuwd schrijnwerk.

Meer recent (laatste kwart 20ste eeuw) werden vele gevels opnieuw aangepast, waarbij vooral de 19de-eeuwse bepleistering werd verwijderd. Een deel van de gevels werd opnieuw een baksteengevel met restanten natuursteen en sporen van de verschillende verbouwingen. Enkele gevels kregen een gecementeerde afwerklaag.

Heden zijn verschillende gevels gerestaureerd, waarbij werd teruggerepen naar een 17de-eeuws (bak- en zandsteen) of 19de-eeuws (witgeschilde kalkbepleistering) uitzicht. Enkele gevels kregen een meer hedendaagse afwerking.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Hoviusstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Hoviusstraat heeft redelijk goed haar 17de-eeuwse uitzicht behouden. We denken hier vooral aan kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, eventuele dakvensters, ... Bij de traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl zijn dan wel in de 19de eeuw grotendeels de deur- en vensteropeningen aangepast, toch is veel van het oorspronkelijke karakter, zoals parament van (bepleisterd of gekaleid) bak- en zandsteenmetselwerk, restanten van natuursteenelementen, ... behouden. Ook de rondboogdeurtjes met barokke versieringen en rond of ovaal bovenlicht komen meer voor dan in andere straten.

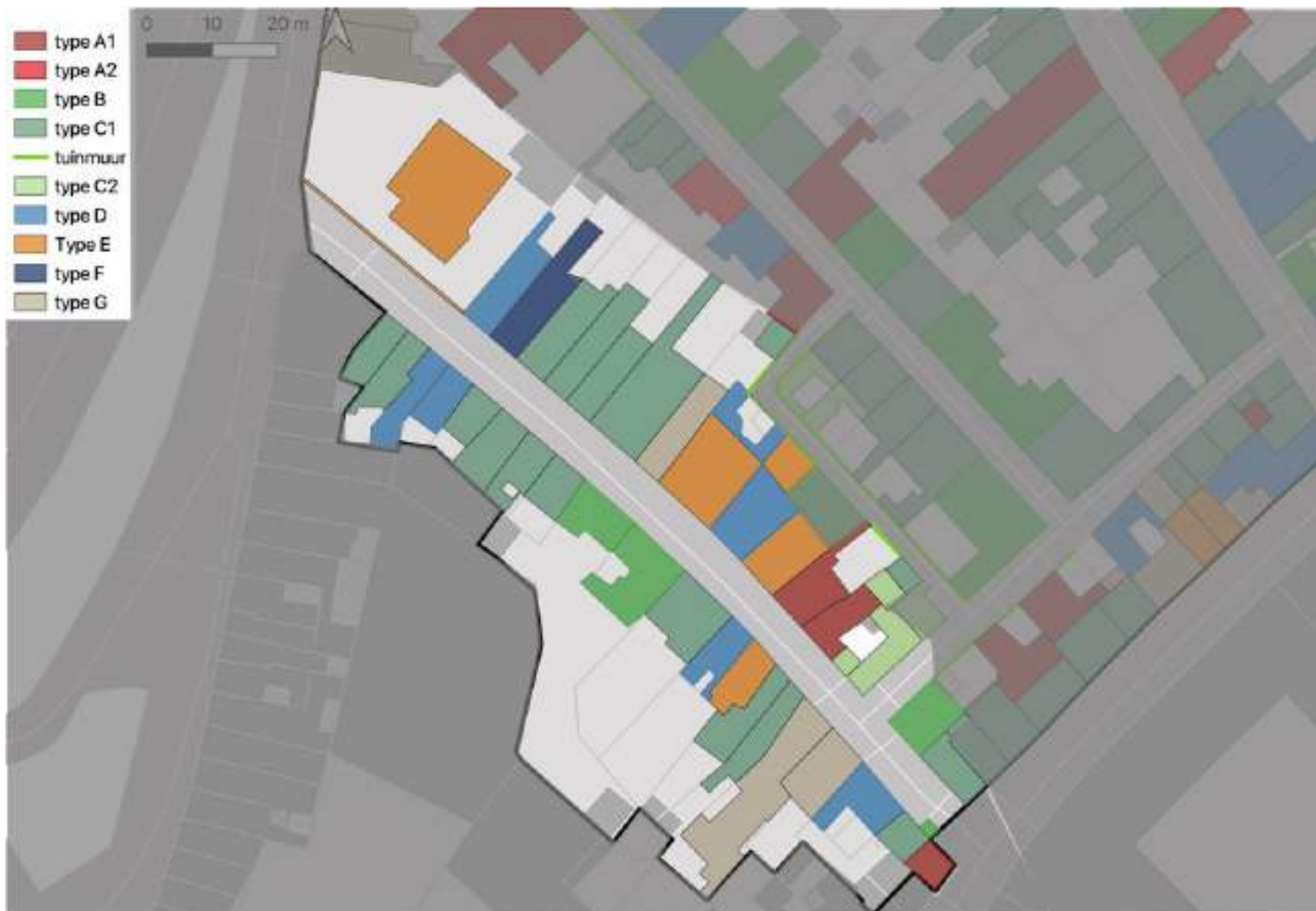
Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Belangrijke straat (Nonnenstraat) van het Begijnhof, waar de eerst aangekochte eigendommen van de begijnen, namelijk het voormalige "Hof van Fontes" en de zogeheten "Refugie van Sint-Bernards" gesitueerd zijn. Begin van de straat eertijds voorzien van een toegangspoort, verdwenen eind 18de eeuw. Straatbeeld getypeerd door de mooie, dominerende "Begijnenkerk" en een ritmische afwisseling van breed- en diephuizen met in min of meerdere mate aangepaste lijst- en trapgevels, opklimmend tot de tweede helft van de 16de en tot de 17de eeuw. Op de rechterzijde twee doorgangen met huisjes rondom een binnenkoer waaronder de "Jezuspoort".¹

02. Historische nota²

De Jezuspoort gaat terug op het voormalige stadspaleis, Hof van Fontes" dat in de 16de eeuw gebouwd werd. Dit stadspaleis was één van de twee eerste woningen die aangekocht werd door de begijnen wanneer zij hun intrek in de stadswijk nemen in 1595. De andere woning betrof het refugiehuis van de Sint-Bernardusabdij. In 1595 werd een convent ingericht in het voormalige stadspaleis, genaamd "Sueten Naem Jesus" of later "Jesusconvent".

Het stadspaleis was opgetrokken in Brabantse gotiek met bak -en zandsteenarchitectuur met bijhorend lusthof. Deze bestond uit een hoofdgebouw, toegangspoort en trapgevelwoning aan de zijde van de nonenstraat. De tuin omvatte een binnentuin en overwelfde zuilengaanderij met kruisribgewelven. Van de originele architectuur zijn enkel nog sporen zichtbaar, onder andere door de aanwezigheid van bak -en zandsteenarchitectuur in enkele begijnhofwoningen (voornamelijk zijde nonnenstraat), alsook door een overblijfsel van de zuilengaanderij aan de toegangspoort van de Jezuspoort. Echter zijn de tuin, stallingen en bijgebouwen volledig verdwenen, ook het woonhuis heeft sterke aanpassingen gekend. Een deel van de zuilengalerij werd gedicht, vermoedelijk reeds eind 16de of 17de eeuw, voor de bouw van twee extra vleugels. Hiervan één aan het woonhuis en één aan de trapgevelwoning. Begin 17de eeuw werd het Hof van Fontes opgesplitst in kleinere begijnhofwoningen.³

Een aquarel van J.B. De Noter toont het hof aan de straatzijde. Daarnaast de zogenaamde "Jezuspoort": bewaarde, deels ingebouwde tudorboogvormige doorgang. Deze poort geeft toegang tot een kleine binnenplaats, eveneens "Jezuspoort" genaamd, waarrond verscheidene begijnenwoningen gegroepeerd zijn.

Het primitief kadastraal plan van de Mechelse binnenstad van omstreeks 1824 toont aan hoe het binnenhof reeds volgebouwd was met verschillende begijnhofwoningen. Ook is hier te zien dat de Jezuspoort een kleine straat is, startende aan de poortdoorgang van het voormalig Hof van Fontes en lopende tot aan een vliet.

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10421>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

³ Thesis Sandra De Clercq Hof van Fontes

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' –
 Mardulyn, J.F. Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch
 zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Zicht op het Hof van Fontes aan de Nonnenstraat, daarnaast de Jezuspoort – SME001001611
 Verzameling Schoeffer Sch. 394

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A,
 blad 2

Op verschillende historische foto's is op te maken dat het beeld van de Jezuspoort doorheen de 20ste eeuw vrijwel gelijk bleef. Een poortdoorgang die toegang verleent tot een straat met langs één zijde aaneensluitende bebouwing en aan de andere zijde rechthoekige bebouwing met hiernaast twee begijnhofwoningen met ommuurde voortuin. Op de foto's is ook te zien dat de Jezuspoort een geplaveid wegdek had.

Toegangspoort Jezuspoort (1919) - SME002000570 - Glasplaten, G881 (spiegelbeeld)

Jezuspoort (1925) - SME001000170 - Iconografie 7388

Nonnenstraat met de toegang tot de Jezuspoort (1942) - SME001000169 - Iconografie 7387

Jezuspoort 3-5 (1968) - SME001017138 - Verzameling Berlemont, B85_74_b

Jezuspoort (1968) - SME001004093 - Iconografie, 9416

Jezuspoort (1973) - SME001017156 - Verzameling Berlemont, B85_99

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Jezuspoort reeds een lange geschiedenis kent. Hieruit bleek ook dat er in grote lijnen een opsplitsing valt te maken tussen de huizen aan de even zijde en deze aan de oneven zijde. Dit omwille van de sterk doorgedreven 19de eeuwse verbouwingen aan de huizen in de pare zijde die voor een sterk verlies van het 17de eeuws uitzicht zorgde, hetgeen in een veel sterkere mate bewaard is gebleven aan de oneven zijde.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De Jezuspoort gaat reeds terug tot de **15de eeuw** en hier zijn nog enkele sporen van te zien zoals de poortdoorgang met kruisribgewelven, pilaar en de trapgevel aan de zijde van de Nonnenstraat.

Een deel van de panden gaan terug tot **de 17de eeuw**. Deze panden zijn in de loop der tijd aangepast, maar hebben hun oorspronkelijk karakter behouden of zijn historiserend verbouwd. Het gaat hier dan om de panden in de Jezuspoort zelf, met uitzondering van Jezuspoort 1. Het 17de eeuws beeld is opgedeeld in een oneven zijde dewelke grotere begijnhofwoningen kent met ommuurde voortuin en de even zijde van kleinere begijnhofwoningen van 1 bouwlaag.

In de loop van de **20ste eeuw** werden veel gevels verbouwd, dit heeft voornamelijk Jezuspoort 1 sterk getekend. Dit pand heeft geen duidelijke historische referentie meer.

JEZUSPOORT (JEZ) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Jezuspoort is een aaneengesloten rij van 4 panden, de laatste 2 panden zijn aaneengesloten door hun tuinmuur. De bebouwing zelf is dieper gelegen.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen in de Jezuspoort en 1 pand uit de Nonnenstraat (nr. 18).

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

NON 18
Type C1 (voorgevel) C2
(zijgevel)

JEZ 1
Type G

JEZ 3
Type E (voorgevel), B
(tuinmuur) en C1
(achtergevel)

JEZ 5
Type E (voorgevel), C2
(tuinmuur) en C1
(achtergevel)

JEZUSPOORT (JEZ) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Jezuspoort is een aaneengesloten rij van 3 panden.

De zichtbare delen zijn voorgevels van de panden gelegen in de Jezuspoort.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

JEZ 6
Type A1

JEZ 4
Type A1

JEZ 2
Type C2 (trapgevel en
Jezuspoort) C1 (gevel poort)

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

Een belangrijke erfgoedwaarde is weggelegd voor de poortdoorgang en trapgevel aan de zijde van de Nonnenstraat die nog steeds refereren naar het Hof van Fontes.

De Jezuspoort wordt voornamelijk gekenmerkt door een 17de -eeuws uitzicht, hetgeen een grote erfgoedwaarde heeft. In dit 17de -eeuws uitzicht is een onderscheid te maken tussen de panden aan de oneven zijde die begijnhofwoningen met voortuin betreffen en deze aan de even zijde die 1 bouwlaag bevatten.

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de begijnhofindeling met voortuinen en tuinmuur
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen in zandsteen

Hiernaast is er ook een pand, Jezuspoort 1, dat doorheen de 20ste eeuw dermate verbouwd of zelfs herbouwd werd zonder referentie naar een historische begijnhofwoning.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Jezuspoort, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Jezuspoort is sterk gekenmerkt door de 17de eeuw. Hierbij denken we voornamelijk aan de begijnhofwoningen in bak -en zandsteenmetselwerk, alhoewel deze veelal sterk doorheen de 20ste-eeuwse historiserend gerestaureerd werden.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen.

- Behoud van de poortdoorgang van het Hof van Fontes met alle bouwsporen
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit aan de oneven zijde (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de nog bewaarde dakkapellen
- Behoud van de ommuurde voortuinen aan de oneven zijde

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015

(Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022.

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, 1984:

In de 16de eeuw "Tooverstraatken" geheten. Later zogenaamde "Krankenstraat", naar het Krakenhuis dat zich deels uitstrekte langs de rechterstraatzijde. Rechterwand heden ingenomen door brouwerij "Het Anker"¹.

02. Historische nota²

Smalle straat palend aan de zijgevel van de voormalige refuge van de Sint-Bernardusabdij van Hemiksem die sinds het eind van de 16de eeuw in gebruik werd genomen als infirmerie van het Groot Begijnhof³. Mogelijk heeft deze straat een oudere oorsprong als steeg vertrekkend uit de Nonnenstraat richting een vliet. Aan het einde van de straat werd in 1620-1622 het Convent van de Tien Geboden gebouwd, de daaropvolgende jaren werden meer begijnhofwoningen -en conventen in de Hoviusstraat aangelegd die aansluit op het einde van de Krankenstraat.

Op het primitief kadasterplan (1824) staat de naam "Kerck straat" vermeld, op de Poppkaarten is de straatnaam terug te vinden als *Ruelle de l'infirmerie*.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' -
Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

De tien geboden, fondatie van Mathias aertsbisschop van mechelen 1620'
De Noter Jan Baptist (toegeschreven aan)
Stadsarchief Mechelen SME001001438 - verzameling Schoeffer

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10425>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

³ De Greef P., Van den Mooter M. (red.), *Het Groot Begijnhof van Mechelen*.

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

Popkaart van de stad Mechelen (1864)
SME001013483

Zicht vanuit de Nonnenstraat op de Krankenstraat, SME002000266, glasplaat, ca 1900?

Zicht richting de Hoviusstraat, SME001016440, Verzameling Berlemont 1972

Zicht richting de Nonnenstraat en de Begijnhofkerk, SME001016441, Verzameling Berlemont 1972

Zicht vanuit de Hoviusstraat, Beeldbank Onroerend Erfgoed, ID: 275049, 01/08/1979

Zicht vanuit de Nonnenstraat op de Krankenstraat, SME001016439, Verzameling Berlemont, B73_65_a, (1972

Zicht vanuit de Hoviusstraat, SME001016438, Berlemont 1972

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Krankenstraat een 17de-eeuwse of mogelijk oudere oorsprong kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De panden aan de Krankenstraat hebben een datering tussen de 17de- en de 20ste eeuw.

De panden Krankenstraat 1, 3 en het geheel Krankenstraat 7-9 gaan mogelijk terug tot de **17de eeuw** en waren opgebouwd in traditionele bak- en zandsteenstijl.

De panden kenden in de **19de eeuw** ingrijpende uitbreidingen en verbouwingen tot lijstgevels met gewijzigde vensterindelingen. In 1891 werden de tuinmuren en het bijgebouw op de hoek van de Hoviusstraat en de Krankenstraat vervangen door het huidige volume. In de vroege **20ste eeuw** werden verschillende woningen afgewerkt met een vernieuwde gecementeerde gevelafwerking (Krankenstraat 1 en 3).

De overzijde van de straat wordt gedomineerd door de rond 1920 opgerichte mouterij in baksteenmetselwerk met een intern betonskelet. Aan de zijde van de Nonnenstraat bevindt zich een ouder volume van twee bouwlagen dat ook deel uitmaakt van de brouwerij Het Anker.

Op het einde van de 20ste en in de 21ste panden werden verschillende panden gerestaureerd of verbouwd met respect voor de historische elementen (Krankenstraat 1,3,5) of verbouwd (Krankenstraat 7-9).

KRANKENSTRAAT (KRA) - ONEVEN ZIJDE

Alle zichtbare delen bestaan uit de zijgevels van Brouwerij Het Anker met hoofdingang in de Guido Gezellelaan.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

GEZ 49
Type B

KRA 3
Type E

KRA 5
Type E

Krankenstraat (KRA) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Krankenstraat bestaat uit tuinmuur en een aangesloten rij van 4 panden. Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden met huisnummer in deze straat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

KRA 1
Type C2

KRA 3
Type C2 (tuitgevel) C1 (lijstgevel)

KRA 5
Type D

KRA 7-9
Type B

KRA 11
Type E

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

Het uitzicht van de bebouwing aan de Krankenstraat wordt gedomineerd door 17de-eeuwse, 19de-eeuwse en 20ste-eeuwse fases.

De 17de-eeuwse elementen zijn zichtbaar in de achtergevel van nr. 1 en de zijgevel en puntgevel van het linkse diephuisje van nr. 3.

Duidelijke 19de-eeuwse gevelindelingen en afwerking zijn herkenbaar in nummers 1 (schrijnwerk), 3 (gevel van het rechtse diephuisje) en het laat 19de-eeuwse pand nr. 11.

20ste-eeuwse elementen zijn terug te vinden in de Art Deco simillpleister van Krankenstraat 5. Krankenstraat 7-9 is een moderne reconstructie met enkele 17de-eeuwse elementen (negblokken deuropening en één van de dakvensters).

De overzijde van de straat wordt gedomineerd door 7 bouwlagen hoge bakstenen mouterij van brouwerij het Anker, de straat krijgt bovendien een vrij gesloten karakter door het baksteenmassief van de muren. Naar de Nonnenstraat gaat de mouterij over in een ouder bakstenen gebouw dat oorspronkelijk deel uitmaakte van de infirmerie, maar nu deel is van de brouwerij.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Krankenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

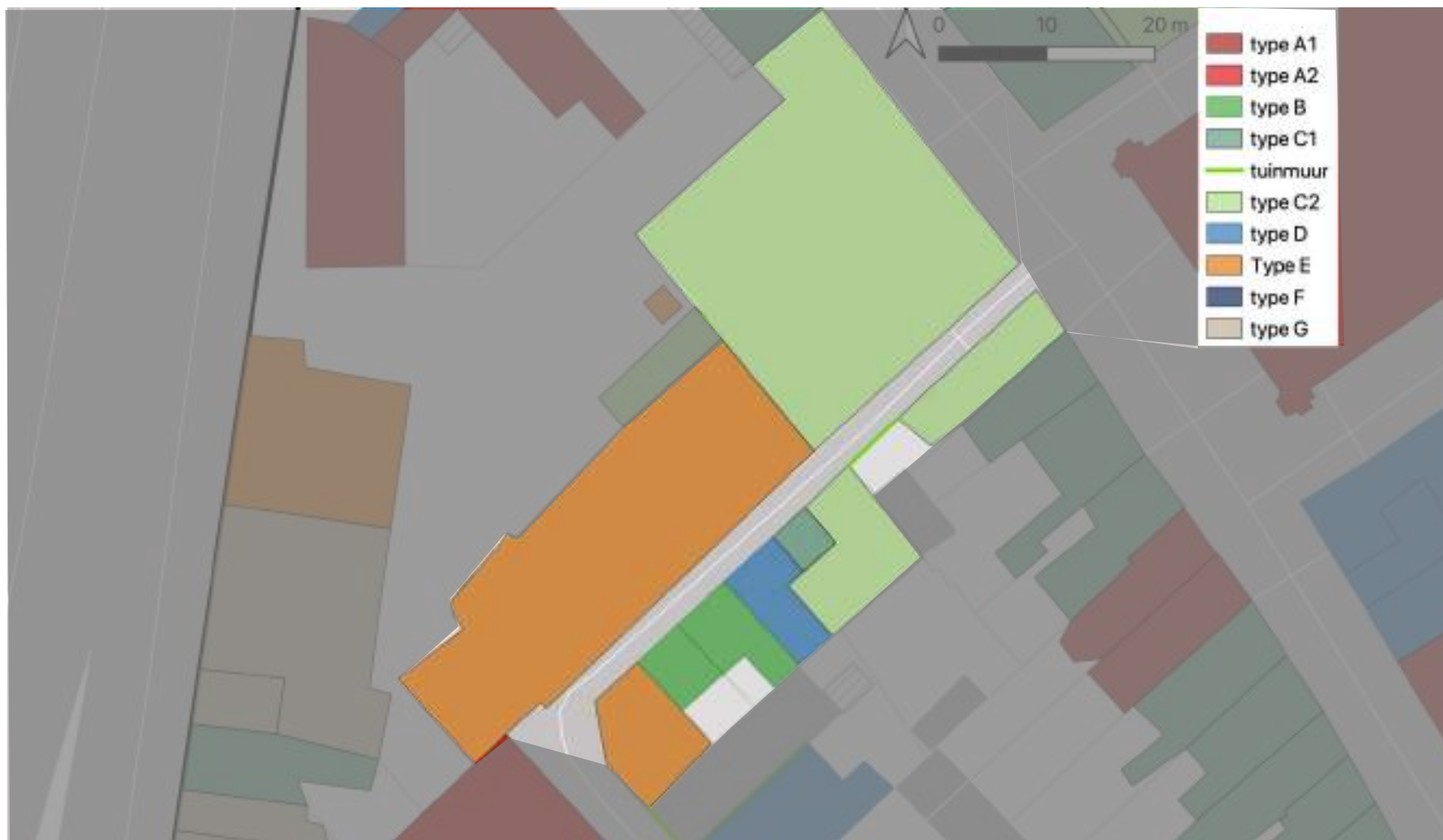
Het straatbeeld heeft vooral een gecombineerd 17de- ,19de- en 20ste-eeuws uitzicht. Het 17de-eeuwse uitzicht wordt getypeerd door het bewaarde 17de-eeuwse gabarit van enkele van de breedhuizen en één diephuis in traditionele bak- en zandsteenstijl met pannen of leien zadeldaken. De bepleisterde of gekaleide witgeschilderde lijstgevels bepalen het 19de-eeuwse uitzicht. De 20ste eeuw wordt vertegenwoordigd door de Art Deco afwerking van nr. 5 en de mouterij van brouwerij het Anker.

Als algemene beheersvisie voor de straat wordt het behoud van de bestaande situatie met aanwezige 17de-20ste-eeuwse elementen voorgesteld. Het kaleien en wit schilderen van nr. 7-9 kan de eenheid in het straatbeeld versterken.

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtkaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 16 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Eertijds zogenaamde "Kromelleboogstraat". Straat met knik lopend van de Nonnenstraat naar de Twaalf Apostelenstraat. Naast oorspronkelijke bebouwing enkele eenvoudige rijhuizen van twee traveeën en twee en een halve bouwlaag uit de tweede helft van de 19de eeuw.¹

02. Historische nota²

De Krommestraat, voorheen ook de Kromelleboogstraat, is een kleine gebogen verbindingsstraat tussen de Nonnenstraat en de Twaalf Apostelenstraat. Het ontstaan van de straat valt terug te dateren naar het Klooster Blijenberg nabij de stadsomwalling. De aanleg van het straatje creëerde een rechstreekse verbinding tussen het klooster en de Twaalf Apostelenstraat. Het klooster ging vermoedelijk tijdens de godsdiensttwisten verloren, waarmee de toenmalige nonnen verhuisden naar een ander stadsdeel. Hierna namen de begijnen hun intrek in 1595 in de bestaande woningen van de Krommestraat en bouwden deze verder uit.

Plattegrond van de stad Mechelen en onmiddellijke omgeving, door Jacob van Deventer, 1550-1565 (facsimile, 1888)
Stadsarchief Mechelen SME 001002172

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' - Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10429>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plattegrond van de stad Mechelen rond het laatste kwart van de 16de eeuw naar het origineel van Jan Van Hanswijck, De Noter Jan Baptist (kopie, 1812)
Stadsarchief Mechelen SME001001846 – Iconografie C 6920.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

Doorheen de 19de eeuw werden vermoedelijk verschillende verbouwingen uitgevoerd in de straat. Echter zijn er geen historische foto's van de vroege 20ste eeuw die een duidelijk beeld hiervan geven. De enige foto geeft zicht op de kruising met de Twaalf Apostelenstraat en toont een met kasseien geplaveid wegdek. Verder zien we voornamelijk foto's uit de jaren '60-'70 die een vrij versnipperde architectuur aantonen.

Krommestraat, hoekhuis met de Nonnenstraat – 1965 – SME001016447 – Verzameling Berlemont B73_88_b

Krommestraat zicht op de straat met een straatkapelletje – 1975 – SME001016454 – Verzameling Berlemont B73_95

Krommestraat, een oude gevel van huis nr. 2 – 1975 – SME001016453 – Verzameling Berlemont B73_94

Sint-Beggastraat nr. 7-9 in het Groot Begijnhof, rechts de toegang tot de krommestraat – s.d. – SME002000340 – Glasplaten algemeen G5652

Krommestraat, zicht in de straat naar de Twaalf Apostelenstraat toe – 1972 – SME00106461 – Verzameling Berlemont B73_100

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Twaalf-Apostelenstraat reeds een lange geschiedenis kent. Toch werden meeste woningen grondig verbouwd waardoor er geen sprake meer is van een 17de eeuws uitzicht, maar eerder van een sterk versnipperd beeld met hier en daar nog sporen van de 17de eeuw.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De bebouwing in de Krommestraat gaat terug tot de **eerste helft van de 17de eeuw**. Bijgevolg zijn er nog verschillende woningen die een historische kern bevatten. Een zichtbaar 17de eeuws gevelbeeld blijft echter beperkt tot de nrs. 2, 3 en 11.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd. Hierbij werden de raam -en deuropeningen aangepast, bestaande gevels opgehoogd en omgevormd tot lijstgevels. Ook werd er veelal een witte gevelafwerking aangebracht.

Gedurende de **20ste eeuw** werden opnieuw veel van de gevels aangepast of verbouwd. We zien dat enkele van de bepleisterde gevels ontleisterd werden en al dan niet hervoegd met cementmortel. Bijkomend werden ook twee nieuwbouwwoningen opgetrokken (nrs. 7 en 9) in baksteenmetselwerk.

Op dit moment zien we een sterk versnipperd beeld van deze straat. Er zijn zowel gevels die refereren naar de 17de eeuwse fase, 19de eeuwse lijstgevels als ook moderne baksteen panden van de late 20ste eeuw.

KROMMESTRAAT (KRO) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Krommestraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 5 panden anderzijds 1 pand, onderbroken door de poort en tuinmuur van Krommestraat 9.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat, enkel Krommestraat 11 heeft twee adressen en kan ook aanzien worden als Twaalf-Apostelenstraat 3.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Krommestraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

KRO 1
Type B

KRO 3
Type B

KRO 5
Type C1

KRO 7
Type G

KRO 9
Type G

KRO 11
Type D

KROMMESTRAAT (KRO) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Krommestraat is een aaneengesloten rij van 2 panden en 5 panden, onderbroken een tuinmuur van Krommestraat 10. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat.

De zichtbare delen zijn voorgevels van de panden gelegen in de Krommestraat, gecombineerd met twee zijgevels zijnde Twaalf Apostelenstraat 1 en Nonnestraat 36.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

TAP 1
Type B

KRO 10
Type B

KRO 8
Type E

KRO 6
Type E

KRO 4
Type E

KRO 2
Type B

NON 36
Type C1
(hoofdgebouw) en
C2 (blinde gevel)

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Krommestraat is één van de oudere straten binnen het begijnhof en heeft hierdoor zeker erfgoedwaarde. Dit vertaalt zich onder andere in de aanwezigheid van nog enkele originele bouwsporen van de 17de-eeuwse architectuur hetgeen een zeer hoge waarde heeft. Verder zijn er ook waardevolle lijstgevels uit de 19de eeuw. Ten slotte zijn er enkele panden zonder enige erfgoedwaarde van de late 20ste eeuw.

De traditionele woningen met sporen van bak- en zandsteenmetselwerk (nrs. 1, 2, 3, 10, 11 en Tw aalf Apostelenstraat 1):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes met barokke versieringen, rond of ovaal bovenlicht met consolesteen voor heiligenbeeld)

19de eeuwse lijstgevels (nrs. 4, 5, 6, 8 en Nonnestraat 36):

- Afbraak of verbouwing van bestaande begijnhofwoningen
- 19de eeuwse lijstgevels met een eventuele bepleisterde afwerking

20ste eeuwse verbouwingen (nrs. 7 en 9)

- Sterke aanpassing in moderne stijl of zelfs nieuwbouw

De Krommestraat heeft een zeer divers beeld omwille van de verschillende bouwfases die een beeld creëren binnen de straat. Zo zijn er nog woningen met een 17de eeuwse karakter maar sterk verbouwd werden, 19de eeuwse lijstgevels en moderne 20ste eeuwse bebouwing.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Krommestraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Twaalf Apostelenstraat is sterk gekenmerkt door diverse bouwfases. Enerzijds gevels met een 17de eeuwse gabarit, maar ook de 19de-eeuwse lijstgevels.

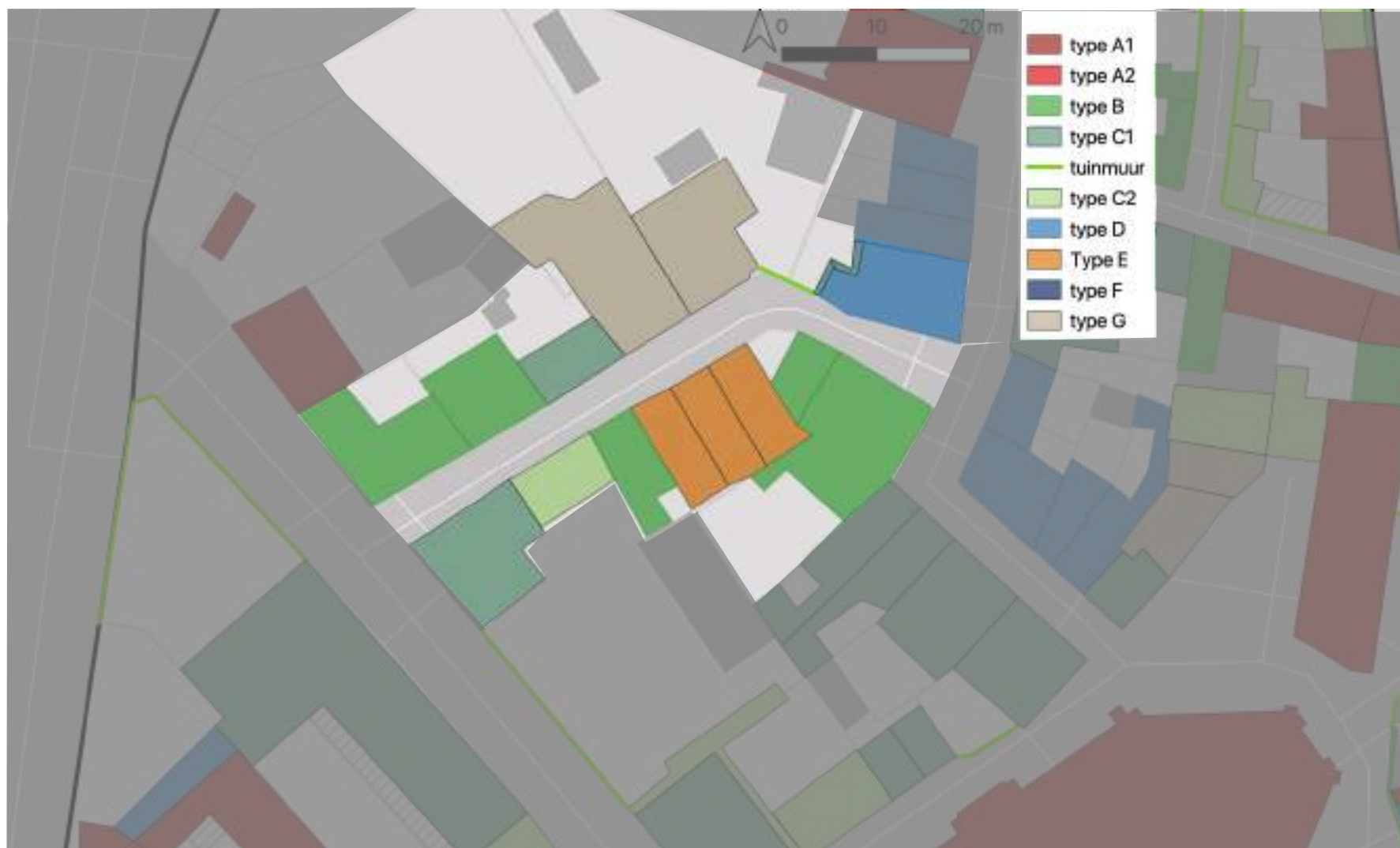
Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast is de bewaring van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie ook prioritair met een implementatie van het verwijderen van storende 20ste eeuwse elementen.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit waar mogelijk (nrs. 1, 2, 3, 10, 11 en Twaalf Apostelenstraat 1) (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de trapgevel van nr. 2
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie (nrs. 4, 6, 8)
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering
- Verwijdering storende elementen uit de 20ste eeuw

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

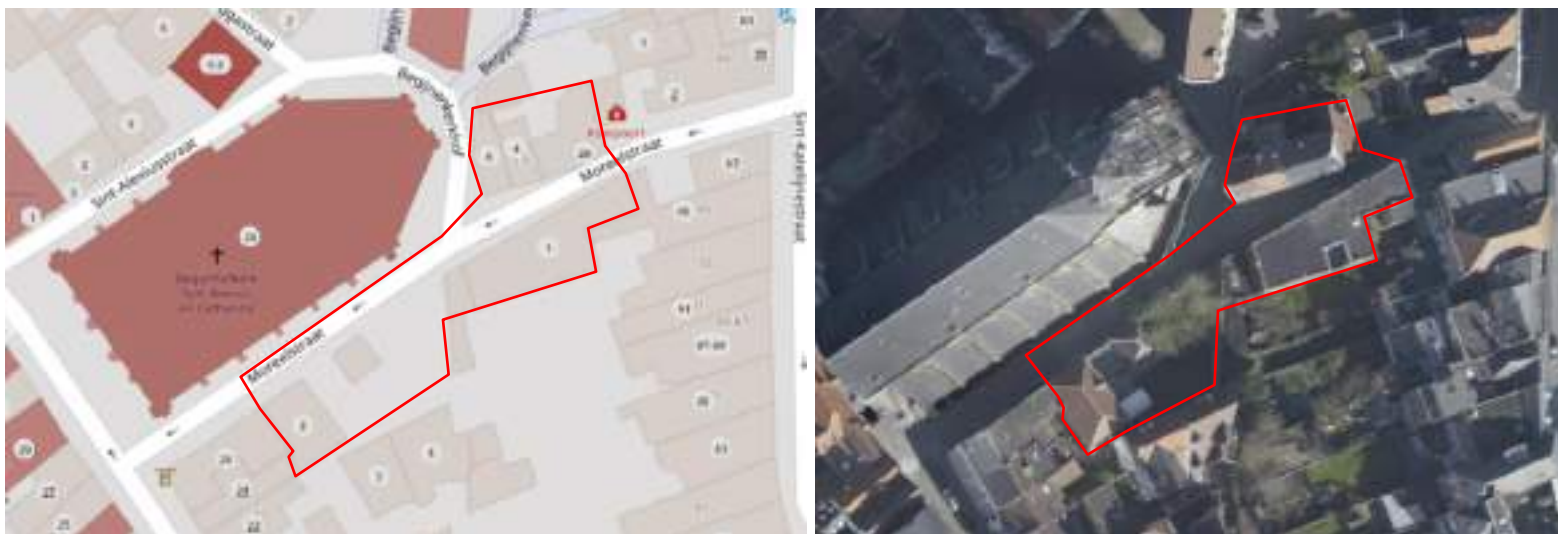
Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Leidt van de Sint-Katelijnestraat voorbij het Begijnenkerkhof naar de Nonnenstraat. Ontstaan in 1872 en genoemd naar Maurus Moreels, Mechels schilder uit de 17de eeuw. Het uitzicht wordt gedomineerd door de indrukwekkende zijgevel van de Begijnenkerk die de straat fel verdonkert en smaller doet lijken. Weinig belangrijk op architecturaal gebied.¹

02. Historische nota²

De moreelstraat is gelegen rondom de Begijnhofkerk dewelke ontstond omstreeks 1596 toen de begijnen hun intrek namen in de stadswijk. De huidige barokke kerk werd opgebouwd tussen 1629 en 1647. Een ander kenmerkend gegeven is het Hof van Fontes dat zich voormalig op de hoek van de straat met de Nonnenstraat situeerde. Het 16de eeuwse stadspaleis werd door de begijnen in gebruik genomen.

Het primitief kadastraal plan van de Mechelse binnenstad van omstreeks 1824 toont hoe de Moreelstraat oorspronkelijk een doodlopende straat was, begrensd door een perceel (223). Het beeld van de doodlopende straat is te zien op een 19de eeuwse tekening van Schoeffer. In de kadastrale opmetingen van 1904 is te zien hoe de verbinding met de Katelijnestraat gemaakt is en het kadastraal perceel 223 niet meer bestaande is.

---

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://id.erfgoed.net/themas/10430>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650

'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' - Mardulyn, J.F.

Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad

Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening

Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

Zicht achter de Begijnenkerk in 1873 - Schoeffer Sch. - Stadsarchief Mechelen SME001001437 (1873)).

Op oude foto's valt te zien hoe de straat met kasseien geplaveid was. Ook is het dodenhuisje van het Begijnhof een zeer prominent gegeven.

Moreelstraat 6 - SME001001030 – 1932 - Iconografie 1646

Dodenhuisje Begijnhof Mechelen - SME001012230 – 1965 - Verzameling Berlemont B23_117

Agentschap onroerend erfgoed: Moreelstraat 2-6, 16-04-1983
<https://id.erfgoed.net/afbeeldingen/273179> (ID: 3660).

Moreelstraat - SME001006157 – 2006 - Privécollectie P21 F050/23

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Moreelstraat zijn geschiedenis start met de inrichting van het begijnhof in 1595. De straat was oorspronkelijk een doodlopende straat met omliggende bebouwing.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

Een deel van de panden gaan terug tot **de 17de eeuw**. Deze panden worden gekenmerkt door aanwezige bak -en zandsteenarchitectuur in de achtergevel die zichtbaar zijn vanuit het Begijnenkerkhof, de voorgevels werden sterk verbouwd. Ook het dodenhuis is zeer typerend voor het Begijnhof en valt terug te dateren naar de 17de eeuw.

In de loop van de **19de eeuw en 20ste eeuw** werden veel van de gevels verbouwd. Zo werd eind 19de eeuw een gebouw naast het dodenhuisje bijgeplaatst, werden de begijnhofwoningen van Moreelstraat 2A, 4 en 6 sterk verbouwd met huidig gevelaanzicht tot gevolg.

Gedurende de **20ste eeuw** werd ook enkele nieuwe woningen geplaatst of historische woningen dermate verbouwd todat deze niet langer terug gaan op een historische begijnhofwoning, zijnde Moreelstraat 1 en Nonnestraat 26.

Op dit moment zien we dus een een zeer divers beeld in de straat van zowel historische begijnhofwoningen, het dodenhuisje, sterk verbouwde gevels en volledige nieuwbouw.

MOREELSTRAAT (MOR) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Moreelstraat start met een hoekpand van de Kathelijnestraat gevolgd door een garagepoort en een nieuwbouwpand die beide buiten het beschermd stads -en dorpszicht vallen. Hierna volgt een groot open geheel dat de tuinmuur en het dodenhuisje met bijhorende bebouwing omvat omgeven door een tuin. Het hoekpand Nonnenstraat 26 sluit de straat af.

De zichtbare delen zijn zeer divers en bestaan zowel uit voor -, zij -en achtergevels, tuinmuren en bijgebouwen van zowel de Moreelstraat als de Nonnenstraat en Sint-Katelijnestraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

SKA 97
Type C1 (voorgevel) en C2
(zijgevel en tuinmuur)

SKA 95
Type G

MOR 1
Type D

MOR 3
Type E (hoofdgebouw) en C2
(dodenhuisje en tuinmuur)

NON 26
Type D

MOREELSTRAAT (MOR) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Moreelstraat begint met de Begijnhofkerk gevolgd door een onderbreking van het Begijnenkerkhof. Hierna is een reeks van 4 aaneengesloten panden.

De zichtbare delen van de straat omvatten voornamelijk de voorgevels van de Moreelstraat, samen met een tuinmuur en hoekpand van de Sint-Kathelijnestraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

Begijnhofkerk**MOR 6**
Type D (voorgevel), C2
(tuinmuur) en A1 (achtergevel)**MOR 4**
Type D (voorgevel) en A1
(achtergevel)**MOR 2A**
Type C2 (voor -en zijgevel) en
A1 (achtergevel)**SKA 99**
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Moreelstraat heeft geen typerend beeld, maar is zeer divers van aard. Er zijn wel 2 grote categorieën te onderscheiden; de panden teruggaande naar de originele begijnhofwoning met sterke verbouwingen en de nieuwe panden.

De traditionele begijnhofwoningen:

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, achtergevel)
- 20ste eeuwse nieuwe indeling van de voorgevel en afwerkingslaag in cementpleister met schijnvoegen

De sterk vernieuwde of nieuwe woningen

- Afbraak of sterke verbouwing van de begijnhofwoningen naar moderne gevels
- Enkele gevels hiervan vallen zelfs buiten het beschermd stadszicht

Hiernaast is er nog het kenmerkend gegeven van het dodenhuisje dat een hoge erfgoedwaarde heeft. Het 17de eeuwse gabarit is hierbij bewaard gebleven, enkel werd een gebouw in de laat 19de eeuw toegevoegd.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Moreelstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Moreelstraat is sterk gekenmerkt door de vele verbouwingen en toevoegingen doorheen de tijd. Toch zijn hier nog enkele 17de -eeuwse elementen aanwezig.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zullen de storende moderne elementen zoveel mogelijk verwijderd worden

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit van de hoofdgebouwen in de centrale straat (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskarta van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere

2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Straat als zuidelijke begrenzing van het Groot Begijnhof, gelegen tussen de Sint-Katelijnestraat en 't Veer.

Benaming ontleend aan de beggaarden die hier op de linkerstraatzijde reeds voor 1317 hun klooster hadden en dit circa 1589 aan de nonnen van Blijdenberg afstonden. Laatstgenoemden bouwden hun kerk in 1627. Orde in 1798 verjaagd en kloostergebouwen gedeeltelijk afgebroken. Op deze gronden werd in 1868 het Sint-Libertusinstituut opgericht, bestuurd door de broeders van Onze-Lieve-Vrouw van Barmhartigheid, thans verbouwd tot Technische Scholen Mechelen.

Op de plaats van het huidig Sint-Jozefinstituut stond eertijds het refugium van Sint-Bernaerts.

Straatbebouwing voorts gekarakteriseerd door een gevarieerde gevelarchitectuur, gaande van traditionele 16de-eeuwse topgevels tot 20ste-eeuwse lijstgevels, waaronder enkele verbouwde panden een oudere kern aangeven door hun steile dakhelling, namelijk nummer 4 (thans met witte en grijze tegelbezetting), 6 en 8; of door de muurankers en algemeen volume, onder meer nummer 18.

Een homogene huizenrij daarin vormen nummers 19 tot 23: namelijk enkelhuizen onder doorlopende kroonlijst boven fries van casementen: drie bouwlagen en drie tot vier traveeën, rechthoekige benedenvensters en getoogde bovenvensters al dan niet omlijst. Nummers 15 en 17: drie en vier bouwlagen met getoogde vensters, nummer 17 met balkonleuning op de bel-etage.¹

02. Historische nota²

Historische verbindingstraat tussen de Dijle en de Sint-Katelijnestraat, die minstens teruggaat tot de late middeleeuwen. De straat is vernoemd naar de beggaarden die voor 1317 hun klooster stichten aan de linkerzijde van de straat. Sinds de late 16de eeuw vormde de straat de zuidelijke begrenzing van het Groot Begijnhof. Op de splitsing van de Nieuwe Beggaardenstraat met de Nonnenstraat en met de Vrouw van Mechelenstraat bevond zich telkens een toegangspoort tot het Begijnhof. De gevels aan de Nieuwe Beggaardenstraat hadden geen deuropeningen in de straat en waren enkel toegankelijk binnenin het Begijnhof via de stadstuintjes in de Conventstraat.

Na de afschaffing van het Begijnhof werden de toegangspoorten vrij snel gesloopt en kregen alle panden, op één na, een voordeur in de Nieuwe Beggaardenstraat. Het straatdeel wordt vandaag vooral gekenmerkt door 19de- en 20ste-eeuwse lijstgevels.

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/894>

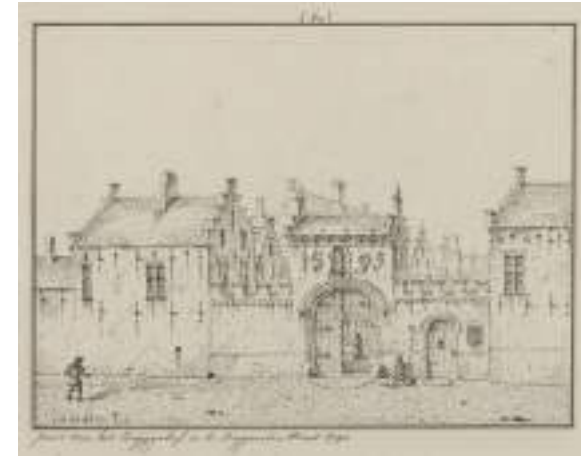
² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650.
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' - Marduly, Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

De poort van het Groot Begijnhof in de Beggaardenstraat 1790
 '1595' op de poort - De Noter Jan-Baptist Stadsarchief Mechelen - SME001005616

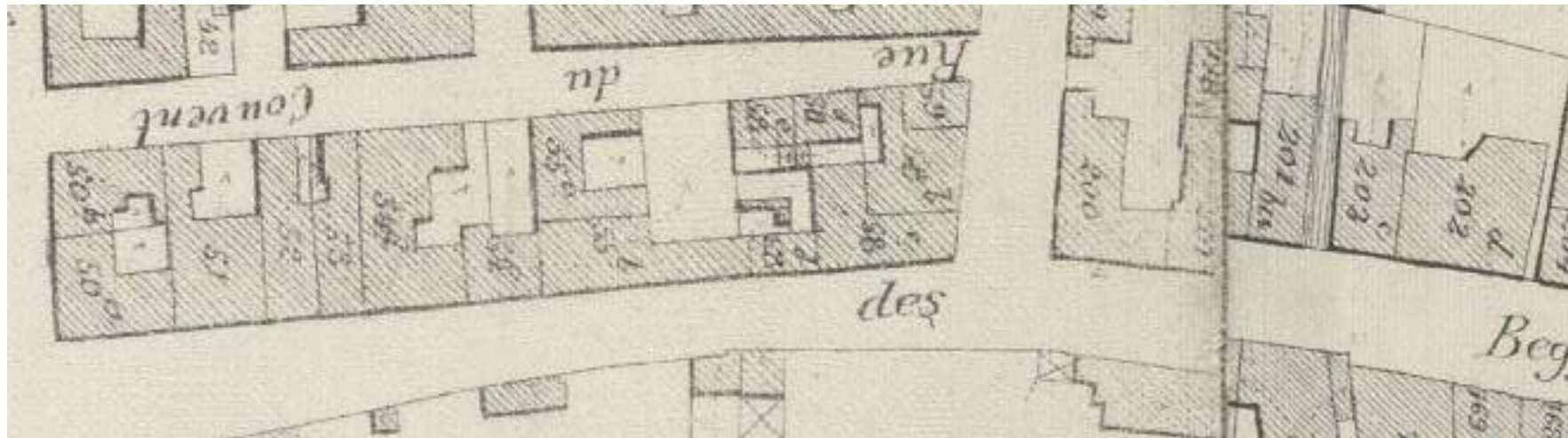

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" Joseph Hunin, circa 1800
 SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1, SME004001190

Uitsnede van de Popkaart, ca. 1894, SME001013483

Stadsarchief Mechelen, SME002000225, glasplaten G5279 (s.d).

Stadsarchief Mechelen SME001016989, Verzameling Berlemont B83_125_b (1972).

Stadsarchief Mechelen, SME001016985, Verzameling Berlemont B83_113 (1972).

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Nieuwe Beggaardenstraat reeds een lange geschiedenis kent. De panden in de Nieuwe Beggaardenstraat die onder het beschermde stadszicht vallen, zijn op te delen in twee rijen aaneensluitende bebouwing en één pand aansluitend op de oneven zijde van de Vrouw van Mechelenstraat. Het eerste deel bevindt vanaf de Nonnenstraat, richting Sint-Katelijnestraat, het tweede deel situeert zich tussen Nonnenstraat en Vrouw van Mechelenstraat. Tot slot is er nog het hoekpand Nieuwe Beggaardenstraat/Vrouw van Mechelenstraat.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

Het is niet onmogelijk dat sommige panden in hun oudste kern teruggaan tot de **16de eeuw**, in de vorm van open bebouwing langs het laatmiddeleeuwse wegennet.

In de **17de eeuw** kreeg het Begijnhof en daarmee ook de bebouwing aan de Nieuwe Beggaardenstraat vorm. De gebouwen bestonden uit breedhuizen met blinde gevels of hoogstens enkele raamopeningen aan de straatzijde. De toegangsdeur bevond zich aan de Conventstraat toegankelijk via een voortuintje met tuinmuur en vaak nog een bijgebouw, deze historische opbouw met ommuurd voortuintje bleef bewaard in de panden Nieuwe Beggaardenstraat 30a en Conventstraat 8. De gevels zijn op dat moment (hoogstwaarschijnlijk) bak- en zandsteengevels met natuurstenen kruisvensters, speklagen en negblokken. De daken zijn zadeldaken bedekt met dakpannen of leien, zonder goot. Het straatbeeld vertoont op dat moment een vrij homogeen uitzicht. Dezelfde ontwikkeling zet zich verder in de **18de eeuw**. Een vrij groot terrein ten westen van het Convent Der Engelen (Nieuwe Beggaardenstraat 18 en Conventstraat 22) blijft braak liggen of is in gebruik als tuin.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd tot lijstgevel. Verschillende panden werden uitgebreid, gesplitst (in een pand aan de Nieuwe Beggaardenstraat en één aan de Conventstraat) of herbouwd. De onbebouwde gronden werd bebouwd met arbeiders- en burgerwoningen. De venster- en deuropeningen werden grotendeels aangepast/vergroot en het schrijnwerk werd vervangen door 19de-eeuws schrijnwerk. De daken werden voorzien van een kroonlijst/bakgoot en de gevels werden (hoogstwaarschijnlijk) afgewerkt met een gladde witgeschilderde kalkbepoetsing, de meeste ramen op het gelijkvloers waren beluikt. Het 19de-eeuwse uitzicht van de straat vertoonde opnieuw een zekere eenheid.

In de vroege **20ste eeuw** werden enkele gevels afgewerkt met een cementbepoetsing en werden twee bakstenen woonhuizen met art nouveau inslag opgetrokken (Nieuwe Beggaardenstraat 22-24). In de tweede helft van de 20ste eeuw werden enkele gevels grondig verbouwd of volledig herbouwd. Hierdoor ontstond een wirwar van stijlen, waardoor er geen sprake meer is van een eenheid binnen de straat.

Meer recent (**einde 20ste/begin 21ste eeuw**) werden enkele gevels gerestaureerd, naar hun 19de-eeuws of vroeg 20ste-eeuws uitzicht.

Nieuwe Beggaardenstraat (NBE) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Nieuwe Beggaardenstraat binnen de perimeter van het beheersplan bestaat uit 3 gehelen van respectievelijk 4, 11 en 1 pand, gescheiden door de Nonnenstraat en de Vrouw van Mechelenstraat.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben de meeste panden hun huisnummer in deze straat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

NBE 34
Type A1

VVM 2
Type C1

NBE 32
Type C1

CON 4
Type C1

NBE 30a
Type C1 (gevel NBE), A1
(achtergevels en tuinmuur)

NBE 30
Type C1

NBE 28
Type C1

NBE 26
Type G (gevel NBE)

NBE 24
Type E

NBE 22
Type E

NBE 20
Type G

NBE 18
Type D

NBE 16
Type C1 (voorgevel),
B (zijgevel en achtergevel),
D (bijgebouw) en C2
(tuinmuur)

NBE 14
Type C1

NBE 12
Type G

NBE 10
Type G

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Nieuwe Beggaardenstraat heeft een sterk heterogeen karakter.

Binnen de straat bevinden zich enkele panden die teruggaan tot de 17de eeuw, de traditionele bak- en zandsteenstijl is echter enkel te herkennen in de panden Nieuwe Beggaardenstraat 16 en 34 met restanten van verwijderde kruis- of kloostervensters of hoek- en negblokken in natuursteen.

De meeste gevels hebben echter hun 19de-eeuws gabarit in de vorm van de nokhoogte en gevelritmering min of meer behouden.

Enkele panden behielden hun 19de-eeuwse afwerking als bepleisterde lijstgevels met ritmerende gevelordonnanties en uitgewerkte kroonlijsten. Het buitenschrijnwerk uit deze periode is grotendeel vervangen door 20ste-eeuwse of recente exemplaren

Verschillende woningen hebben een gevelafwerking uit de vroege 20ste eeuw:

- Gecementeerde gevelafwerking met ingetrokken voegen
- Houten ramen in de vorm van schuiframen op het gelijkvloers en T-ramen op de verdiepingen
- Bakstenen lijstgevels met art nouveau inslag

In de tweede helft van de 20ste eeuw werden verschillende gevels herbouwd tot bakstenen lijstgevels. Deze gevels hebben weinig erfgoedwaarde op hun nokhoogte na.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Nieuwe Beggaardenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Nieuwe Beggaardenstraat heeft veel van haar historisch uitzicht verloren. De nokhoogte, kroonlijsthoogte en de algemene gevelindeling verwijzen grotendeels naar de laat 19de-eeuwse en vroeg 20ste eeuwse situatie. Enkele gevels behouden hun gevelafwerking uit deze periode, de meeste gevels zijn echter grondig verbouwd of herbouwd.

Als algemene beheersvisie voor de straat wordt rekening gehouden met het heterogene karakter. Er wordt uitgegaan van de nog aanwezige erfgoedkenmerken en -elementen, zoals de 19de eeuwse of vroeg 20ste eeuwse gevels. Voor de gevels die nog elementen van de 19de-eeuwse of vroeg 20ste-eeuwse gevelafwerking bezitten is vooropgesteld om deze te behouden en te herstellen. De in doorheen de 20ste eeuw herbouwde of sterk aangepaste gevels hebben geen erfgoedwaarden en er wordt een behoud van de bestaande toestand van deze gevels vooropgesteld, of verbetering van materiaal- en kleurgebruik om de integratie in de erfgoedcontext te verbeteren.

- behoud van het 19de-eeuwse gabarit (nokhoogte, noklijn, aantal bouwlagen, ritmering van de vensters)
- behoud of hernemen van de 19de-eeuwse gevelafwerking
- behoud of herstel van de vroeg 20ste-eeuwse gevelafwerking

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022.

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, 1984:

Loopt van de Nieuwe Beggaardenstraat naar de Guido Gezellelaan waar de voormalige Nonnenpoort stond; laatstgenoemde verleende toegang tot het voormalige klooster van Blijdenberg met de zogenaamde "nonnen van Mechelen", het oude Begijnhof en het vroegere klooster van Thabor, alle juist buiten de stadsomwalling gelegen. Na verwoesting van poort, kloosters en begijnhof (in de tweede helft van de 17de eeuw) "Kerkstraat" of "Rechtestraat" genaamd; vanaf 1851 opnieuw "Nonnenstraat" geheten.

Belangrijke straat van het Begijnhof, waar de eerst aangekochte eigendommen van de begijnen, namelijk het voormalige "Hof van Fontes" en de zogeheten "Refugie van Sint-Bernards" gesitueerd zijn. Begin van de straat eertijds voorzien van een ingangspoort, verdwenen eind 18de eeuw. Straatbeeld getypeerd door de mooie, dominerende "Begijnenkerk" en een ritmische afwisseling van breed- en diephuizen met in min of meerdere mate aangepaste lijst- en trapgevels, opklimmend tot de tweede helft van de 16de en tot de 17de eeuw. Op de rechterzijde twee doorgangen met huisjes rondom een binnenkoer waaronder de "Jezuspoort".

Nummers 3, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 19, 21, 27, 29, 31 en 36: in de 19de eeuw gebouwd of totaal aangepast tot enkel- of dubbelhuis met eenvoudige lijstgevel en rechthoekige of getoogde muuropeningen. Sommige nu gedecapeerde gevels vertonen soms sporen van een oudere constructie (nummers 3, 5, 27, 29 en 31); oudere kernen ook aangegeven door dakhelling en -constructie en muurankers (onder meer nummers 7, 10 en 14).¹

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/10425>

02. Historische nota²

Straat die de verbinding maakt tussen de Nieuwe Beggaardenstraat en de Guido Gezellelaan en het Begijnhof doormidden snijdt. De straat grenst dus aan beide kanten aan het einde van het beejnhof. Voordien was deze aan de kant van de Nieuwe Beggaardensstraat afgesloten met een poort, zoals te zien in de tekening van Van den Eynde waarop ook het opschrift "anno 1620" te lezen is. Dit zou duiden op het feit dat de poort opgericht werd kort na het inrichten van het Begijnhof in dit stadsdeel. De geschiedenis van de Nonnenstraat gaat echter al veel langer terug en maakte oorspronkelijk de verbinding met de Twaalf Apostelenstraat. Deze verbinding werd onderbroken wanneer de Begijnenkerk in 1603 werd ingericht. De stad was voorheen voorzien van het stadspaleis "Hof van Fontes", het klooster van Blijdenberg en het refugienuis van Sint-Bernards waar de Begijnen later hun infirmerie vestigden.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650, 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F. Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad. Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Poort van het Begijnhof naar de Nonnenstraat, ongedateerde, vermoedelijk 18de eeuwse tekening Verzameling Van den Eynde D. 14 - SME001002004

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1 SME004001190

Op diverse historische foto's en plannen is te zien dat de Nonnenstraat gekenmerkt werd door verschillende woningen in rijverband. Op oude foto's is ook te zien hoe er oorspronkelijk een geplaveid wegdek was.

Begijnhofkerk en de Nonnenstraat (1906) - stadsarchief Mechelen - SME001012207

Nonnenstraat (1965) - Stadsarchief Mechelen - SME001017107

Nonnenstraat - Stadsarchief Mechelen - SME001017106

Nonnenstraat (1968) - Stadsarchief Mechelen - SME 001004087

Nonnenstraat (1972) - Stadsarchief Mechelen - SME001017112

Nonnentsraat (1972) - Stadsarchief Mechelen - SME001017101

Infirmerie of de Kranken in de Nonnenstraat (1997) - Stadsarchief Mechelen - SME001000405

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Nonnenstraat een 17de-eeuwse of mogelijk oudere oorsprong kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De meeste panden gaan terug tot de **eerste helft van de 17de eeuw**. Deze situeren zich verspreid doorheen de straat en gaan veelal terug op oudere bebouwing van voor de inrichting van het Begijnhof, maar werden meestal sterk aangepast als begijnhofwoning. Onder meer het Convent van de Heilige familie (nr. 1), Sint-Brigitta en Zoeten Naam Jezus (nr. 23), Sint-Rumoldus (nr. 11), Sint-Alexius (hoek Sint-Alexiusstraat) en andere vallen hieronder. Vele van deze begijnhofwoningen werden later nog verbouwd, echter verwijzen Nonnenstraat 16, Jezuspoort 2, Nonnenstraat 11, Nonnenstraat 23 en 25 en Sint-Alexiusstraat 1. Ook opmerkelijk voor het straatbeeld is de grote barokke Begijnhofkerk, Sint-Alexius en -Catharina uit 1629. En ander opmerkelijk gegeven is het straatbeeld dat loopt van de Krankenstraat tot de Guido Gezellelaan, waar voorheen ook de infirmerie gevestigd is. De restanten van deze infirmerie liggen niet langer in het zicht van de Nonnenstraat door latere aanpassingen. Wel ligt nog een voormalige Begijnenconvent hier in het zicht, dewelke nu in gebruik is genomen door brouwerij Het Anker. Ten slotte zijn er nog enkele woningen die teruggaan op het voormalig middeleeuws stadspaleis Hof van Fontes, dewelke nagenoeg volledig verdwenen is op het poortgebouw in de Nonnenstraat na. In de Nonnenstraat is ook een klein zijstraatje met 4 17de eeuwse begijnhofhuisjes gesitueert, namelijk Nonnenstraat 2 tot en met 8. De begijnhofhuisjes zijn: Sint-Liborius, Sint-Job en Sint-Cordula. Deze liggen ook deels in het zicht van de hoofdstraat.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd. Deze liggen ook verspreid doorheen de Nonnenstraat en gaan veelal terug op oudere begijnhofwoningen. Zo werd bijvoorbeeld het Begijnenhuis Sint-Cordula omgebouwd tot lijstgevel (nr.2).

Gedurende de **20ste eeuw** werden enkele gevels aangepast, maar dit bleef vrijwel beperkt tot Nonnenstraat 22-24-26.

Op dit moment zien we dus een veelzijdig beeld doorheen de Nonnenstraat, maar een beeld dat sterk getekend is door de 17de eeuw met 19de eeuwse aanpassingen.

NONNENSTRAAT (NON) - ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Nonnenstraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 3, 17 en nog eens 2 panden, eerst onderbroken door de Conventstraat en vervolgens door de Krankenstraat. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat. Alle zichtbare geves in deze straat hebben hun hoofdgevel in de Nonnenstraat, met uitzondering van de hoeken van de straat. Hier zijn hoekpanden gelegen van zowel de Guido Gezellelaan als de Conventstraat en de Nieuwe Beggaardenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

NBE 18
Type D

CON 22
Type C1

CON 24
Type C1

NON 1
Type C1

NON 3
Type C1

NON 5
Type C1

NON 7
Type C1

NON 9
Type C1

NON 11
Type A1

NON 13
Type C1

NON 15
Type C1

NON 17
Type C1

NON 19
Type C1

NON 21
Type C1

NON 23
Type A1

NON 25
Type A1

NON 27
Type C1

NON 29
Type C1

NON 31
Type C1

GEZ 49
Type C2

GEZ 49
Type C2

GEZ 49
Type C1

GEZ 49
Type C2

GEZ 49
Type C2

Nonnenstraat (NON) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Nonnenstraat start met een hoekpand uit de Nieuwe Beggaardenstraat, gevolgd door 4 panden gelegen rond een klein zijstraatje (Nonnenstraat 2-8). Vervolgens is er een aaneensluitende rij van 5 en 6 panden onderbroken door de Jezuspoort. Hiernaast is de Begijnenkerkhof gelegen die geflankeerd wordt door de Moreelstraat en de Sint-Alexiusstraat. Het laatste deel van de straat bestaat uit 2 losstaande woningen de Krommestraat en gevolgd door 2 rijhuizen. De zichtbare gevels in deze straat hebben hun hoofdgevel zowel in de Nonnenstraat, Nieuwe Beggaardenstraat, Jezuspoort, Sint-Alexiusstraat, Krommestraat en de Guido Gezellelaan.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. lager).

NON 40
Type A1

KRO 1
Type B

NON 36
Type C1 (voorgevel)

NON 36
Type C2 (tuinmuur)

SAL 1 (NON 30)
Type C1

NON 28 (kerk)
Type A1

NON 26
Type D

NON 24
Type D

NON 22
Type D

NON 20
Type A1

NON 18
Type C1 (voorgevel) C2 (zijgevel)

JEZ 2
Type C1 (lijstgevel) C2 (trapgevel en voorgevel)

NON 16
Type A2

NON 14
Type C1

NON 12
Type D

NON 10
Type D

NON 8
Type C1

NON 6
Type C1 (gevel) en C2 (tuinmuur)

NON 4
Type C2 (gevels en
tuinmuur)

NON 2
Type B

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Nonnenstraat is één van de oudste straten in het begijnhof en wordt nog steeds gekenmerkt door verschillende huizen die naar deze 17de eeuwse periode verwijzen. Hiernaast werden ook verscheidene gevels aangepast doorheen de 19de eeuw tot lijstgevels dewelke ook erfgoedwaarde bevatten.

De traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl (oneven zijde):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes met barokke versieringen, trapgevels, tuitgevel, natuursteen elementen...)

De Nonnenstraat is sterk getekend door de 19de-eeuwse verbouwfase (even zijde):

- Verbouwing van de oude gevels tot lijstgevels
- 19de-eeuwse lijstgevels met een bepleisterde afwerking (eventueel reeds verwijderd)

Enkele laat 20ste eeuwse verbouwingen zoals het hoekpand met de Moreelstraat heeft geen erfgoedwaarde.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Nonnenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Nonnenstraat is sterk gekenmerkt door de 17de en 19de eeuw. Hierbij denken we voornamelijk aan de trapgevels, tuitgevels, natuursteen voor de 17de eeuw en de lijstgevels en schrijnwerk van de 19de eeuw. Hiernaast hebben enkele modernere 20ste eeuwse verbouwingen met nagenoeg geen erfgoedwaarde plaatsgevonden.

Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit aan de oneven zijde (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de nog bewaarde dakkapellen
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie (even zijde)
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter

2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Straatje gelegen aan de noordzijde van de Begijnenkerk. Oorspronkelijk zonder benaming, sedert 1851 genoemd naar de patroonheilige van de aanpalende kerk.

Rechtse straatzijde volledig ingenomen door de kerk, linkerzijde getypeerd door fraai barok hoekhuis "Sint-Alexius" en voorts 19de-eeuwse lijstgevels van twee of drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak. Licht getoogde (bij nummers 2-3-4, afgebroken in de loop van 1982) deels rechthoekige muuropeningen (bij nummers 5 en 6); veelal gecementeerde en witgeschilderde gevels.¹

02. Historische nota²

Straat opgericht na de oprichting van het Begijnhof en de start van de bouw van de Begijnhofkerk in 1629. Het straatje bleef tot 1851 naamloos waarna het de naam kreeg van de patroonheilige Sint-Alexius. Tot de 19de eeuw had geen enkel pand zijn huisnummer in deze straat, wat het ontbreken van een straatnaam verklaart. De bouw van een reeks arbeiderswoningen in 1881-1882 in de tuinen van de begijnhofwoningen verleent de straat een meer gesloten karakter, de afbraak van enkele van deze woningen en het vervangen door een tuinmuur met achterliggende feestzaal gaf de straat opnieuw een meer open karakter.

---

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel – Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10421>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
 Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekeningnaar het origineel van Jan Van Hanswijck, De Noter Jan Baptist (kopie, 1812)
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Plattegrond van de stad Mechelen rond het laatste kwart van de 16de eeuw
 Stadsarchief Mechelen SME001001846 – Iconografie C 6920.

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
 SME004001190

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1
 SME001002160

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001001433, Nieuwe-Kerk van het groot Begyn-hof. gebouwd 1629. Links onder: J.B. De Noter f. (grotendeels uitgevaagd).

© KIK-IRPA, Brussels (Belgium): <http://balat.kikirpa.be/object/136554>, cliché B044397..

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001017690, 1972.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001017689.

© KIK-IRPA, Brussels (Belgium): <http://balat.kikirpa.be/object/136554>, B019745, 1917-1918.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001017687, 1968-1976.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de geschiedenis van de Sint-Alexiusstraat niet verder teruggaat dan de oprichting van het Begijnhof en de bouw van de Begijnhofkerk. De panden in de Sint-Alexiusstraat zijn op te delen in één bouwblok van drie panden met adres in de Sint-Alexiusstraat en het hoekpand met tuinmuur met de Sint-Beggastraat..

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De panden van de Sint-Alexiusstraat gaan mee met de geschiedenis van de omliggende straten. Het hoekpand met de Sint-Beggastraat werd wellicht opgericht in de 17de eeuw. Het hoekpand met de Nonnenstraat werd pas opgericht in 1726. Het restant van de straat werd ingenomen door de tuinmuren en bijgebouwen op de achtererven van beide panden. In de tweede helft van de 19de eeuw werden de tuinen bijna volledig ingenomen door een reeks arbeiderswoningen. Deze bestonden uit een typisch bepleisterde lijstgevel, het pand aan de Sint-Beggastraat bleef een deel van zijn tuinmuur behouden. De straatbeeld bleef tot in het begin van de jaren 1980 ongewijzigd. In 1981-1982 werd de huizenrij tussen het hoekpand met de Nonnenstraat en de laatste twee woningen in de straat afgebroken. Het hoekpand kreeg een deel van zijn tuin terug en er werd een feestzaal tegen de nieuwe tuinmuur aangebouwd.

De straat vertoont op heden terug een homogeen beeld door de aanwezige kaleilaag op de tuinmuren en de twee nog bestaande panden in de straat.

Sint-Alexiusstraat (SAL) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Sint-Alexiusstraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 3 panden onderbroken door een tuinmuur en de tuinmuur en zijgevel van Sint-Beggastraat 1.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben niet alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Sint-Alexiusstraat en de zijgevel van het Sint-Beggastraat 1.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

SAL 1
Type C1

SAL 3
Type C2

SAL 5
Type C2

SBE 1
Type C1 en tuinmuur C2

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De twee hoekpanden getuigen van de 17de-eeuwse en 18de-eeuwse begijnhofarchitectuur en hebben de hoogste erfgoedwaarde. Het pand Sint-Alexius met zijn barokke klokgevel is het enigste gebouw van zijn type en één van de weinige zichtbare uitingen van 18de-eeuwse architectuur in het Groot Begijnhof.

De twee bewaarde 19de-eeuwse lijstgevels zijn een getuige van de toenmalig gangbare architectuur en van het systematisch volbouwen van de nog beschikbare ruimte in het voormalige Begijnhof.

De tuinmuur tussen huisnummers 1 en 3-5 is in een historiserende stijl opgebouwd en heeft geen erfgoedwaarde maar is ook niet storend.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Sint-Alexiusstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Sint-Alexiusstraat wordt sterk gekenmerkt door de twee imposante hoekpanden met een hoge erfgoedwaarde. Beide panden werden recent herbepresterd waardoor deze zijn teruggebracht naar respectievelijk hun 18de- en 19de-eeuwse uitzicht.

De 19de is eveneens vertegenwoordigd in de vorm van gekaleide lijstgevels met voornamelijk vernieuwd schrijnwerk.

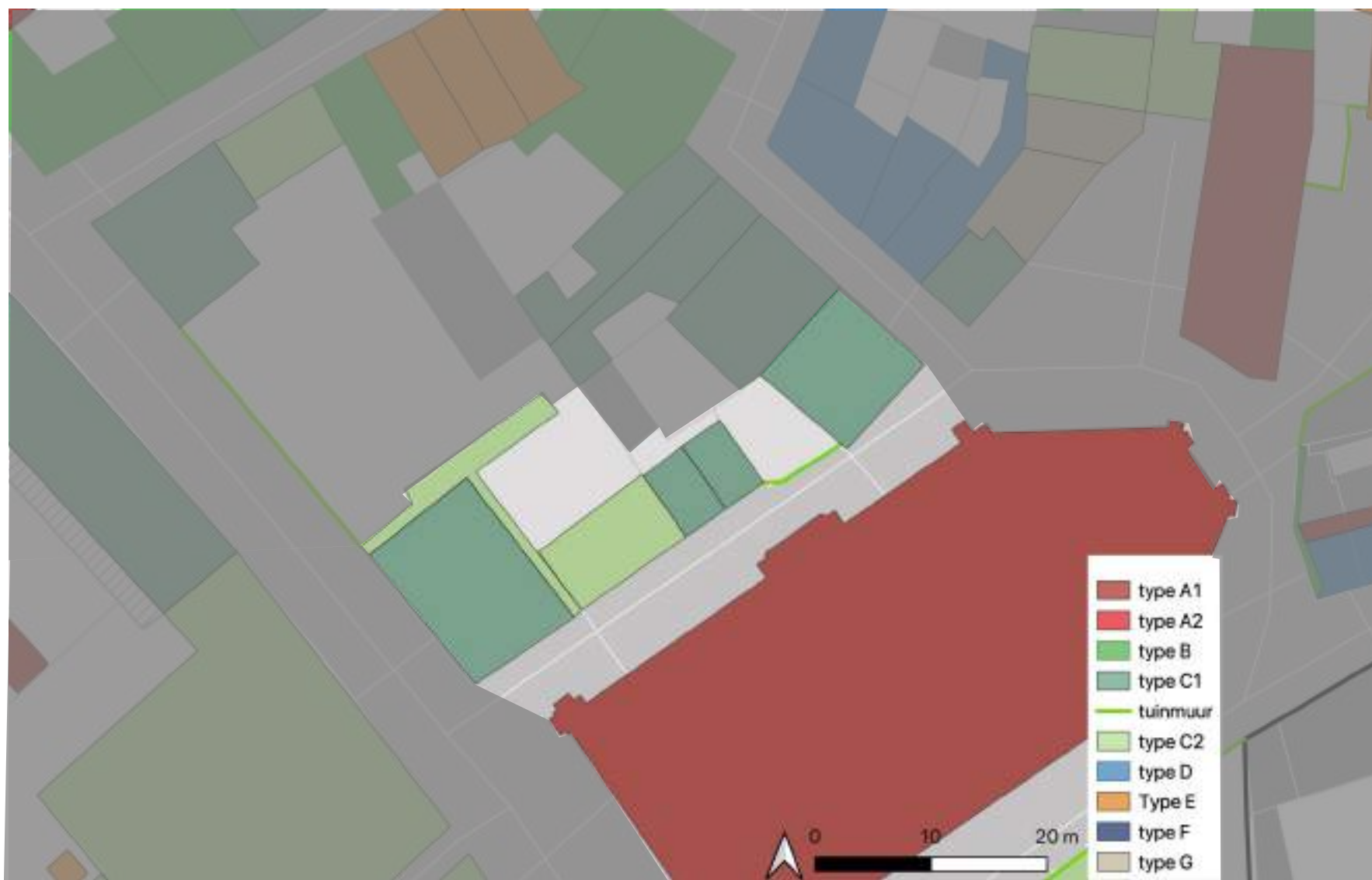
Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de- en 18de-eeuwse elementen en kenmerken van de twee hoekpanden. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse lijstgevels.

- Behoud van de restanten en sporen van de 17de- en 18de-eeuwse bouwsporen
- Behoud van de nog bewaarde dakkapellen
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie
- Behoud of herstel van de gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering en witgeschilderde kaleilagen.

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskarta van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

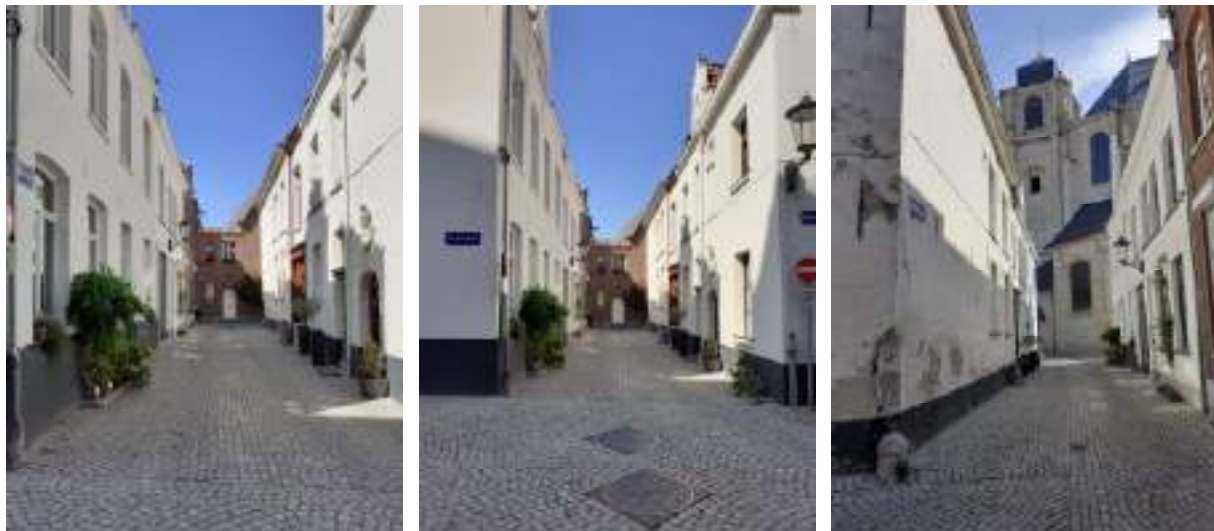
De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

(Geoportaal).

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Kort straatje dat vertrekt van het Begijnenkerkhof en in een hoek van ongeveer negentig graden uitkomt in de Twaalf Apostelenstraat. Eertijds "Het Voorhof" genoemd. Vanaf 1851 benaming naar de Heilige Begga, medepatrones van het begijnhof.

De even zijde bestaat uit oudere kernen, aangepast in de 19de eeuw; lijstgevels van twee traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak; rechthoekige muuropeningen met arduinen lekdrempels; gecementeerd met schijnvoegen : onder meer nummers 2 en 4, eertijds één geheel; nummer 2 met behouden zandstenen korfboogdeurtje onder oculus en muurvlchtingen van gesinterde baksteen in rechterzijgevel. Nummer 4 met een getrapte dakkapel. Nummer 6 met een lijstgevel van één travee en twee bouwlagen uit de 19de eeuw. Neoclassicistische houten winkelpui uit de tweede helft van de 19de eeuw.¹

02. Historische nota

Deze straat verbindt de Twaalf Apostelenstraat, één van de oudste straten van het Begijnhof, met de begijnhofkerk. Het kleine straatje ontstaat vermoedelijk bij de inrichting van het Begijnhof in de stadswijk doorheen de 17de eeuw. Het straatje krijgt de naam Sint-Beggastraat in 1851 naar de Heilige Begga, patrones van de Begijnen.

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad.
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Plattegrond van de stad Mechelen rond het laatste kwart van de 16de eeuw
naar het origineel van Jan Van Hanswijck, De Noter Jan Baptist (kopie, 1812)
Stadsarchief Mechelen SME001001846 – Iconografie C 6920.

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10420>

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800.
SME004001190

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1
SME001002160

Stadsarchief Mechelen,
www.regionalebeeldbank.be, SME002000340

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001017708, 1975.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001017703

Stadsarchief Mechelen,
www.regionalebeeldbank.be, SME001002280, s.d.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001017706, SINT-BEGGASTRAAT, HUIS NR 2, 'SINT-
JORIS', LATER 'SINT-ALOYSIUS'

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001017710, 1972.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de geschiedenis van de Sint-Beggastraat reeds ver terug gaat in het verleden. De panden in de Sint-Beggastraat zijn op te delen in twee aaneensluitende bouwblokken aan weerszijden van de straat.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De panden van de Sint-Beggastraat gaan mee met de geschiedenis van de omliggende straten. De kern van de gebouwen aan de even zijde gaan mogelijk in de kern terug tot het 16de-eeuwse Cellenbroederklooster. In de 17de eeuw werd dit klooster onderdeel van het Begijnhof en werd het klooster omgebouwd in Begijnenwoningen. De oneven straatzijde bestaat uit panden die vermoedelijk teruggaan tot de 17de eeuw.

In de 19de eeuw kenden alle gevels een verbouwing tot lijstgevels met bijhorende vensteropeningen en schrijnwerk. Vele van de panden werden opgesplitst in kleinere wooneenheden. Het 19de-eeuwse uitzicht van de straat vertoonde een eenheid in de vorm van bepleisterde lijstgevels van twee bouwlagen.

In de vroege 20ste eeuw werden enkele woningen afgewerkt met een cementering.

Vrij recent werden enkele gevels gerestaureerd naar hun 19de-eeuwse toestand.

Sint-Beggastraat (SBE) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Sint-Beggastraat is een aaneengesloten van vier panden en 1 hoekpand met de Twaalf Apostelenstraat.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben niet alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen in de Sint-Beggastraat en de zijgevel van Twaalf Apostelenstraat 1.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

SBE 1-3
Type C1 (gevels) en C2
(tuinmuur)

SBE 5
Type C1

SBE 7
Type C1

SBE 9
Type C1

TAP 1
Type B

Sint-Beggastraat (SBE) –EVEN ZIJDE

De even zijde van de Sint-Beggastraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 3 panden onderbroken door een tuinmuur en de tuinmuur en zijgevel van Sint-Beggastraat 1.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben niet alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Sint-Beggastraat en de zijgevel van het Sint-Beggastraat 1.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

TAP 2
Type D

SBE 6
Type D

SBE 4
Type D

SBE 2
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Sint-Beggastraat heeft relatief goed haar 17de-eeuwse gabarit behouden:

- uniforme woningen inzake kroonlijst- en nokhoogte (op nrs. 7-9 na die herbouwd werden)
- monumentale trapgevel (nr. 1-3) en tuitgevel (nr. 2) zichtbaar vanuit het Begijnenkerkhof

De bewaarde elementen van de traditionelen begijnhofwoningen in bak- en zandsteenstijl zijn beperkt tot:

- rondboogdeurtje met barok oculus venster (nr. 1)
- dakvensters (nrs. 1-3 en 2)
- monumentale trapgevel (nr. 1-3) en tuitgevel (nr. 2) zichtbaar vanuit het Begijnenkerkhof

Enkele gevels werden recenter afgewerkt met een cementering.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Sint-Beggastraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Sint-Beggastraat heeft redelijk goed haar 17de-eeuwse uitzicht behouden. We denken hier vooral aan kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, eventuele dakvensters, ... Bij de traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl zijn in de 19de eeuw grotendeels de deur- en vensteropeningen aangepast, waarbij enkel enkele dakvensters en een rondboogdeurtje met barok ovaal bovenlicht bewaard bleef.

Als algemene beheersvisie voor de straat (beide zijden) is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het behouden van de bepleisterde en gecementeerde witgeschilderde gevelafwerking.

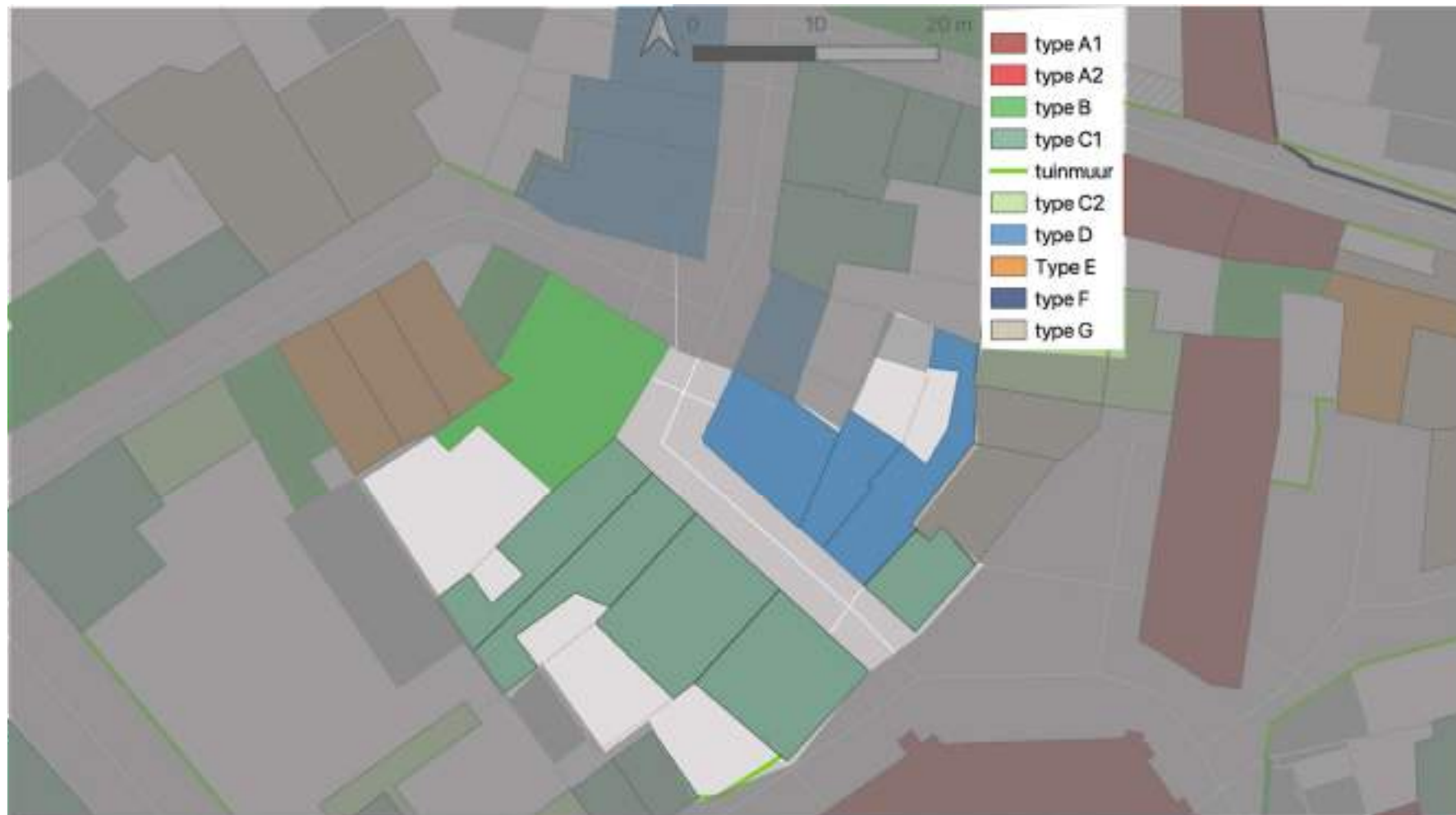
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering
- Behoud van het nog aanwezige 19de-eeuwse schrijnwerk

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Vertrekt van de Sint-Katelijnestraat en loopt dood op de poort van huis nummer 25 waarachter destijds de linnenblekerij van het Begijnhof lag. Oorspronkelijk was deze straat van de Sint-Katelijnestraat afgesloten door één van de begijnhofpoorten. Huidig straatbeeld gekenmerkt door enkele behouden oude woningen, maar voornamelijk door 19de-eeuwse lijstgevels meestal van twee bouwlagen met verspringende kroonlijsthoogte: verschillend aantal traveeën en bekleding (onder meer nummers 7, 9 en 11). Verspringende rooilijn ter hoogte van nummer 20.¹

02. Historische nota²

De Schrijnstraat is een langerekte straat die haaks ligt op de Twaalf Apostelenstraat, start aan de Katelijnestraat en dood loopt aan de andere zijde. De straat liep evenwijdig met de in 1903 gedempte of overwelfde vliet "Heergracht". De straat bestond al alvorens het Begijnhof in de stadswijk werd ingericht, zo wordt deze reeds vermeld in stadsrekeningen van 1375. In deze periode waren reeds woonhuizen gevestigd in de straat, maar ook een badhuis.

Wanneer de begijnen hun intrek namen in het Begijnhof werd de straat gebruikt voor begijnhofwoningen. Aan het begin van de straat, bij de Katelijnestraat, werd een poort opgetrokken om het Begijnhof af te kunnen sluiten. De vergunning voor de bouw van de poort kwam er in 1595. Aan de andere zijde waar de straat dood liep was een poort voorzien richting een achtergelegen groengebied dat gebruikt werd als bleekweide. Schrijnstraat 25 werd dan ook als Bleekerij ingericht.

Andere benamingen die de straat doorheen de tijd ook kreeg waren Scrijverstrate of Achter Hof.

---

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/10417>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
 'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
 Stadsarchief Mechelen SME001010393

Poort van het Goort Begijnhof in de Katelijnestraat, 1790
 Poort van het Beggynhof in de Caelyne straet 1790 – De Noter
 Jan-Baptist
 Albums De Noter – SME001005617

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
 Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
 Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A,
 blad 1
 SME004001190

Doorheen de 19de eeuw, maar voornamelijk begin 20ste eeuw werden verschillende verbouwingen uitgevoerd in de straat. De veelal lage begijnhuisjes van één bouwlaag werden verbouwd tot woningen van twee bouwlagen (nr.13, 15). Door de verbouwing ging de typische gevelopstand met rondboogdeurtje met bekronende gevelkapelletje en flankerend kruisraam verloren. Bovendien zijn enkele woningen volledig herbouwd in de tweede helft van de 20ste eeuw (1-5, 21, huis er naast op de hoek met de Twaalf-Apostelenstraat). Deze gevels hebben geen enkele relatie meer met de bebouwing van het oorspronkelijke begijnhof.

Op oude foto's valt te zien hoe de straat gekenmerkt werd door een grote diversiteit aan gevels. Op de oudste foto's is echter wel nog te zien hoe de meeste gevels wit afgewerkt zijn en dakkapellen bevatten. De verlichting bestond uit straatlantaarns en het wegdek was met kasseien geplaveid.

Schrijnstraat, zicht vanuit de Katelijnestraat – 1972 – SME001017656 – Verzameling Berlemont B94_60

Schrijnstraat, zicht in de straat – 1968 – SME001017657 – Verzameling Berlemont B94_61

Schrijnstraat, zicht richting Sint-Katelijnestraat – s.d. (vermoedelijk vroeg 20ste) – SME001017669 – Verzameling Berlemont B94_72

Schrijnstraat, zicht op de straat – 1968 – SME001017674 – Verzameling Berlemont B94_75_b

Schrijnstraat, zicht in de strat richting Katelijnestraat – 1972 – SME001017671 – Verzameling Berlemont B94_74_a

Zicht uit het Groot Begijnhof, op de toegangspoort van de Blekerij van F. Peeters-Walschaerts in de Schrijnstraat nr. 25, links de Twaalf Apostelenstraat – 1938-1956 – SME002000351 – Glasplaten G5664

Schrijnstraat, zicht in de straat – 1972 – SME001017667 - Verzameling Berlemont B94_71_a

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Schrijnstraat reeds een lange geschiedenis kent. Hieruit bleek ook dat er vele verbouwingen uitgevoerd werden doorheen de 20ste eeuw wat een sterk versnipperd en divers straatbeeld weergeeft.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

Er zijn slechts weinig panden die nog refereren naar de **eerste helft van de 17de eeuw**, hieronder vallen de nummers 2, 18, 19, 20, 25, 30 en 32. Deze liggen versnipperd doorheen de straat en refereren nog naar de 17de eeuwse fase door het behoud van het gabarit, gevelindeling, aanwezigheid bak -en zandsteenmetselwerk en bouwsporen. Toch zijn al deze panden ook sterk verbouwd en geven dus geen sluitend 17de eeuws beeld. Zeer kenmerkend zijn hierbij wel de panden op het einde van de doodlopende straat waarbij een rondboogpoort toegang biedt tot de achterliggende bleekweide.

In de loop van de **19de en vroeg 20ste eeuw** werden veel van de gevels verbouwd of zelfs opnieuw opgebouwd. Hierbij werden verschillende huizen omgevormd tot lijstgevels van twee bouwlagen. Uit oude foto's van de eerste helft van de 20ste eeuw blijkt ook dat een deel van deze gevels een witte afwerking kregen.

Gedurende de **20ste eeuw** werden opnieuw veel van de gevels aangepast of verbouwd. We zien dat enkele van de bepleisterde gevels ontpleisterd werden en al dan niet hervoegd met cementmortel. Sommige gevels werden historiserend verbouwd met bak -en zandsteenarchitectuur (nr. 2). Hiernaast zijn er ook enkele panden die dermate opgebouwd of verbouwd werden naar 20ste eeuwse architecturale visie. Hieronder hoort het appartementsgebouw aan het begin van de straat (nr. 1-5), het hoekpand in de Katelijnestraat, de lijstgevel in cimorné (nr. 8), huis met art deco motieven (nr. 16), het appartementsgebouw nr. 22 en het hoekpand in Nieuwe Zakelijkheid.

Op dit moment zien we dus een sterk versnipperd straatbeeld.

SCHRIJNSTRAAT (SCH) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Schrijnstraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 10 panden en anderzijds 2 panden, onderbroken door de Twaalf Apostelenstraat.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat. De panden 1-5 en 7-9 werden kadastraal samengevoegd, alsook het nummer 23 ontbreekt.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen in de Schrijnstraat, enkel de hoekpanden op de onderbreking van de Twaalf Apostelenstraat hebben hun hoofdgevel in de Twaalf-Apostelenstraat. Hiernaast liggen aan het begin van de Schrijnstraat aan de Katelijnestraat twee hoekpanden (Schrijnstraat 1-5 en Katelijnestraat 161), deze zijn echter niet opgenomen in het beschermd stadszicht en maken dus geen onderdeel uit van deze fiche.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

SCH 7
Type C1

SCH 9
Type C1

SCH 11
Type C1

SCH 13
Type E

SCH 15
Type C1

SCH 17
Type C1

SCH 19
Type D

SCH 21
Type F

TAP 32
Type E

TAP 31
Type D (voorgevel)
Type B (zijgevel en
tuinmuur)

SCH 25
Type C1 (gebouw)
Type B (tuinmuur)

SCHRIJNSTRAAT (SCH) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Schrijnstraat is een aaneengesloten rij van 15 panden.

Door de kadastrale verdeling van de percelen zijn enkele huisnummers verdwenen als gevolg van een samenvoeging van 2 kadastrale percelen. Hieronder vallen nummer 4, alsook nummer 2 en 24 werden samengevoegd.

De zichtbare delen zijn voorgevels van de panden gelegen in de Schrijnstraat, gecombineerd met een hoekpand van de Katelijnestraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

SCH 32
Type A1

SCH 30
Type B

SCH 28
Type D

SCH 26
Type C2

SCH 22/24
Type D

SCH 20
Type B

SCH 18
Type C1

SCH 16
Type D

SCH 14
Type E

SCH 12
Type G

SCH 10
Type C1

SCH 8
Type D

SCH 6
Type D

SCH 2
Type A2

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Schrijnstraat is een zeer diverse straat die slechts op weinig plaatsen nog refereert naar het Begijnhof, echter het laatste doodlopende deel van de straat met de toegangspoort naar de Bleekweide is nog een duidelijk relict en bijgevolg zeer waardevol. Verder zijn er waardevolle 19de-eeuwse lijstgevels aanwezig, enkele waardevolle 20ste-eeuwse panden, maar ook enkele panden met geringe erfgoedwaarde.

Panden met nog referenties naar de traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl (nrs. 2, 18, 19, 20, 25, 30 en 32):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes met barokke versieringen, rond of ovaal bovenlicht met consolesteen voor heiligenbeeld)

19de – vroeg 20ste-eeuwse lijstgevels:

- Afbraak of verbouwing/ophoging van bestaande begijnhofwoningen
- 19de eeuwse lijstgevels met een bepleisterde afwerking
- Veelal in de 20ste eeuw nog verder aangepast door het verwijderen van de bepleistering of aanbrengen nieuwe gevelafwerking

20ste eeuwse gevels

- Gevels in verschillende stijlen met erfgoedwaarde (nrs. 8, 16, 21 en Twaalf Apostelenstraat 32)
- Gevels in baksteenmetselwerk zonder specifieke erfgoedwaarde

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Schrijnstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Schrijnstraat heeft een divers straatbeeld van verschillende types gevels. Hieronder vallen onder meer de lijstgevels uit de late 19de – vroege 20ste eeuw. Ook zijn er enkele woningen in bak -en zandsteenmetselwerk betreffen meestal een 20ste eeuwse re-integratie van het zandsteenmetselwerk naar authentiek model. Toch zijn hier veelal ook enkele originele elementen bewaard, zoals rondboogdeuren met barokke versiering of ovaal bovenlicht. Een derde typologie zijn woningen die in de 20ste eeuw volledig verbouwd of heropgebouwd werden.

Als algemene beheersvisie voor de straat is het behoud van de nog weinig aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking. Als laatste is er de bewaring van de 20ste eeuwse panden met erfgoedkarakter.

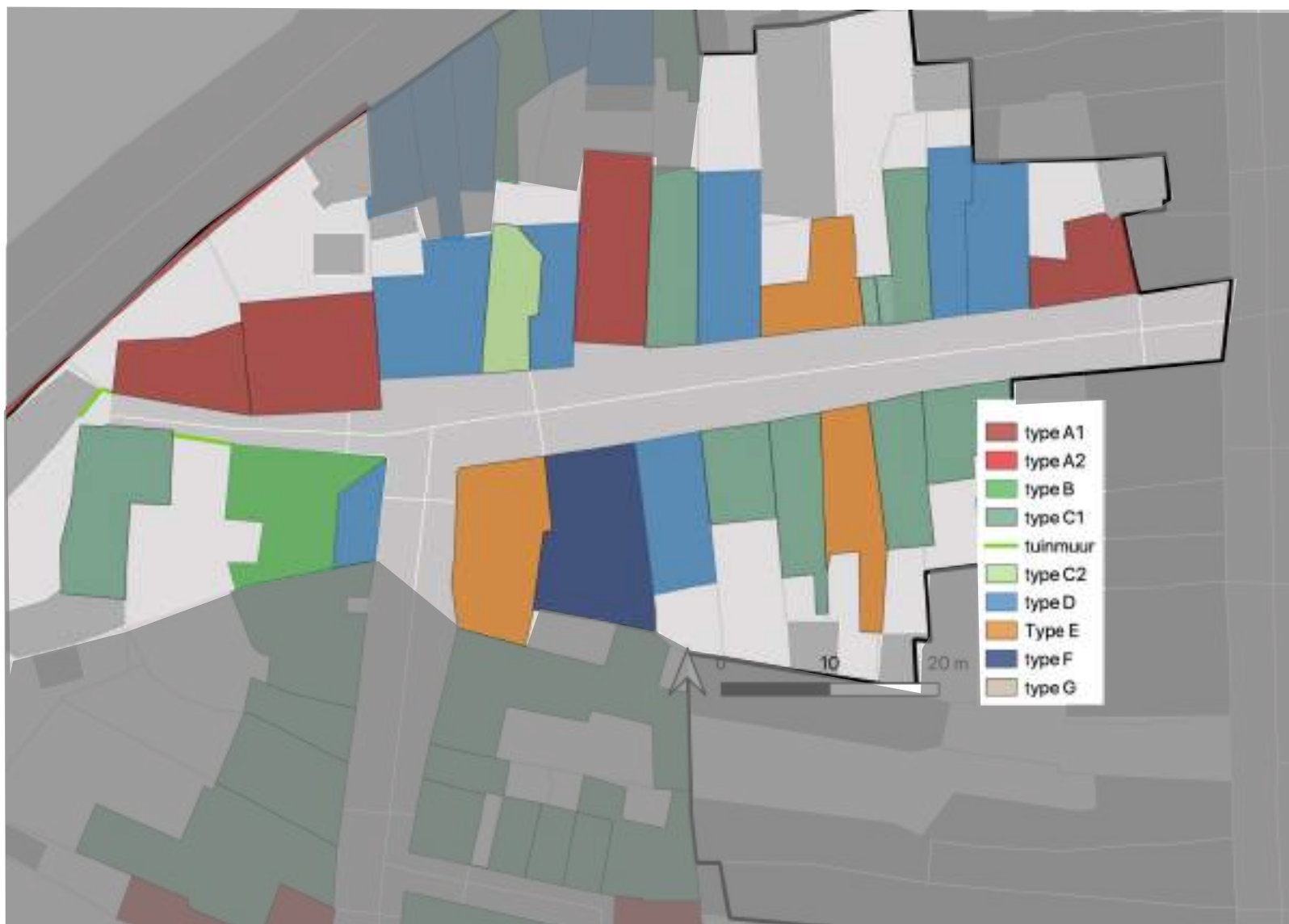
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit waar mogelijk (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten, poortomlijsting)
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie en het 19de-eeuwse uitzicht herstellen door een witgeschilderde bepleistering aan te brengen
- Behoud of herstel van de 20ste-eeuwse erfgoedpanden

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskaart van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Oorspronkelijk samen met de Cellebroedersstraat "Groenendael" geheten. In de 14de eeuw zogenaamd "Ser Loens Strate" en in de 15de eeuw "Rotselaerstrate". Na de oprichting van het begijnhof veranderd in "Twaalf Apostelenstraat" naar het gelijknamige convent in deze straat, opgericht in 1597. Het klooster der celzusters, de zogenaamde "Kleine Celle" of "Bethléem" was reeds in de 14de eeuw gevestigd op Groenendael tussen de Cellebroedersstraat en het Vlietje, dat de Twaalf Apostelenstraat van de Schrijnstraat scheidde. Het klooster strekte zich deels over de Acht Zalighedenstraat uit en werd in 1580 verwoest door de Spanjaarden; in 1588 vertrokken de celzusters naar Leuven. De brug over het vlietje werd tot de 16de eeuw "Minnen" of "Mymenbrugghe" genaamd. Het begijnhofkarakter bleef in deze straat voor een goed deel behouden. Links en rechts treft men nog mooie begijnenwoningen aan uit de 17de en 18de eeuw. De huizen tussen de korte gedeelten van de Acht Zalighedenstraat hebben bijbouwen en achtertuintjes (oorspronkelijk voortuintjes?) met afsluitingsmuur aan de Acht Zalighedenstraat. Voorts voornamelijk gekenmerkt door 19de-eeuwse lijstgevels van twee, soms drie bouwlagen en twee tot vier traveeën; verspringende kroonlijsthoogte en verschillende bekleding (nummers 2, 4, 12, 14 en 22: gecementeerd en beschilderd; nummers 7, 9 en 29: gecementeerd met schijnvoegen; nummers 6, 8, 10, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 28 en 30: baksteen; nummer 27: faiencetegels). Onder meer nummers 2, 4, 8, 22, 23, 25, 29 en 30 bevatten een oudere kern. Behouden resten van typische begijnenwoningen van bak- en zandsteen, bij zonder nummer tussen nummer 8, 10 en 16. Nummer 11 is een traditioneel breedhuis grondig gerestaureerd volgens oud patroon; bewaarde inplanting. Tussen nummers 27-29 en 30-32 liep eertijds de Vuilgracht.¹

02. Historische nota²

Straat centraal gelegen tussen twee grachten die teruggaat tot de 14de eeuw en vermoedelijk een van de oudste straten. Deze was oorspronkelijk een geheel met de Nonnenstraat en Cellebroedersstraat en werd "Groenendal" genoemd gelijknamig naar de stadswijk waar deze gelegen was. Doorheen de 15de eeuw werd de straat hernoemd als "Rotseaeerstraat". Toen de eerste begijnen zich in de 16de eeuw in de stadswijk vestigden werd de straat uitgebreid door de toevoeging van verschillende conventen. Hieronder behoorden onder andere het convent van de "Twaalf Apostelen" (nr. 13-15) uit 1597 of het convent "Van Coeckelbergh" (nr. 17) uit 1595 dat in een bestaand gebouw ondergebracht werd.

Aan de Oostzijde van de straat (onpare zijde) liep de bebouwing evenwijdig met de voormalige bleekwijde van het Begijnhof die langs de vliet "Heergracht" heen liep. Deze vliet liep over in de "Vuilgracht" en samen scheidde deze vlieten de Twaalf Apostelenstraat van de Schrijnstraat. De verbinding werd gemaakt door een brug die in de 17de eeuw de benaming "Grauwe Zustersbrug" kreeg. Beide vlieten werden omstreeks 1903 gedempt of overwelfd. De westzijde (pare zijde) werd afgebakend door de Acht Zalighedenstraat en de vliet "Vuilgracht".

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10421>

² Historische nota, opgemaakt door Annelies Wouters (2012)

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' – Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

Plattegrond van de stad Mechelen rond het laatste kwart van de 16de eeuw
naar h. origineel v. Jan Van Hanswijck, De Noter Jan Baptist (kopie, 1812)
Stadsarchief Mechelen SME001001846 – Iconografie C 6920.

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME004001190

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk A, blad 1
SME001002160

Doorheen de 19de eeuw werden verschillende verbouwingen uitgevoerd in de straat, de grootste en meest ingrijpende bevonden zich voornamelijk aan de even zijde. Dit creëert een uitzicht van vrij homogene lijstgevels. De oudere bebouwing die hier nog tussen staat (Twaalf Apostelenstraat 16, Acht Zaligheden 1 en 3) betreft meestal slechts 1 bouwlaag, hetgeen doet vermoeden dat deze zijde van de straat voorzien was van kleinere begijnenwoningen met 1 bouwlaag. Deze werden eind 19de eeuw afgebroken of voorzien van een 2de bouwlaag. Dit in tegenstelling tot de onevenzijde die nog in veel sterkere mate bewaarde gevels heeft die ook veel groter zijn en rechtstreeks naar een begijnenconvent terug vallen te leiden.

Op oude foto's valt te zien hoe de straat gekenmerkt werd door diverse, wit bepleisterde en gekaleide gevels met dakkapelen en een met kasseien geplaveid wegdek.

Twaalf-Apostelenstraat, oud zicht in de straat naar de Begijnhofkerk toe – s.d. (vermoedelijk vroeg 20ste eeuw) -SME001018470 - verzameling Berlemont B109_35

Huis 'Mater Dolorosa', Twaalf Apostelenstraat 11 – s.d. - SME001000408 Iconografie 7438.

Twaalf-Apostelenstraat, zicht vanaf de Schrijnstraat – 1968-1976 – SME001018517 - verzameling Berlemont B109_94_b

Groot Begijnhof Twaalf Apostelenstraat – S.d. – SME002000264 – glasplaten algemeen G5387

Huis "Engel Raphaël" Twaalf
Apostelenstraat 21 - 1969 -
SME001002295
Verzameling Berlemont
B109/49b

Twaalf -Apostelenstraat, zicht in de straat richting Schrijnstraat - 1975 -
SME001018461 - verzameling Berlemont B109_27_a

Sint-Beggastraat, Zicht naar de Twaalf-Apostelenstraat - 1972
- SME001017701 - Verzameling Berlemont B95_30

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Twaalf-Apostelenstraat reeds een lange geschiedenis kent. Hieruit bleek ook dat er in grote lijnen een opsplitsing valt te maken tussen de huizen aan de even zijde en deze aan de oneven zijde. Dit omwille van de sterk doorgedreven 19de eeuwse verbouwingen aan de huizen in de pare zijde die voor een sterk verlies van het 17de eeuws uitzicht zorgde, hetgeen in een veel sterkere mate bewaard is gebleven aan de oneven zijde.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 3 van dit beheersplan.

Panden

De meeste panden gaan terug tot de **eerste helft van de 17de eeuw**. Deze situeren zich voornamelijk aan de oneven zijde van de Twaalf Apostelenstraat waarbij voornamelijk panden met twee bouwlagen onder zadeldak te zien zijn. De woningen bestaan voornamelijk uit breedhuizen, maar er zijn ook enkele (mogelijk oudere) diephuizen aanwezig (nr. 5). Aan de even zijde van de straat zijn ook nog enkele gevels terug te dateren naar hun originele 17de eeuwse bouwfase, hier betreft het dan panden van 1 bouwlaag onder zadeldak parallel met de Acht Zalighedenstraat (Acht Zalighedenstrat 1, 3 en Twaalf Apostelenstraat 16). De gevels zijn op dat moment (hoogstwaarschijnlijk) bak- en zandsteengevels met natuurstenen kruisvensters, speklagen en negblokken. De daken zijn (hoogstwaarschijnlijk) zadeldaken (met nok evenwijdig met de straat) bedekt met dakpannen of leien, zonder goot. Het straatbeeld vertoont op dat moment een vrij homogeen uitzicht.

In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd. Aan de oneven zijde gaat het hier voornamelijk om het wijzigen van venster -en deuropeningen en het aanbrengen van een pleisterlaag. Aan de even zijde gaan de verbouwingen veelal iets verder en zijn er totaalverbouwingen tot lijstgevel te zien, waarbij deur -en vensteropeningen gewijzigd worden, bestaande panden opgehoogd worden tot 2 bouwlagen, wijzigingen in dakstructuren en aanbrengen van een witte gevelpleister. Hierbij worden zelfs enkele begijnhofwoningen afgebroken voor de bouw van nieuwe panden in een eenheidsbebouwing (nrs. 12/14, 18/20 en 24/28). In de 19de eeuw ontstaat dus een verschil in bebouwing tussen de even en oneven zijde van de straat. Ondanks dit verschil, was er zeker ook een eenduidigheid te zien, namelijk het feit dat nagenoeg alle panden aangepast werden aan de toenmalig heersende architecturale visie van wit gekalkte of bepleisterde gevels. Het 19de-eeuwse uitzicht van de straat vertoonde opnieuw een zekere eenheid.

Gedurende de **20ste eeuw** werden opnieuw veel van de gevels aangepast of verbouwd. We zien dat enkele van de bepleisterde gevels ontleisterd werden en al dan niet hervoegd met cementmortel. Sommige gevels werden opnieuw gereconstrueerd naar het origineel model van bak -en zandssteenarchitectuur. Van enkele gevels werd de kalkbepleistering vervangen door een cementbepleistering, al dan niet met ingetrokken voegen en detailleringen (nr. 2-3-5-7-9).

Op dit moment zien we dus een tweezijdig versnipperd beeld van deze straat die in grote lijnen gelijk loopt met de straat zijde. Waarbij we enerzijds panden zien aan de oneven zijde die sterk refereren naar een 17de eeuwse fase door de gevelindeling en aanwezigheid van zandsteen en anderzijds de even zijde met voornamelijk 19de eeuwse (ontpleisterde) lijstgevels. Hierop zijn er 2 panden die een uitzondering vormen, zijnde de nummers 29 en 32, waarbij 29 zo sterk werd verbouwd het geen referentie meer biedt en 32 een typerende jaren '30 bebouwing betreft.

TWAALF -APOSTELENSTRAAT (TAP) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Twaalf-Apostelenstraat is een aaneengesloten rij van enerzijds 1 pand anderzijds 15 panden, onderbroken door de Krommestraat. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat, enkel Twaalf-Apostelenstraat 3 heeft twee adressen en kan ook aanzien worden als Krommestraat 11.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofgebouw van de panden gelegen in de Twaalf Apostelenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

TAP 1
Type B

TAP 3
Type D (voor -en
zijgevel en tuinmuur)
type C2 (achtergevel)

TAP 5
Type D

TAP 7
Type D

TAP 9
Type D

TAP 11
Type A1

TAP 13
Type C1

TAP 15
Type C1

TAP 17
Type C1

TAP 19
Type A2

TAP 21
Type A1

TAP 23
Type C1

TAP 25
Type C1/2

TAP 27
Type C1

TAP 29
Type C1

TAP 31
Type D (voorgevel)
Type B (zijgevel en
tuinmuur)

TWAALF-APOSTELENSTRAAT (TAP) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Twaalf Apostelenstraat is een aaneengesloten rij van 4 panden, onderbroken door de Acht Zalighedenstraat en twee panden (nr. 1 en 3) en gevolgd door 6 panden en vervolgens nogmaals onderboken door de Acht Zalighedenstraat en het pand nr. 13 gevolgd door 4 aansluitende panden.

Door de kadastrale verdeling van de percelen, zijn enkele huisnummers verdwenen als gevolg van een samenvoeging van 2 kadastrale percelen. Hierbij is 22 overgegaan in Acht Zalighedenstraat 13 en werd Twaalf Apostelenstraat 24/26 en 14/16 samengevoegd.

De zichtbare delen zijn voorgevels van de panden gelegen in de Twaalf Apostelenstraat, gecombineerd met enkele achtergevels van de Acht Zalighedenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

TAP 32
Type E

TAP 30
Type C1

TAP 28
Type C1

TAP 24/26
Type C1

AZA 13
Type C1

TAP 20
Type C1

TAP 18
Type C1

TAP 16
Type C1

TAP 14
Type C1

TAP 12
Type C1

TAP 10
Type C1 (voorgevel)
en C2 (achtergevel en
tuinmuur)

AZA 3
Type B

AZA 1
Type C2

TAP 8
Type C1

TAP 6
Type C1

TAP 4
Type D

TAP 2
Type D

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 4 van dit beheersplan.

Panden

De Twaalf Apostelenstraat is één van de oudste straten in het begijnhof en wordt nog steeds gekenmerkt door verschillende huizen die naar deze 17de eeuwse periode verwijzen. Hiernaast werden ook verscheidene gevels aangepast doorheen de 19de eeuw tot lijstgevels dewelke ook erfgoedwaarde bevatten.

De traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl (oneven zijde):

- Grotendeels in de 19de en 20ste eeuw aangepast, toch is een deel van het oorspronkelijke karakter behouden
- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit (kroonlijsthoogte, zadeldak met oorspronkelijke noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Plaatselijk behoud van 17de-eeuwse elementen (rondboogdeurtjes met barokke versieringen, rond of ovaal bovenlicht met consolesteen voor heiligenbeeld)
- Uitzondering: begijnhofwoningen van 1 bouwlaag aan de even zijde die ook nog sporen van bak -en zandsteen vertonen en ook hun origineel 17de-eeuws gabarit behouden hebben

De traditionele begijnhofwoningen die wit bepleisterd zijn (oneven zijde)

- Begijnhofwoningen en -conventen die hun 17de-eeuwse gabarit behouden hebben en momenteel wit bepleisterd zijn (sommige ook omgevormd naar lijstgevel)

De Twaalf Apostelenstraat is sterk getekend door de 19de-eeuwse verbouwfase (even zijde):

- Afbraak of verbouwing/ophoging van bestaande begijnhofwoningen
- 19de-eeuwse lijstgevels met een bepleisterde afwerking (eventueel reeds verwijderd)

Met de interpretatie van de gevels moeten we voorzichtig zijn omwille van meer recente (laatste kwart 20ste eeuw) verbouwingen. Hierbij werden voornamelijk gevels van hun 19de-eeuwse bepleistering ontdaan. Een deel van de gevels werd opnieuw een baksteengevel met restanten natuursteen en sporen van de verschillende verbouwingen. Sommige werden historiserend gerestaureerd waardoor men op bepaalde plaatsen natuursteen ging toevoegen (nr. 21). Enkele gevels kregen een gecementeerde afwerklaag (nrs. 2, 3, 4, 5, 7 en 9). Hiernaast zijn er ook nog 2 opmerkelijke gevels (29 en 32) die sterk uit de toon vallen en gekenmerkt worden door de 20ste eeuw.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van dit beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Twaalf Apostelenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De Twaalf Apostelenstraat is sterk gekenmerkt door de 19de eeuw. Hierbij denken we voornamelijk aan de lijstgevels, schrijnwerk... Enkele woningen in bak -en zandsteenmetselwerk betreffen meestal een 20ste-eeuwse re-integratie van het zandsteenmetselwerk naar authentiek model. Toch zijn hier veelal ook enkele originele elementen bewaard, zoals rondboogdeuren met barokke versiering of ovaal bovenlicht.

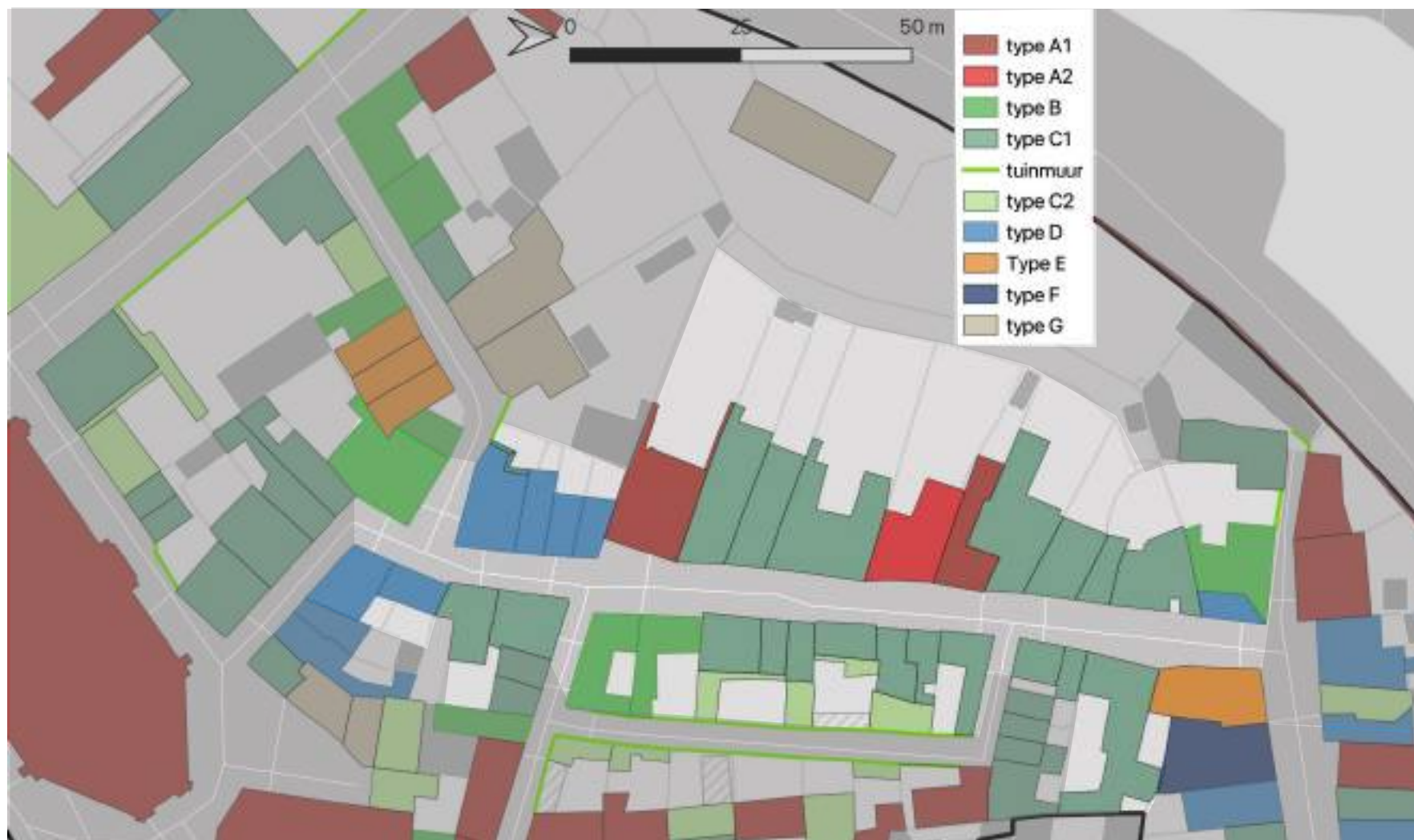
Als algemene beheersvisie voor de straat is behoud van de nog aanwezige 17de-eeuwse elementen en kenmerken aangewezen. Daarnaast zal de homogeniteit worden versterkt door het bewaren van de 19de-eeuwse aangepaste gevelordonnantie en het (grotendeels) opnieuw voorzien van de daarbij horende gevelafwerking.

- Behoud van het 17de-eeuwse gabarit aan de oneven zijde (bouwhoogte, noklijn, twee bouwlagen, dakvensters)
- Behoud van de restanten en sporen van of reconstructie van 17de-eeuwse elementen (kruismonelen, kalkzandstenen hoek- en negblokken, natuursteenlijsten, stellinggaten)
- Behoud van de nog bewaarde dakkapellen
- Behoud van de 19de-eeuwse gevelordonnantie (even zijde)
- Behoud of herstel van de 19de-eeuwse gevelafwerking met witgeschilderde bepleistering

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van dit beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van dit beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

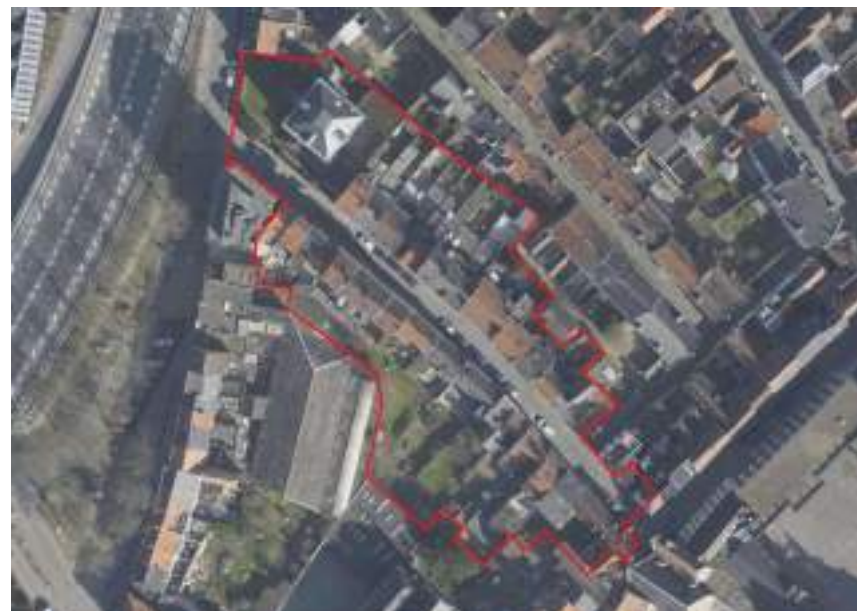
Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van dit beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.

01. Identificatie

Bron: Geoportaal

en Orthofoto winter 2013-2015 (Geoportaal).

Foto's dienst Monumentenzorg 2020, Architectenbureau Maarten Dobbelaere 2022

Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen (1984):

Loopt van de Nieuwe Beggaardenstraat naar de Guido Gezellelaan. Bij de oprichting van het begijnhof afgesloten aan de vestkant (tot 1857), en aan de Nieuwe Beggaardenstraat eertijds voorzien van een poort. De straat gaf rechtstreeks toegang tot het Hof van Blijdenberg, een oude heerlijkheid van de familie Berthoud.

Het huidig straatbeeld heeft het stemmige karakter van een begijnhofstraat verloren en wordt gekenmerkt door doorsnee-lijstgevels met verspringende kroonlijsthoogte uit de 19de eeuw, sporadisch onderbroken door nieuwe woningen. 19de-eeuwse lijstgevels (nummers 8, 10, 13, 15, 20, 24, 28 en 27-41) opgetrokken uit baksteen van twee of drie traveeën en twee tot drie bouwlagen onder zadeldak; veelal getoogde vensters met arduinen lekdrempels; nummer 22 is bepleisterd; nummer 18 gecementeerd; nummers 5, 7, 8, 10 en 21 bevatten een oudere kern.¹

02. Historische nota²

Deze straat ontstond reeds in de late middeleeuwen en was in de veertiende eeuw gekend onder de naam "Vrouwenstrate van Mechelen", in de 15de eeuw verkort tot "Mechelstrate." Uit verschillende 14de- en 15de eeuwse akten blijkt dat de straat reeds bewoond was en de bewoning bestond uit verschillende erven en het Hof van Blijdenberg, een oude heerlijkheid van de familie Berthoud. De stadskaart van Jacob van Deventer, opgemaakt tussen 1550 en 1565 toont aan dat de straat doodliep op de stadsomwalling. Wellicht maakte de Vrouw van Mechelenstraat onofficieel vrij snel deel uit van het Begijnhof, aangezien de afsluitingspoort op hoek van de Nieuwe Beggaardenstraat en de Vrouw van Mechelenstraat wellicht in 1593 werd opgetrokken. Officieel werd de straat slechts in 1655 bij het Begijnhof gevoegd met de nadrukkelijke vermelding dat de straat zelf eigendom bleef van stad Mechelen. Het voorste deel van de staat werd in de loop van de 17de- en 18de eeuw bebouwd met voornamelijk breed- en enkele diephuizen van twee bouwlagen in de traditionele bak- en zandsteenstijl, de zijde aan de stadsvesten bleef grotendeels onbebouwd en werd ingenomen door de mogelijke tuin van de Infimerie of een Bleekweide, een vliet en de stadsvesten. Na de afschaffing van het Begijnhof werd de toegangspoort in 1798 grotendeels gesloopt en verloor de Vrouw van Mechelenstraat zijn band met het Begijnhof. In 1857 werd door de stad de tuin aan de achterzijde van de Vrouw van Mechelenstraat aangekocht en werd de verbinding gemaakt tussen de bestaande straat en de nieuw aangelegde Slachthuisstraat op de verdwenen vesten. De oudste foto van de Vrouw van Mechelenstraat dateert uit 1941 en toont aan dat de straat toen reeds geasfalteerd was.

¹ Bron: Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel – Gent. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/10431>

² naar historische nota opgemaakt door Annelies Wouters en Frans Berlemont, *Vrouw van Mechelenstraat*

Plan van het Groot Begijnhof binnen de stad in 1650
'Plan van het Begynhof binnen de stad 1650' -
Mardulyn, J.F.
Stadsarchief Mechelen SME001010393

Panoramisch zicht op het Groot Begijnhof binnen de stad
Ongedateerde, vermoedelijk 18de-eeuwse ingekleurde
tekening
Stadsarchief Mechelen, Iconografie, B 6703.

De poort van het Groot Begijnhof in de Beggaardenstraat in
1790
19de-eeuwse pentekening door De Noter Jan-Baptist
Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be,
SME001005616,

Plattegrond van de stad Mechelen "Plan Topographique de Malines" door Joseph Hunin, circa 1800
SME001002160

Primitief kadastraal plan Mechelen binnenstad, circa 1824, wijk
A, blad 1
SME004001190

Dienst Monumentenzorg Mechelen, Collectie Henry Joosen, 10 mei 1941

Vrouw van Mechelenstraat gezien vanuit de Nieuwe Beggaardenstraat – Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001018854, 1968.

Vrouw van Mechelenstraat vanop het kruispunt met de Conventstraat, Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001018858, 1972.

Vrouw van Mechelenstraat, gezien vanuit de Guido Gezellelaan, Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001018866, 1968-1976

Vrouw van Mechelenstraat richting de Guido Gezellelaan, Stadsarchief Mechelen, boek Berlemont, Vrouw van Mechelenstraat, p. 23, 1972.

Stadsarchief Mechelen, www.regionalebeeldbank.be, SME001011561, 1972.

03. Inventarisatie

Uit de historische nota's van zowel de straat als de verschillende panden zien we dat de Vrouw van Mechelenstraat reeds een lange geschiedenis kent.

Openbaar domein

Voor de inventarisatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 1 van dit beheersplan.

Panden

Wellicht gaan enkele panden terug tot de late middeleeuwen of de **16de eeuw**. In de loop van de **17de- en de 18de eeuw** ontstond een aaneensluitende bebouwing van voornamelijk dwarshuizen en enkele diephuizen in het voorste deel van de straat. Deze woningen hadden een gelijkaardig gabarit van twee bouwlagen onder een zadeldak in bak- en zandsteenstijl. Het straatbeeld bezat in die periode een grote vorm van uniformiteit wat blijkt uit de bewaarde 19de-eeuwse bouwplannen van de bestaande toestand³. Het achterste deel van de straat, palend aan de stadsvesten was grotendeels onbebouwd en bestond uit een tuin aan de linkerzijde en de vermoedelijke tuinen van de Infirmierie aan de rechterzijde.

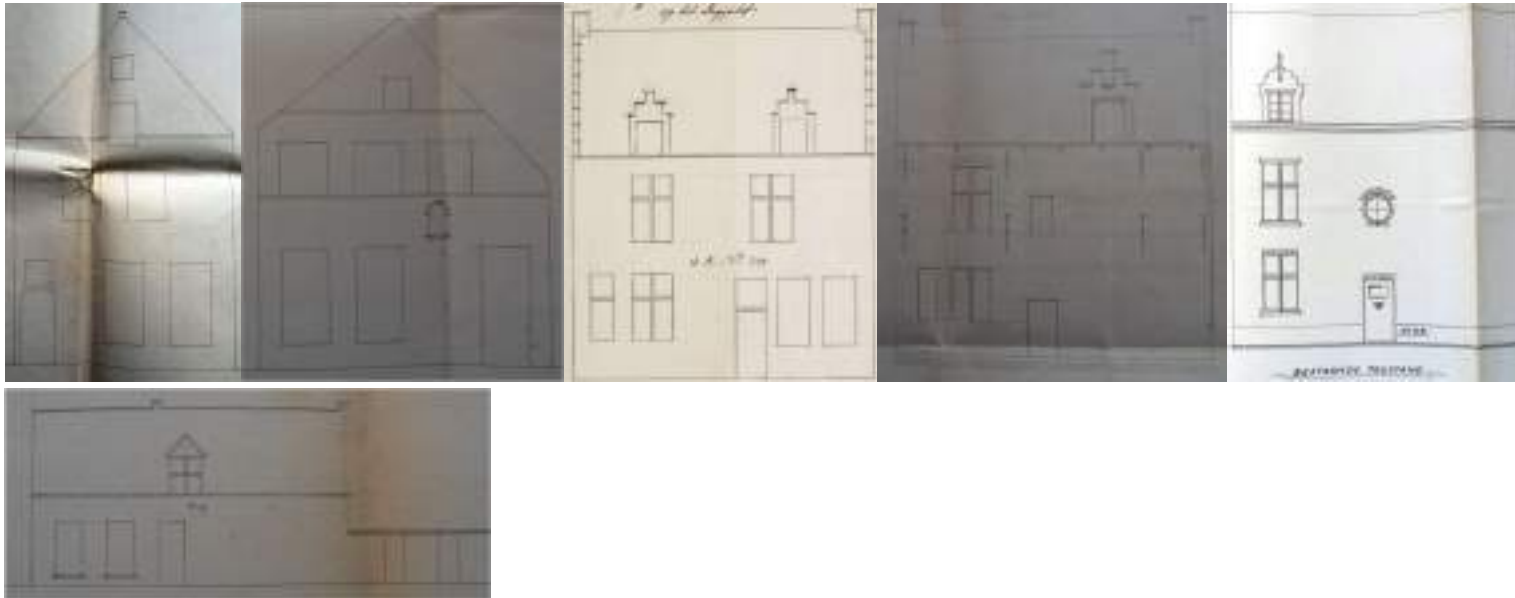
In de loop van de **19de eeuw** werden veel van de gevels verbouwd tot lijstgevel. De venster- en deuropeningen werden grotendeels aangepast/vergroot en het schrijnwerk werd vervangen door 19de-eeuws schrijnwerk. De daken werden voorzien van een kroonlijst/bakgoot en de gevels werden (hoogstwaarschijnlijk) afgewerkt met een gladde witgeschilderde kalkbepleistering. Enkele woningen werden herbouwd of kregen een extra (mezzanine)verdieping. In 1857 kocht de stad de tuin aan de linkerzijde van straat op, werd er een doorgang gemaakt naar het nieuwe Slachtuis en werden de Vlieten en vesten geleidelijk aan overwelfd. Deze gronden werden net als de tuin aan de rechterzijde in de loop van de tweede helft van de 19de eeuw volgebouwd met typisch 19de-eeuwse burgerwoningen met een (bepleisterde) lijstgevel. Op de locatie van het voormalige Pesthuis werd rond 1865 een villa in neoclassicistische stijl opgericht. De straat vertoonde op het einde van de 19de eeuw een divers gevelbeeld door de verschillende hoogtes en breedte van de bestaande woningen, enige homogeniteit in de vorm van bepleisterde en witgeschilderde lijstgevels zal wel aanwezig geweest zijn.

Gedurende de **20ste eeuw** werden opnieuw veel van de gevels aangepast of verbouwd, dit levert een sterk divers karakter op. Eén gevel kreeg vermoedelijk in de jaren 1930 een cirmoné afwerking. In de jaren 1940 kregen verschillende gevels een nieuw sierparement in gele baksteen. In de loop van de tweede helft van de 20ste eeuw werden enkele woningen omgebouwd tot appartementsgebouwen.

Het straatbeeld is in de meer recente periodes weinig veranderd (**einde 20ste/begin 21ste eeuw**).

---

³ Bewaard in het Mechelse stadsarchief, zie de individuele fiches

Overzicht van Vrouw van Mechelenstraat 11-33 in hun originele, onverbouwde toestand en dezelfde panden vandaag. Het overzicht illustreert duidelijk de grondige wijzigingen die bijna alle gevels op nr. 23 en 25 na ondergaan hebben.

VROUW VAN MECHELENSTRAAT (VVM) – ONEVEN ZIJDE

De oneven zijde van de Vrouw van Mechelenstraat bestaat uit een aaneengesloten rij van 18 panden. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben alle panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voorgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen in de Vrouw van Mechelenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

NBE 34
Type B

VVM 1
Type B

VVM 5-7
Type D

VVM 9
Type G

VVM 11
Type G

VVM 13
Type C1

VVM 15
Type C1

VVM 17
Type E

VVM 19
Type D

VVM 21
Type C1

VVM 23
Type B

VVM 25
Type B

VVM 27
Type C1

VVM 29
Type C1

VVM 31
Type C1

VVM 33
Type C1

VVM 35
Type D

VVM 37
Type D

VVM 39
Type C1

VVM 41
Type C1

HOVIUSSTRAAT (HOV) – EVEN ZIJDE

De even zijde van de Vrouw van Mechelenstraat bestaat uit een aaneensluitende rij van enerzijds twee panden en anderzijds 13 panden gescheiden door de Conventstraat. Door de kadastrale verdeling van de percelen, hebben de meeste panden hun huisnummer in deze straat.

Alle zichtbare delen zijn voor- of zijgevels van het hoofdgebouw van de panden gelegen langs de Vrouw van Mechelenstraat.

Hieronder wordt een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen aan deze straatzijde. Per pand wordt de typologie van de beheersvisie vermeld bij de foto's (cfr. 05. Beheersvisie).

GEZ 63
Type E

VVM 28
Type D

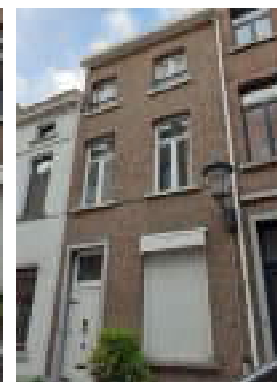
VVM 26
Type F

VVM 24
Type C1

VVM 22
Type C1

VVM 20
Type C1

VVM 18
Type C1

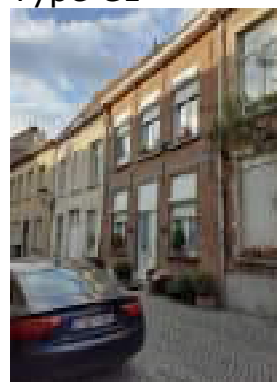
VVM 16
Type G en C2
(tuinmuur)

VVM 14
Type E, C2 (tuinmuur)
en D (achtergevel)

FON 5
Type D

VVM 8
Type C1

VVM 6
Type A1 en C2
(tuinmuur)

VVM 4
Type A1

CON 1
Type C2

CON 2
Type C2

VVM 2
Type C1

04. Erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen

Openbaar domein

Voor de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 1 van dit beheersplan.

Panden

De Vrouw van Mechelenstraat heeft in verhouding tot andere straten in het Groot Begijnhof een zeer sterke diversiteit.

De even zijde behoudt tussen nummers 4 en 14 grotendeels zijn 17de- tot 18de-volume en nokhoogte. Alle woningen werden in de loop van de 19de en 20ste eeuw grondig aangepast.

De panden aan de oneven zijde tussen nummer 1 en 27 behouden op nummers 9 en 11 na hun historische kern. Enkel Vrouw van Mechelenstraat 1, 5-7, 21, 23 en 25 behouden hun 16de-18de-eeuwse volume en nokhoogte. Nummers 23 en 25 bewaren duidelijke elementen van begijnhofwoningen in traditionele bak- en zandsteenstijl (gebruik zandsteen voor schouderstukken, negblokken, monelen en lateien).

De bestaande, tradionele woningen, werden in de loop van de 19de eeuw grotendeels aangepast. Op de braakliggende terreinen werden in de tweede helft van de eeuw nieuwe woningen opgetrokken:

- (aangepaste) 19de-eeuwse lijstgevels met bepleisterd of gekaleid bak- en zandsteenmetselwerk van twee of meer bouwlagen met ritmerende gevelordonnanties (rechthoekige raam- en deuropeningen), houten schrijnwerk.
- 19de-eeuwse villa met stadstuin uitgevend op de Guido Gezellelaan.

In de loop van de 20ste eeuw werden vele gevels opnieuw aangepast, waarbij de meeste bepleisterde gevels ontdaan werden van hun bepleistering. Nummer 19 kreeg vermoedelijk in de jaren 1930 een nieuwe gevel in cirmoné afwerking. Enkele van de gevels werden in de loop van de jaren 1940 bezet met een sierparement in gele of oranje baksteen. Tijdens het derde kwart van de 20ste eeuw werden enkele woningen omgebouwd tot appartementsgebouwen. Het houten schrijnwerk en de bakgoten van verschillende gevels werden in de laatste decennia vervangen door PVC.

05. Beheersvisie

Openbaar domein

Voor de beheersvisie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 5 van het beheersplan.

Panden

Voor het opmaken van een algemene beheersvisie voor de Vrouw van Mechelenstraat, kunnen we teruggaan tot de hierboven vermelde erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

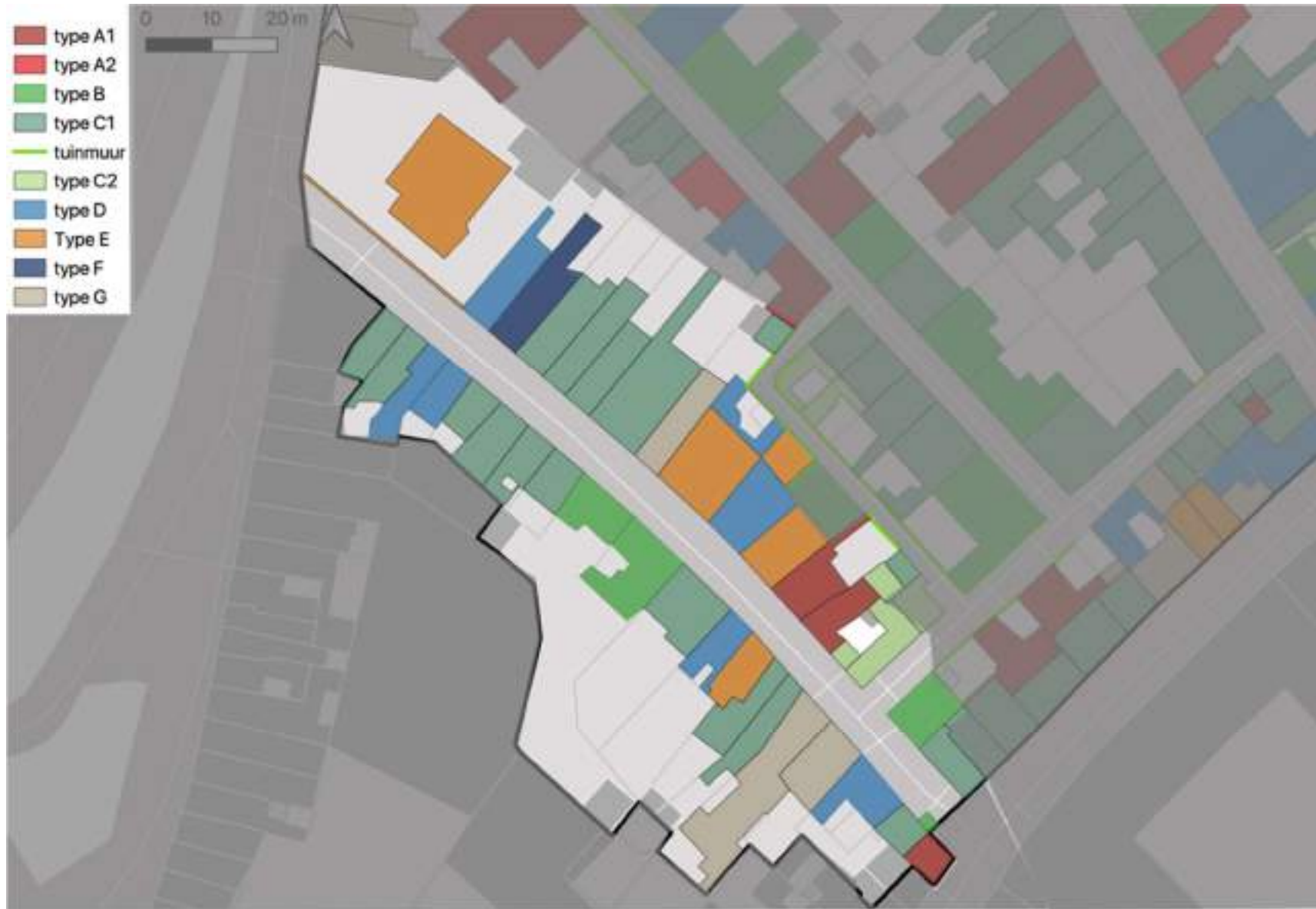
Gezien de grote diversiteit in datering en gevelafwerking is het onmogelijk om een algemene visie voor de Vrouw van Mechelenstraat op te stellen. Per pand moet bekeken worden wat de elementen met erfgoedwaarde zijn en hoe deze behouden of versterkt kunnen worden. Enkele algemene bevindingen kunnen geformuleerd worden:

- De bewaarde nokhoogtes en elementen die verwijzen naar traditionele woningen in bak- en zandsteenstijl dienen maximaal behouden te blijven.
- De 19de-eeuwse lijstgevels met typerend schrijnwerk en bepleisterde gevelafwerking dienen maximaal bewaard en hersteld te worden.

De specifieke beheersvisie voor de individuele panden is terug te vinden in een voor ieder pand opgemaakte fiche.

Er werd een algemene typologie opgesteld die de visie en de hieraan gekoppelde belangrijkste maatregel samenvat. De criteria per type zijn terug te vinden in hoofdstuk 5 van het beheersplan. De typologie wordt hieronder gevisualiseerd op kaart:

- Type A1: gevels in traditionele bak- en zandsteenstijl met behoud van de originele indeling
- Type A2: gekaleide en beschilderde gevels in bak- en zandsteenstijl
- Type B: gekaleide gevels met nog deels zichtbare bouwsporen in bak- en zandsteenstijl, met mogelijks aanpassingen tot lijstgevel
- Type C1: bepleisterde en witgeschilderde lijstgevel
- Type C2: gekaleide en witgeschilderde lijstgevel
- Type D: gecementeerde of met simili-pleister afgewerkte lijstgevels
- Type E: bakstenen lijstgevels
- Type F: overige gevelafwerkingen met erfgoedwaarde
- Type G: gevels zonder erfgoedwaarde

Overzichtskartaal van de beheersvisie per pand volgen de vastgestelde typologie van het Groot Begijnhof (achtergrond GRB-basiskaart).

06. Beheersmaatregelen

Openbaar domein

Voor de beheersmaatregelen van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 6 van het beheersplan.

Panden

Op de voorgaande pagina's werd per straatzijde een fotografisch overzicht gegeven van de huidige toestand van de verschillende gevels en zichtbare delen per straatzijde.

Voor de beheersmaatregelen van de individuele panden verwijzen we naar de individuele pandfiches.

07. Opvolging en evaluatie

Openbaar domein

Voor de opvolging en evaluatie van het openbaar domein (bestrating, verlichting, straatmeubilair, openbaar groen, mobiliteit,...) verwijzen we naar hoofdstuk 7 van het beheersplan.

Panden

Alle eigenaars staan in voor de voor hun pand noodzakelijke verbeterings-, onderhouds- en instandhoudingswerken en ze zullen het erfgoed beheren als een goede huisvader, binnen de in dit beheersplan vooropgestelde beheersdoelstellingen en -maatregelen.

De stad Mechelen dient om de 6 jaar te rapporteren over de realisatie van de beheersdoelstellingen en over de uitvoering van de beheersmaatregelen en werkzaamheden. Deze rapportering gaat zowel over de algemene beheersdoelstellingen en -maatregelen van het Groot Begijnhof als geheel, van elke specifieke straat, als over de specifieke beheersdoelstellingen en -maatregelen van de verschillende panden.